

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯನಮಃ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಃ

ನ ಟೀಕೆಃ

ಶ್ರೀ ಯದಗಿರಿ ಮಹಾಪಾರಶಾಲಾಧ್ಯಾಪಕೇನ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್
ವಿದ್ವಾನ್ ಜಗ್ಗು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯೇಣ
ವಿರಚಿತಃ ಪ್ರಕಟಿತಶ್ಚ

ಮೈ ಸೂ ರು :

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

1927

(All Rights Reserved)

ಕ್ರಯ 8 ಆಣೆ]

[Price 8 As.

ಶ್ರೀಃ

|| ಶ್ರೀಮತೇರಾಢಾಸುಜಾಯಸಮಃ ||

ಶ್ರೀ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಃ

ನೆಟೀಕಃ

ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕ

ಶ್ಲೋ|| ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಪತಿ ರತಿಶಯಿತಚ್ಚಾನಕಕ್ರ್ಯಾದಿಕಾಢಾಂ |

೧ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀಢಾಮಗವ್ಯೋನಿರವಧಿಕದಯೋವೈಭವಾಸ್ವಾವತಾರಾಃ ||

ಕುರ್ವನ್ನಪ್ಯಸ್ತಭಕ್ತೀಸ್ತಶಯಿತುಮಿಹನ್ಯಾ ನಾಶ್ರಿತೋರ್ಚಾವತಾರಂ |

ಯದ್ವದೌಸಂಯವಿಢಾದ್ವೈಪರಿಚರಿತಪದಸ್ತ್ರಾಯತೇದ್ಯಾಪಿಸರ್ವಾಃ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಢು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕ
ದಲ್ಲಿ ಅಢಂತ ಗರುಡಾದಿ ನಿತ್ಯರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಿಂದಲೂ ಸೇವಿತಢಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ,
ಅಂಡಾಂತರ್ದರಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ವಾಞ್ಢಿಸಾಗೋಚರಢಾದುದರಿಂದ
ಮುಸುಷ್ಣಾದಿಗಳೂ ತನ್ನ ದರ್ಶಢಾದಿಗಳಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪರಮ ದಯೆ
ಯಿಂದ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣಾದಿ ವಿಭವಾವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ “ ಅವಜಾಢಂತಿ
ಮಾಂ ಮೂಢಾ ಮಾಢುಷೀಂ ತಢುಮಾಶ್ರಿತಂ ” ಎಂಬಂತೆ ಅಂಥವಢಲ್ಲಿಯೂ
ಭಕ್ತಿಮಾಡದಿರುವ ಢಮ್ಮಂಥವರಢ್ನೂ ವಶಮಾಡಿಕೂಳ್ಳುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅರ್ಚಾವ
ತಾರವಢ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಯಾದವಗಿರಿ (ಮೇಲುಕೋಟಿ) ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಢಾ
ಸುಜಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲರಢ್ನೂ ಕೃತಾರ್ಥರಢ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಜಲುವತಿರುಢಾರಾಯಣಢಾಗಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕಥಾಪ್ರಾರಂಭ.

ಶ್ಲೋ|| ಜಾತು ವ್ಯಾಸಾದಯಃ ಪ್ರಾಕೃಲಿಬಲರಹಿತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮಸ್ತೇಷಮಾಣಾಃ |

೨ ಗತ್ತೋದೀಚೇಂ ಒದರಾಂ ಕೃತವಸತಿಮೃಷಿಂ ತಂ ತು ನಾರಾಯಣಾ
ಖ್ಯಮ್ | ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇನಾಪಿ ಜೋಕ್ತಾ ಲಘುತರಮಥ ತದ್ವಿಸ್ತರಾ
ಜ್ಯೋತುಕಾಮಾಃ | ತಸ್ಯಾಜ್ಞಾಪ್ರಾಪ್ತಮೇತೇ ಸುರಮುನಿಮವದ
ನ್ನಾರದಃ ಪ್ರಾಹ ಚೈತಾನ್ ||

ಟೀ|| ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗಾರಂಭವಾದಾಗ ವ್ಯಾಸರೇ ಮುಂತಾದ
ಆನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಕಲಿಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೋ
ಸ್ವರ ಉತ್ತರಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು
ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು
ಕೇಳಿ ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಪುನಃ ಕೇಳಲು, ಆ ನಾರಾಯಣ
ಮಹರ್ಷಿಯು “ ನಾರದರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಅಂತರ್ಧಾನ್ ಹೊಂದಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಾರದರನ್ನು ಕೇಳಿದರು.
ಆಗ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಯಾದವ
ಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನಾರಾಯಣನು ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದು

ಶ್ಲೋ|| ಸೃಷ್ಟ್ವಾನ್ಯದೌ ಸರ್ವಜೀವಾನ್ಸ್ರಕ್ತಿಸಮದಶಾಂ ಪ್ರಾಸಿತಾನ್ಪೀಕ್ಷ್ಯ

೩ ದುಃಖಾ ದ್ವಯ ಸ್ತನ್ಯೋಕ್ತಮಿಚ್ಛಂತರಣತನುಮುಖೈರ್ನಾರ್ಭವದ್ವೀ
ಸ್ತಕೀಯೇ | ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾದೌ ಪ್ರಣವಮಥ ಮನುಂ ಚಾಪ್ಪ
ವರ್ಣಂ ಶ್ರುತೀರಪ್ಯದ್ಯಾಪ್ಯಾದಿಷ್ಟವಾಂ ಸ್ತ್ವಂ ಸೃಜ ಜಗದಿತಿ ತಂ
ತ್ರೀಪತಿಸ್ಸರ್ವಶೇಷೀ||

ಟೀ|| ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ
ಜೀವಾತ್ಮವರ್ಗಗಳೂ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದುದ
ರಿಂದ ಅಚೇತನಗಳಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವುಗಳಿ
ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮೊದಲು ತನ್ನ ನಾ
ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಣವ, ಅಪ್ಪಾಕ್ಷ

ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪದೇಶಿಸಿ, “ಇದರಂತೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸು” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು.

ಚತುರ್ಮುಖನು ದೇವಾದಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ಆರಾಧಿಸು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಬ್ರಹ್ಮಾಥಾವರ್ತಯನ್ ಪ್ರಣವಮನುಮುಖಾನ್ವೇದರಾಶೀಂ ಸ್ತದರ್ಥಾ
೪ ಸ್ಮೃತ್ವಾನ್ಮಃ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪಂ ಸ್ವಮನಸಿ ಗುಣಯನ್ನಿರ್ಮೇ ದೇವ ಪೂರ್ವಾ |
ಧ್ಯಾಯನ್ನಾರಾಧನಾರ್ಥಂ ಮಧುಜಿದಭಿಮತಾಂ ಮೂರ್ತಿಮರ್ಚಾಂ
ವಿಮಾನಂ ತ್ವಾನಂದಾಖ್ಯಂ ದದರ್ಶ ಶ್ರುತಿಸಥಮಸುಖೈರ್ವಾದ್ಯಘೋ
ಷೈಃ ಪ್ರಣುನ್ತಃ ||

ಟೀ|| ಅನಂತರ ಚತುರ್ಮುಖನು ಅದೊಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವೃತ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾ ಆ
ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪದಂತೆಯೇ ಸುರ, ನರ, ತಿರ್ಯಕ್,
ಸ್ಥಾವರವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಆರಾಧಿಸು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವದಭಿಮತವಾದ ಆರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯು ಬೇಕೆಂದು ಧ್ಯಾನಮಾಡು
ತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಇಂಪಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು
ನೋಡಿದಾಗ ಆನಂದಮಯ ದಿವ್ಯವಿಮಾನವು ಕಾಣಿಸಿತು (ಇದೇ ತಿರುನಾರಾಯ
ಣಸ್ವಾಮಿಯವರ ವಿಮಾನ.)

ಶ್ಲೋ|| ಅಗ್ರೇ ತೂರ್ಯಾಣಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತರಿಷದಮುಧ ತಾಂ ವೇಚಯಂತೀ ಶ್ಚ ಯಷ್ಟೀಃ
೫ ಸೌವರ್ಣೀಸ್ನೂರಿಮುಖ್ಯಾಸಹಿ ಖಗ ಪೃತನಾ ನಾಯಕಾ ನ್ತಂದಿನಶ್ಚ ||
ಶ್ವೇತಂ ಛತ್ರಂ ಚ ವಾಲವ್ಯಜನಯುಗ ಮಥೋ ಸರ್ವಭೋಗಾನ್ವಿಮಾ
ನಂ ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಂದ್ವೇ ಚ ಚಕ್ರಂ ಶ್ರಿಯಮುಧ ಚ ಹರಿಂ ಮಧ್ಯತಸ್ತಂದದರ್ಶ||

ಟೀ|| ಮುಂದೆ ವಾದ್ಯಗಾರರನ್ನೂ, ಅವರ ಹಿಂದೆ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನೂ,
ಅದನ್ನು ಎಂಗಡಿಸುವ ಚಿನ್ನದ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ದಂಡಿಗಳನ್ನೂ ಅವರ
ಹಿಂದೆ ಅನಂತ, ಗರುಡ, ವಿಷ್ಣುಕೇಸರ, ಮುಂತಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳನ್ನೂ, ಛತ್ರ,
ಚಾಮರ, ಬೀಸಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವವರನ್ನೂ, ಅನಂತರ ಆನಂದ
ಮಯದಿವ್ಯವಿಮಾನವನ್ನೂ, ಅದರ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಧರ್ಶನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ

ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಯವರನ್ನೂ, ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದನು.

ಶ್ಲೋ|| ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿಂತಾಸಮಾನಕ್ಷಣಸಮುವಗತಾಂ ಮೂರ್ತಿ ಮಾನಂದ
೬ ಸಿಂಧೌ ಮಗ್ನೋ ನೀತ ಸ್ತುರಂಗೈ ಸ್ತುತ ಮುಪರಿ ಜಹಾವುತ್ತರೀಯಂ
ಜಹಾಸ | ನೃತ್ಯನ್ಯಾಷ್ಟಾವಿಲಾಕ್ಷಃ ಕೃತನುತಿ ರಥ ತಪ್ತೈಶ್ಯಗೃಹ್ಣಾ
ದ್ವಿಮಾನಂ ಭಾರತ್ಯಾ ಸಾರ್ಧಮರ್ಚಾಂ ವ್ಯತನುತ ಚ ಬಹುನ್ಮಲ್ಲ
ಸಂಘಾ ಸ್ವಿಧಾತಾ ||

ಬೀ|| ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೀಗೆ ತಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ತನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ
ವೈಕುಂಠಲೋಕದಿಂದ ದಯಮಾಡಿಸಿರುವ ಆರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣ
ನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಆನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಕುಣಿಂಚುವುದು, ಓಡುವುದು, ಬರುವುದು, ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ವೇಲಕ್ಕೆ
ಎಸೆಯುವುದು, ಸಗುವುದು, ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುವುದು, ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆಮಾಡಿ, ಆನಂದಮಯ ದಿವ್ಯವಿಮಾನವನ್ನು ವಿಷ್ಣುಕೈನರಿಂದ
ಬಿಜಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ
ಸರಸ್ವತಿಮೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಪಗಳವರಿಗೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯು ಸಕ್ಕಲೋಕದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ
ಜಿಜಮಾಡಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಪುತ್ರಶ್ರಿಸ್ಯಶ್ಚ ಧಾತು ಸ್ವನದಿತಿ ಪದವಾನೂರ್ವ ಮಾಸೀ ತ್ಕಮಾರೋ
೭ ಯೋಸೌ ದಿವ್ಯಂ ವಿಮಾನಂ ಪರಿಚರಿತುಮನಾ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಂ ಯಯಾ
ಚೇ | ಲಬ್ಧಿವ್ಯಸಂ ಸತ್ಯಲೋಕಾದನಯದಥ ಗಿರಿಂ ಕಾಂಚನಂ ರಾಜ
ತಂ ಚ ಪ್ರಾಲೇಯಂ ಚ ಕ್ರಮೇಣಾಹಿತನತಿನುತಿರವ್ಯಾಸ್ಥಿತೈಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ||

ಬೀ|| ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನ ಮಗನಾಗಿಯೂ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ
ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಈ ಆನಂದಮಯದಿವ್ಯವಿಮಾನಮಧ್ಯಸ್ಥರಾದ ನಾರಾಯಣ
ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆ ನಾರಾಯಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಚತುರ್ಮುಖನು ಬಿಜಮಾ
ಡಿಸಿಕೊಂಡಲು, ಸನತ್ಕುಮಾರರು, ಆ ಸತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಮೇರುವರ್ವತಕ್ಕೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತಾದಿಗಳಿಂದ

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಸಮಸ್ಯಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯು ಯಾದವಗಿರಿಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ತಿಸ್ರೋ ರಾತ್ರೀರ್ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಭುವಿ ನಿವಸನ್ಮರ್ಚಯಿತ್ವಾ ವಿಮಾನಂ
ಲ ನಿರ್ಗೇಽ ವಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಪಾಕ್ಷ್ವಜನಕ ಕಥಿತಂ ಪಠ್ಯತಂ ವೇದಸಂ
ಜ್ಞಮ್ | ಯತ್ರಾಸಾವಷ್ಟತೀರ್ಥೀ ಶಮಯತಿ ಕಲುಷಂ ಕಿಂಚ ಕಲ್ಯಾ
ಣತೀರ್ಥಂ ಸಪ್ತಕ್ಷೇತ್ರೀ ಚ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಧಿವದಮುಮಸೌ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ
ಭೂಮ್ಯಾಮ್ ||

ಟೀ|| ಆ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಸ
ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ನೊಡಲು
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥ, ಅಷ್ಟತೀರ್ಥಗಳು, ಸಪ್ತಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ
ಪಾವನವಾದ ವೇದಪಠ್ಯತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರ ವಿಮಾನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಯಾದವಗಿರಿಯು ಇರುವ ಸ್ಥಳ, ಇದರ ಮಹಿಮೆ,

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಸರು ಮುಂತಾದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಸಹ್ಯಾದ್ರೇಃ ಪೂರ್ವತೋವಾ ತದುದಿತ ಸರಿತಶ್ಚೋತ್ತರಸ್ಯಾಂ ಗಿರೀ
ಽ ಸ್ತೋ ನಾನಾಶೃಂಗಃ ಘಣೀಂದ್ರಾವತಃ ಉರುತರಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಂ ತು
ವಿಷ್ಣೋಃ | ಯೋಽವಾಚೀನೋ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮ ಇತಿ ಕಥಿತೋ ಮಂತ್ರ
ದೈವಾಶ್ರಿತಶ್ಚ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ವೈಕುಂಠಪೃಥ್ವಿದ ಮಿತಿ ಪರಿತೋ ಯೋಜನೇ
ದ್ವೇ ಪ್ರಕ್ಲಪ್ತಃ ||

ಟೀ|| ಯಾವ ಯಾದವಗಿರಿಯು ಸದ್ಯಪರ್ಮತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜೈಷ್ಠರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣಬದಕಾಶ್ರಮವೆಂತಲೂ ಸುತ್ತಲೂ ಎರಡು ಯೋಜನದವರಿಗೂ ವೈಕುಂಠವರ್ಧನಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಸಾಧ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿಯೂ ಇದೆಯೋ, ಮತ್ತು

ಶ್ಲೋ|| ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಶ್ರುತೀನಾಂ ಪ್ರವಚನಮತನೋದತ್ತ ತದ್ವೇದಶೈಲೀ
೧೦ ನಾನಾ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿ ಸ್ತದನು ಭಗವತ ಸ್ವನ್ನಿಧಾನಾ ದ್ವಭಾವ |
ಯದ್ವದ್ರಿರ್ನಾಮತೋ ಭೂದ್ಯದುಕುಲಭಜನಾ ದ್ವಾಪರಾಂತೇ ಕೌ
ವಪ್ಸಂತೋಽನನ್ಯ ಕಶ್ಚಿದ್ವತಿರಸಿ ಭವಿತಾ ತೇನ ತಚ್ಛೈಲಸಂಜ್ಞಃ ||

ಟೀ|| ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯರು ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರಾದ್ದರಿಂದ ವೇದಪರ್ವತವೆಂತಲೂ, ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಉಂಟಾದನೇಲೆ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿ ಎಂತಲೂ, ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾದವರುಗಳು ಬಂದು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಯಾದವಗಿರಿ ಎಂತಲೂ, ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆವಿಶೇಷಾಂಶಭೂತರಾದ ಒಬ್ಬ ಯತಿಯು ಜೇರ್ಣೋಧಾರಮಾಡಿ ಸೇವಿಸೋಣದರಿಂದ ಯತಿಶೈಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಆ ಗಿರಿ (ಮೇಲುಕೋಟೆ) ಯಲ್ಲಿ ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ವಿಮಾನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ನಾರದರು ವ್ಯಾಸಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಚಲುಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಯವರು ಆವತರಿಸಿದ ಕ್ರಮ.

ಶ್ಲೋ|| ಧಾತ್ರಾ ಪುತ್ರಾಯ ದತ್ತೋ ದತ್ತರಪಿ ಚ ಯದಾ ತತ್ರನಿಶ್ಲೇಷಧೀತಾ
೧೧ ಯಾದವನ್ನಾರಾಯಣೋಸೌ ಪ್ವಹೃದಯ ಜನಿತಾಂ ಮೂರ್ತಿ ಮನ್ಯಾಂ
ವಿಧಾತ್ರೇ | ಧಾತಾ ತಸ್ಯಾ ಸ್ವರಾಂ ವ್ಯತನುತ ಸುಚಿರಂ ಜಾತು

ರಾಮೇಽಕರೋತ್ತಾಂ ಯತ್ರ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥೋ ದಶರಥತನಯಾತ್ವಾ
ಪ ಲಂಕಾಧಿನಾಥಮ್ ||

ಟೀ|| ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ನನ್ನು ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವಾಗ ನಾರಾಯಣನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಖಿನ್ನನಾಗಲು
ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ಭೂ ಸಹಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂರ್ತಿ
ಯನ್ನು (ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು) ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಆರಾಧಿಸಲು ಬಿಜ
ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅದು ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ
ಬಹಳ ದಿನವೆ ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ) ಶ್ರೀ ರಾಮನು
ವಿಫೀಷಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆದೇವರಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಆರಾಧನಕ್ಕೆ ಬಿಜಮಾ
ಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನಗೆ ಆರಾಧನಕ್ಕೆ ಆರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಖಿನ್ನನಾದಾಗ ಈ
ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಿಜಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.
ಅದು ಮೊದಲು ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಗೆ ರಾಮಪ್ರಿಯನೆಂದು ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದುದು

ಶ್ಲೋ|| ಸೇಯಂ ರಾಮೇಣ ಮೂರ್ತಿಃ ಪವನತನುಭುನೇ ತೇನರಾಜ್ಞೇ ಕುಶಾಯ
೧೨ ಸ್ತಸ್ಯೈವ ಪುತ್ರೈವ ಕುಶೇನ ಪ್ರಥಿತ ಕನಕಮಾಲಾಭಿಧಾಯೈ ವಿತಿರ್ಣಾಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸಾಕಂ ತಯಾಸಾ ಯದುಕುಲ ಮಗಮದ್ವಾಸುದೇವಂ ಕ್ರಮೇಣ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಣ್ಕುಸ್ಮೈ ಕುರ್ಮಸ್ವತಿನರಚರಿತಾನ್ಯಾಸ ತಸ್ಯೈವ ಗೇಯೇ ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀರಾಮನು ಸರಯೂನದಿಯ ಮೂಲಕ ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗ
ಳಾದ ಸಕಲ ಚರಾಚರಗಳೊಡನೆ ಪರಂಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಈ ಚಲುವ
ರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅಂಜನೇಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಅಂಜನೇಯನು ಕುಶಮಹಾ

ರಾಜಸಿಗೂ, ಕುಶಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ “ಕನಕಮಾಲಿನೀ” ಎಂಬ ವಳಿಗೆ ಬಲುವಳಿಯಾಗಿಯೂ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಕನಕಮಾಲಿನಿಯು ಯದುಕುಲದ ಯದುಶೇಖರನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು ಆ ಯದುಕುಲದ ಧೊರೆಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅತಿಮಾನುಷವಾದ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದರು.

ಇನ್ನು ವೈರಮುರೀ ಕಿರೀಟ ವೃತ್ತಾಂತ.

ಶ್ಲೋ|| ಜಾತು ಪ್ರಹ್ಲಾದವುತ್ರಃ ಪರಿಚರಣರಶೈಸ್ಸೂರಿಭಿರುಗ್ಧಸಿಂಧಾ ವಾಸೀ
೧೩ ತ್ಸಾಕಂ ಶಯಾಳೋಃ ಪರಿಸರಮಿತಿತಸ್ಯಾತವಿಸ್ರಂಭಗಂಧಾತ್ | ರಂಭೇ
ತಸ್ಯಾಪಜಪ್ತೇ ಮಣಿಮಕುಟವರಂ ನಾಗಲೋಕಂ ಜ ನಿಸ್ತೇ ಸುನ್ನಸ್ತೇ
ತ್ರತ್ಯ ಭಕ್ತೈಃ ಖಗಪತಿ ರಥ ತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಬಿತ್ವಾಜಗಾಮ ||

ಟೀ|| ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಗನಾದ ವಿರೋಚನನು ತನ್ನ ಶಂದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯಿಯಾದ ಅನಿರುದ್ಧ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಭಗವಂತನ ಯೋಗಸಿದ್ಧಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅನಂತರ ಒಂದು ನೋಡಿದ ಅಂತರಂಗ ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕಾಣದೆ “ಇದು ವಿರೋಚನನ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ” ಎಂದು ಊಹಿಸಿ ಗರುಡನೊಡನೆ ಹೇಳಲು, ಗರುಡನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿರೋಚನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅನಿರುದ್ಧ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗರುಡನು ವೈರಮುಡೀ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಆಗಚ್ಛನ್ನೋತ್ತಮಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರತಿಹತಗಮನ ಶ್ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಸುಮೂಢೋ
೧೪ ಬೃಂದಾವನ್ಯಾಮಟಂತಂ ಕರ ಧೃತ ಮುರಳಿಂ ಪಿಂಞ ಗುಂಜಾ ವಿಭೂ
ಷಮ್ | ಗೋಪಾಲಂ ಸಂದಸೂನುಂ ಗತಿಹತಿಜನನೇ ಹೇತುಮಾಲೋಕ್ಯ
ಹರ್ಷಾತ್ ತನ್ಮೂರ್ಛಾ ನೃಸ್ಯ ಹೈರಂ ಮಕುಟಮನುಗುಣಂ ಸೂರಿಭಿಃ
ಶ್ಲಾಘಿತೋಽಭೂತ್ ||

ಟೀ|| ಗರುಡನು ಹೀಗೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಂತಹ ತನ್ನ
ವೇಗವೂ ನಿಂತುಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ
ನೋಡಿ ಏನೂಕಾಣದೆ, ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಲಿ
ಗಂಜಿಮಣಿಗಳ ಸರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ವೇಣುಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ
ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ
ಬಹಳ ಹರ್ಷದಿಂದ " ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಗತಿ ಭಂಗವಾಯಿತು " ಎಂದು
ನಿಶ್ಚಿತ್ತಿಸಿ ಭಗವದಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆ
ಮಾಡಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಡೆದ
ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಭಗವಂತನೂ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.
ಆದರೆ ಆ ಅನಿರುದ್ಧಭಗವಂತನ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ ಆ ಕಿರೀಟವು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಳತೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಆಯಿತು. ಇದು ಭಗ
ವಂತನ ಇಚ್ಛೆ. ಆ ಕಿರೀಟದ ಮಹಿಮೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ವೈರಮುಡಿಯನ್ನು ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಗೆ ಧರಿಸಿದುದು.

ಬಲರಾಮನು ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಕೃಷ್ಣೋ ಪಿ ಸ್ವಾರ್ಥ್ಯ ರಾಮಪ್ರಿಯಶಿರಸಿ ನಿಧಾಯಾದ್ಭುತಂ ತತ್ಪ್ರೀತಿಂ
೧೫ ನಿತ್ಯಂ ಪೂಜಾ ಮಕಾರ್ಷೀ ದ್ಧಲಭ್ಯದಧ ಯಯಾ ಜಾತು ನಾರಾಯಣಾ
ದ್ರಿಮ್||ತೀರ್ಥಸ್ನಾಸಪ್ರಸಂಗೇ ಹರಿ ರಸಿ ದದೃಶೇ ತೇನ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಃ
ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ ಭೂಮಾ ವಮನುತ ಸದೃಶಂ ತಂ ಸ ರಾಮಪ್ರಿಯಸ್ಯ ||

ಖೀ|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂಕೂಡ ತನ್ನ ಮನೆದೇವರಾದ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯ
ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಅವರ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಪ್ಪಲು ನಿತ್ಯವೂ
ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ತೀರ್ಥ
ಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಈ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಆನಂದಮಯದಿವ್ಯವಿಮಾನಮಧ್ಯಸ್ಥರಾದ ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು
ದರ್ಶನಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರಾದ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಇಥಾ
ರೆಂದು ತಿಳಿದನು.

ಶ್ಲೋ|| ಕೃಷ್ಣಾಯಾ ಚಷ್ಟ ಗತ್ವಾ ಸು ಸದೃಶ ಇತಿ ತಂ ಸ್ವಸ್ತೃ ರಾಮಪ್ರಿಯಸ್ಯೇ
೧೬ ತ್ರೇತಸ್ತೈವಾನುಮೇನೇ ಮುರಭಿ ದಧ ಬಲಃ ಕೃಷ್ಣ ಪೂರೈವ ಸ್ವವಗೈಃ|
ಸೀತ್ವಾ ರಾಮಪ್ರಿಯಂ ತಂ ಪುರ ಇಹ ನಿಧಧೇ ತಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಚಕ್ರು ರೇತತ್ಸುಸದೃಶ ತಮತಾಂ ಸರ್ವ ವೃಷಿ ಪ್ರವೀರಾಃ||

ಖೀ|| ಅನಂತರ ಬಲರಾಮನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ “ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ
ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ
ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯು ಇಥಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು
ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಬಲರಾಮನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಇತರ ಯಾದವರನ್ನೂ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನೂ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮುಂದುಗಡೆ ಬಿಜಮಾ
ಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಎರಡು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಒಂದೇರೂಪವುಳ್ಳ
ವರೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದರು.

ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಗೆ ಯಾದವಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದು. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾ
ಮಿಯೂ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯೂ ಮೂಲ ಬಿಂಬವಾಗಿಯೂ ಉತ್ಸವ
ಬಿಂಬವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಶ್ಲೋ|| ತತ್ರೈವಾಸ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಮಪ್ರಿಯಮಸಕೃದವಿಾ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಯಥಾ
೧೭ ಹಂ ಕಾಲೇಕಾಲೇ ವಿಧಾಯೋತ್ಸವ ವಿಧಿ ಮತುಲಂ ಮೋದಮಾ

ಪೇದಿರೇ ಯತ್ | ತೇನಾಸೌ ಯಾದವಾದ್ರಿಃ ಕಥಿತ ಇಹ ಜನ್ಮೇ ರೇವ
ಮೇಕತ್ರ ಮೂರ್ತೀ ಮೂಲತ್ವೇನೋತ್ಸವತ್ವೇನ ಚ ಪುನರಪಿ ತೇ ಸಂಗತೇ
ಲೋಕಭಾಗ್ಯಾತ್ ||

ಟೀ || ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಯಾದವರುಗಳೂ ಚಲುವರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ ಆಯಾಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೇನೇ ಹೋಗಿ ಆಯಾಯ
ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡಿಸಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥ
ರಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದರಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ “ಯಾದವಾದ್ರಿ” ಎಂದು ಅದು
ಮೊದಲು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ
ಯೂ, ಮೂಲ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ, ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ಒಂದು
ಕಡೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮಂಥವರ ಭಾಗ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ.

ಶ್ಲೋ || ಧಾತ್ರೀಮುಧೈತ್ಯ ಪೋತ್ರೀ ಶ್ರಮಜಲ ಮಸೃಜತ್ಸ್ವಸ್ಥ್ಯ ಸರ್ವಾಂ
೧೮ ಗಜಾತಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ನಾಮ ತೀರ್ಥಂ ತದಭವದಿಹ ಸಾ ಸರ್ವಪಾಮಾ
ಪಹರ್ತ್ರೀ | ಗಂಗಾ ಸರ್ವೈಶ್ಚ ತೀರ್ಥೈ ಸ್ನಹ ವಸತಿ ನಿಜಂ ಪಾಪ ಮು
ನೋಚಯಂತೀ ಪ್ರತ್ಯುಬ್ಧಂ ಫಾಲ್ಗುನೇ ಮಾಸೃಪಿಜ ಶತಗುಣಂ ಯತ್ರ
ಪುಣ್ಯಂ ಕೃತಂ ಸ್ಯಾತ್ ||

ಟೀ || ಆದಿವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ
ಶ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ರವಿಸಿದ ಬೆವರು ನೀರು “ಕಲ್ಯಾಣ”
ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಪಾಪವನ್ನೂ ಪರಿ
ಹರಿಸುವ ಗಂಗಾನದಿಯು ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿ
ಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಫಾಲ್ಗುನ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಯಾಣ
ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವಳು. ಮತ್ತು ಇದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಪೋ ದಾ
ನಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೊಡತಕ್ಕ ಫಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಭಹಳ ಭಾಗ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುವುದು,

ಈ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಸುಚರಿತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಥೆ.

ಶ್ಲೋ || ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ನಿಷ್ಕ ಸ್ಸುಚರಿತ ಇತಿ ಯಃ ಕಶ್ಚಿ ದಾಸೀದ್ವಿ
೧೯ ಜಾಗ್ರ್ಯಃ ಪುಶ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಯಾ ಚ ಸ್ವಯಮತಿ ಜರಣೋ
ದುವಿಧಾಗ್ರೇಸರಶ್ಚ | ಸೋಯಂ ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥಂ ಯದುಗಿರಿ ಮಪಿ
ವಾ ಶುಶ್ರುವಾ ನೈವ ಪೂರ್ವಂ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನಾರ್ಥ ಮಾಗಾ ತ್ಸುಥ
ಸರಿದಪಿ ತದ್ಧೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗಂ ನ ಲೇಭೇ ||

ಬೀ || ಯಾವಾಗಲೂ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಯಾತ್ರಾಪರನಾಗಿಯೂ ಮುದು
ಕನಾಗಿಯೂ ದರಿದ್ರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಸುಚರಿತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು.
ಅವನು ಯದುಗಿರಿಯನ್ನೂ ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿಯೂ ಕೇಳಿಯೂ ಇರ
ಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಹೆಂಡತಿಯೊ
ಡನೆಯೂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಗಂಗಾನದಿಯು
ಇವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ || ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಂ ಸ್ನಾತಪೀತ್ಯೈಸ್ತವ ಪುರತ ಇಯಂ ಸೇತಿ ಗಂಗಾಂ
೨೦ ತತೋ ಸಾ ನಾಪಶ್ಯದ್ಧುಃಖಿತಸ್ಸನ್ವೈಲಪದತಿತರಾಂ ಕಿಂತು ಕನ್ಯಾಂ
ವಧರ್ತ | ಸ್ನಾತಂ ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥೇ ನ ಹಿ ವಿದಿತ ಮಭೂತ್ತಸ್ಯ ನಾ
ಮಾಪಿ ನೋ ಚೇತ್ ತತ್ರ ತ್ವಂ ಗಚ್ಛ ಶಕ್ತೋ ನ ಹಿ ಯದಿ ಪಥ ವಾ
ನಾಮ ತಸ್ಯ ತ್ರಿವಾರಮ್ ||

ಶ್ಲೋ || ಉಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿ ಭಂಗ್ಯಾ ನಿಯಮಿತ ಇತಿ ತತ್ತೀರ್ಥನಾಮ ತ್ರಿವಾ
೨೧ ರಂ ಪೋಚ್ಯಾ ಸಾ ಮಜ್ಜತಿ ಸ್ಮ ತ್ರಿಭುವನತಟಿನೀ ವಾರಿಣಿ ಪಾಪ್ತ
ಮೋದಃ | ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥಮಧ್ಯಾದುದಪತದಥ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ
ವಿಸ್ಮಿತ ಸ್ಥೈ ಪ್ರತೈಃ ಪೃಷ್ಠ ಏಷ ಪ್ರಕಟಿತ ಚರಿತ ಸ್ತತ್ರ ವಾಸಂ
ಪ್ರಚಕ್ರೆ ||

ಟೀ|| ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು “ಇಗೋ ಇದೇ ಗಂಗಾನದಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ್ಯೂ ಈ ಸುಚರಿತನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಅತ್ತನು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯಕೆಯು ಬಂದು “ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದೆಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ಅದರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಕನ್ಯಕೆಯು “ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಾ” ಎಂದಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, “ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಭರವಸೆ” ಎಂದನು. ಕನ್ಯಕೆಯು, ಆದರೆ “ಕಲ್ಯಾಣಿ” ಎಂದು ಮೂರಾವರ್ತಿ ನೀವು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ಹೇಳಿ ಈ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದಳು. ಹೀಗೆ ಕನ್ಯಾರೂಪಿನಿಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸಂಭಾಷಣವಾದಮೇಲೆ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೃಷ್ಟನಾಗಿ ‘ಕಲ್ಯಾಣಿ’ ಎಂದು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಕುಟುಂಬನಾಗಿ ಆ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಎದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲ್ಯಾಣಿಯೆಂಬದ್ದು ಒರುವ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಸುಚರಿತನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ, “ಇದು ಯಾವ ಸ್ಥಳ? ಯಾವ ತೀರ್ಥ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು, “ಇದು ಯಾದವಗಿರಿ, ಇದು ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಮಹಿಮೆಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಶ್ಲೋ|| ತಾರ್ತೀಯಾಕ ಸ್ಪುತೋ ಭೂ ದಿಹ ಸತ ಇತರ ಸ್ತಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಾ
೨೨ ಖ್ಯ ಸ್ತಂ ಹಿತ್ವಾ ರಿಕ್ತಭಾವಾ ನ್ನರವತಿ ಮಗಮ ತ್ರೇರಿತಶ್ಚ ಸ್ವಪ
ತ್ನಾನ್ | ಇಚ್ಛಾಭಾವೇಪಿ ಮಾಸಾ ನ್ನ ಗರವಸತಿಜಂ ದುಃಖ ಮಾಸಾ
ದ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತ್ಕೃತ್ಯಾದೃಷ್ಟಾಪ್ತ ಚ ಭೂಪಂ ಧನ ಮಲಭತ ಚಾ
ತೈಲ್ವಮೇವಾತಿಯತ್ನಾತ್ ||

ಟೀ || ಈ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸುಚರಿತನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೂರನೇ ಗಂಡುಮಗುವು ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಎಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಉಂಟಾಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ

ಅತ್ಯಂತ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಖೇದಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಮೂರನೇ ಮಗ ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರಡುಕೊಂಡು ದ್ರವಿಡದೇಶದ ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾಲತ್ತಾರು ತಿಂಗಳು ನಗರವಾಸ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶ್ಲೋ || ಏತಾವತ್ಯೇವಕಾಲೇ ಯದುಗಿರಿನಿಲಯ ಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಲೋ ಯಯಾಚೇ
೨೩ ಕ್ಷುಕ್ಲಾ ಮೋಕ್ಷಂ ಸ್ವಮಾತು ಸ್ವವಿಧಮುಪಗತೋ ದೇಹಿ ಮಾತ
ರ್ಮಮೇತಿ | ಸಾದಾತ್ಪಾತ್ರಸ್ಥ ಮನ್ನಂ ಸ ತು ನಹಿ ಬುಭುಜೆ ನೇತಿ
ತದ್ವೇವಶೇಷಂ ಕಿಂ ತ್ವಗ್ರೈ ನ್ಯಸ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವದದಸಕೃದಿದಂ ಭುಂ
ಕ್ಷ್ವ ನಾರಾಯಣೇತಿ ||

ಟೀ || ಇಷ್ಟಠಲ್ಲಿಯೇ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇವನ ಮೂರನೇ ಮಗ ನಾರಾ ಯಣನೆಂಬ ಹುಡುಗನು ಹಠಿವಿಂದ ಬಾಧಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಅನ್ನ ವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲು ಅವಳು ಒಂದು ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡಲು ಅದು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿಕವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಿನ್ನದೆ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ “ದೇವರೇ ಇದನ್ನು ಉಟಮಾಡು” ಎಂದು ಪದೇಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಶ್ಲೋ || ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣೋ ಪಿ ಸ್ವಯ ಮಧ ಬುಭುಜೆ ಪಾತ್ರಗಂ
೨೪ ಸರ್ವ ಮನ್ನಂ ಹೃಷ್ಯೋ ಬಾಲೋ ಯಯಾಚೇ ಪುನರಪಿ ಜನಸೀಂ ಸಾ
ಕ್ರುಧಾ ತರ್ಜಯನ್ತೀ | ಮನ್ವಾನಾ ತ ದ್ವಿಡಾಲ್ಪಿರಪಹೃತಮವದ
ದ್ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಭಿಕ್ಷಾಮತಿತ್ಯೇ ತ್ಯೇಕಂ ಪಾತ್ರಂ ದದಾ ತತ್ಸಮುದಿತಮ
ನಸ್ಯಾದಾಯ ಗೇಹಾನ್ಯವಾಪ ||

ಟೀ || ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸಂಗಡ ಆ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬರೀಪಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಹುಡುಗನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಾಯಿಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ “ಅಮ್ಮಾ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ದೇವರು ಉಟಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವು, ಅನ್ನ

ವನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು, “ಅರ್ಚಾರೂಪಿಯಾದ ದೇವರು ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಂದರೇನು? ಎಲ್ಲೋ ಬೆಕ್ಕು ತಿಂದಿರುವುದು. ಈ ದುರ್ಭಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು, ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ತಂದು ತಿನ್ನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಸಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಅವನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕ್ಷಾಾಗಿ ಹೋದನು,

ಶ್ಲೋ || ಭಿಕ್ಷಾಯೈ ಯದ್ಯದೇಶ ಪ್ರವಿಶತಿ ಚ ಗೃಹಂ ತತ್ತ ದೇಶ್ಯಾ ಶು
೨೫ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದರ್ವ್ಯಾ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾ ತತ್ಸುಚರಿತತನುಭೂಹಸ್ತಗಂ
ಸಾತ್ರ ಮಾಸೀತಾ| ಪೂರ್ಣಂ ರತ್ನೈ ಸ್ವಚಾ ಗಾ ದ್ಗೃಹ ಮಥ ಜನನೀ
ಭಾಜನಂ ಸಪ್ತವಾರಂ ಪ್ರಾತುಚ್ಛತ್ತೈಃ ಪುಪೂರೇ ತದಪಿ ಸಮಭವ
ಚ್ಚಾಷ್ಟಮೇ ಪೂರ್ಣಮನ್ವೈಃ ||

ಬೀ || ಆಗ ಇವನು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಮನೆಗೆ ಹೋದನೋ ಆಯಾಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಒಂದು ಸಾಟಿನಿಂದ ಅನ್ನದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತಳು. ಅದೆಲ್ಲವೂ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ರತ್ನಗಳಾದುವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾಯಿಯು ಆಸೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಏಳಾವರ್ತಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಲೋಕಮಾತೆಯು ಏಳಾವರ್ತಿಯೂ ರತ್ನಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಎಂಟನೇ ಆವರ್ತಿ ಹೋದಾಗ ಅನ್ನದಭಿಕ್ಷೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆಗ ಇಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಊಟಮಾಡಿ ತೃಪ್ತರಾದರು, (ಏಳಾವರ್ತಿ ಬಂದ ರತ್ನಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ) ಅದುವರಿಗೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಅದುವೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಶ್ಲೋ || ತಾವದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸುತಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಸ ಸುಚರಿತಶ್ಲೋರಮುಷ್ಪಸ್ವರಿಕ್ಘೋ
೨೬ ದಂಡಾಘಾತಾರ್ದಿತಾಂಗೋ ನಿಜಮತಿಮಥ ತಾಂ ಕುತ್ಸಯನ್ನಾಜಗಾ
ಮ| ದೃಷ್ಟ್ವಾರತ್ನಾಘಪೂರ್ಣಂ ಗೃಹಮಥ ಚರಿತಂ ತತ್ಸುತಸ್ಯಾಪಿ ಶೃಣ್ವ
ಸ್ಮೋದಾನ್ನಾರಾಯಣಂ ತದ್ಭಜನರತಜನಾಂಸ್ತೈಸ್ಸಿಷೇವೇ ಧನೈಃ ||

ಬೀ || ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಿಂದ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ಧ್ರವ್ಯವನ್ನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿತಂದ ಆ ಸುಚರಿತನು ತನ್ನಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರು

ವಾಗ ಕಳ್ಳರು ಇವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆಗ ಸುಚರಿತನು “ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಿಂದ ಬರುವ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಾಧಮನಿಂದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನರಕವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನ್ನಂತಹ ಪಾತಕಿಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಸಾಲದು ” ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಮನೆ ಯೆಲ್ಲಾ ರತ್ನ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ನಾರಾಯಣನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿರ್ಹೇತುಕವಾದ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಆ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವದ್ಭಾಗವತಾರಾಧನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರುತ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಕೇಚಿತ್ಸುಚರಿತಚರಿತಂ ತದ್ಧನಂ ಹರ್ತುಕಾಮಾ
೨೭ ವೇಷೇಣಾಗತ್ಯ ತಸ್ಯೈವ ಕತಿಚನ ದಿವಸಾಂಸ್ತದ್ಗೃಹೇ ವೈಷ್ಣವಾನಾಮಾ |
ತೇ ಪಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಾತಿಶುದ್ಧಾಂ ಧಿಯಮನುಸರಣಾತ್ಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಂ ಚ ಜಗ್ಮುಃ
ಯದ್ಯೇವಂ ಚೋರಮುಕ್ತಿಸ್ಸುಚರಿತಸುಗತಿಃ ಕಿಂಪುನರ್ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧಾ ||

ಬೀ || ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಅನೇಕಜನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸುಚರಿತನ ಔದಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಬಂದು ನೋಡಿಯೂ ಇರುವ ಕೆಲವು ಕಳ್ಳರು ವೈಷ್ಣವ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ತುಲಸೀನಳಿನಾಕ್ಷ ಮಾಲಿಕಾದಿ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ನಿತ್ಯಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸುಚರಿತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕದಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಸುಚರಿತನ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೂ, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಗುಣಮಯವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಹುಟ್ಟಿ, ಸುಚರಿತನ ಪಾದಗಳಿಗೆರಗಿ “ ನಿಮ್ಮ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಮಹಾ ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಆ ಸುಚರಿತನು “ ಧನಂ ಮದೀಯಂ ತವ ಪಾದಪಂಕಜಂ ” ಎಂಬಂತೆ “ ನಾರಾಯಣವಾದಾರವಿಂದೆ ರೂಪವಾದ ನನ್ನ ಧನವು ಯಾರಿಗೂ ಕದಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ” ಎಂದು

ಮೊದಲಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಕಳ್ಳರಿಗೇನೇ ಮೋಕ್ಷಬಂದಾಗ ಆ ಸುಚರಿತನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಬಂತೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಯದುಗಿರಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಚಾರಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಆಗುವ ಅನರ್ಥಗಳೇನು ?
ಅವರನ್ನು ಆದರಿಸಿದವರಿಗೆ ಆಗುವ ಅನುಕೂಲ್ಯಗಳೇನೆಂದು ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು
ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾರದರು ಚತುರ್ವೇದಿಯ (ಉಪಾಖ್ಯಾನ)
ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ಲೋ || ರಾಜ್ಞಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪರೋಧಾ ಧನಹರಣರತೋ ದಾಂಭಿಕೋ ನಾಸ್ತಿಕೋ
೨೮ ಭೂತೃತ್ವಾತಿಥ್ಯಸ್ಸನಾಮ್ನಾ ಸ್ವಗುಣ ಸಮಗುಣೈಶ್ಚಾತ್ಮದ್ಧಕರ್ಮಪ್ರಚಕ್ರೇ |
ಕಶ್ಚಿದ್ಧದ್ವದ್ವಿವಾಸೀ ದ್ವಿಜಉಪಶಮವಾನದ್ವನಾ ಚಕ್ಷುಧಾ ಚ ಶ್ರಾಂತೋ
ವೃದ್ಧಸ್ಸಬಾಲಸ್ತತಉಪಗತವಾಂಸ್ತದ್ಗೃಹಂ ತದ್ಗುಣಾಜ್ಞಃ ||

ಟೀ || ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಓದಿದ್ದರಿಂದ “ಚತುರ್ವೇದಿ” ಎಂದೂ
ಖ್ಯಾತಿಗೋಸ್ಕರ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, “ಸರ್ವಾತಿಥ್ಯ”
ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಧೃವ್ಯಾರ್ಜನದಲ್ಲಿ ಚತುರನಾದುದರಿಂದ, ದಂಭಾ
ರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವನಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ
ರಾಜವುರೋಹಿತನಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನಂತಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಯದುಗಿರಿವಾಸಿಯಾದ ಹರಿ
ಠಾತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗ
ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಈ ಚತುರ್ವೇ
ದಿಯ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಇವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಶ್ಲೋ || ದಿತ್ಸನ್ನಸ್ಮೃತ್ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೋ ಹರಿಪದತುಲಸೀಂ ಯಾಚಮಾನಸ್ಸುತಾರ್ಥೇ
೨೯ ಭಕ್ತಂ ವಾ ತಂಡುಲಂ ವಾ ಶ್ರಮಪರಿಹೃತಯೇ ತತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ಥಲಂ
ವಾ | ಲೇಭೇ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಚಾಸಾವಮತಿಮತುಲಾಂ ಕಿಂತು ಲೇಭೇ ಥ ಬಾ
ಲಃ ಕ್ರೋಧಾನ್ನಿಷ್ಕಾಸಿತೋಭೂದರರ ಹತಪದಃ ಪಾತಿತಸ್ತಂ ಶಶಾಪ ||

ಖೀ || ಈ ಹರಿರಾತನು ಆ ಚತುರ್ದೇದಿಗೆ ನಾರಾಯಣಶ್ರೀವಾದ ತುಲಸಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಲು “ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತುಲಸೀಗಿಡಗಳಿವೆ. ಹಾಗಿಷ್ಟವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅನುಪನೀತನಾದ ಈ ನನ್ನ ಹುಡುಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡು ” ಎಂತಲೂ, “ ಬಹಳ ಹಸಿದಿರುವ ಈ ನನ್ನ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡು ” ಎನಲು “ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಣೆಯಾ ? ನೀ ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲವೇ ” ಎಂತಲೂ, “ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಿಸು ” ಎನಲು, ಏತಕ್ಕೆ ಪಿತಾಚದಂತೆ ಬಾಧಿಸುವೆ ” ಎಂತಲೂ, ಆ ಹುಡುಗನು ಕಾಲು ಸೋತು ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು “ ಯಾರೋ ಅಡು ? ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ಆಚೆಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕದವನ್ನು ಹೊಚ್ಚು ” ಎಂತಲೂ ಆ ಚತುರ್ದೇದಿಯು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಕೈಯಿಂದ ತಳ್ಳಿಸಿ ಕದಹಾಕಿಸುವಾಗ, ಕದವು ಆ ಹುಡುಗನ ಕಾಲಿಗೆ ತಗಲಿ ಹುಡುಗನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಾಗ ಅಳುತ್ತಾ “ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು.

ಶ್ಲೋ|| ತಸ್ಮಾದ್ಗ್ರಾಮಾತ್ಪ್ರಯಾಸ್ಯಕ್ ಪಥಿ ಸತು ಹರಿರಾತಾಖ್ಯ ವಿಪ್ರಸ್ತವೃತ್ತೋ

೩೦ ನೀತಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸುತದ್ವಾದಶಕಯುತಮಹಾರಿಕ್ತಸದ್ವೈಷ್ಟವೇನ | ಗೇ

ಹಂ ಸ್ವಂ ತತ್ರ ಭಿಕ್ಷಾಂ ಟನಸಮುಪಹೃತ್ಪ್ರೆಂಢುಲೈಃ ಪಾಚಯಿತ್ವಾಪ

ತ್ಸ್ಯಾವಿಷ್ಣೋರ್ನಿವೇದ್ಯ ಪ್ರಮುದಿತಮನಸಾ ಭೋಜಿತಸ್ತೃಪ್ತಿಮಾಪ||

ಖೀ|| ಆ ಹರಿರಾತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ ಹೀಗೆ ಶಪಿಸಬಾರದವನು ”

ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿ ಏಳಾವರ್ತಿ ಗೋವಿಂದನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣಹೊರಡಲು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಪಾದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುರಾತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇವರಿಬ್ಬರ ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಊಟಮಾಡಿಸಿದನು.

ಶ್ಲೋ|| ಶಿಷ್ಯೈಸ್ಸಾಕಂ ಚತುರ್ಥಿ ಯುತಿರಪಿ ಬುಭುಜೇ ತೇನ ಸಾಕಂ ದ್ವಿಜೇನಾ

೩೧ ಪೃಕ್ಷಯ್ಯಾನ್ವೈಸ್ಸುಪುರ್ಣಾನ್ಯನುದಿನಮಭವನ್ನಾಜನಾನ್ಯಸ್ಯಗೇಹೇ |

ತೈರ್ಭುಕ್ತಂ ಯತ್ರ ತತ್ರಾಲಭತ ನಿಧಿಮಸೌ ಮಸ್ಯರೀ ಸೋಪಿ ವಿಷ್ಣು

ತ್ಯಿಷ್ಯಾವೇದಾಸ್ತತಸ್ತತ್ಸಮಭವದನುಯಾತ್ಯೇವ ವಿಷ್ಣುಸ್ವಭಕ್ತಾ ||

ಟೀ|| ಈ ಹರಿರಾತನು ತನ್ನ ಮಗನೊಡನೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರಲು ಒಬ್ಬ ತ್ರಿದಂಡಸನ್ಯಾಸಿಯೂ ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಶಿಷ್ಯರೂ ಸಹ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಏಳು ಜನರೂ ಊಟಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ತ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷಯಗಳಾದುವು. ಅವರು ಊಟ ಮಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿಧಿಗಳು ದೊರಕಿದವು. ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾವತಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು. ಆ ಶಿಷ್ಯರು ನಾಲ್ಕುವೇದಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಹಿಂದೆಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಧಾನೆಯಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆ ಯದ್ವದ್ರಿವಾಸಿಯಾದ ಹರಿರಾತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುರಾತನಿಗೆ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು.

ಶ್ಲೋ|| ಯಸ್ಮಾದ್ಗೇಹಾನ್ನಿರಸೋ ಯದುಗಿರಿನಿಲಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಯಂ ತ
೩೨ ತಸ್ಯದ್ಗೇಹೇ ಕ್ಷೀರೇ ವಿಷಂ ದ್ರಾಗುದಗಿರದಹಿರಗ್ರಾನ್ಮಭುಕ್ತಾಃ ಪ್ರಣ
ಪ್ಪಾಃ | ತದ್ವಂಥವ್ಯಾಕ್ರೋಶರುಷ್ಪೈರ್ನರಪತಿಸುಭಟ್ಟಿಮಾರಿತೋ ದಂಡ
ಘಾತೈ ಸ್ವರಾತಿಥ್ಯಸ್ಸತಾಸ್ತತ್ಪ್ರಹರಣಚಕಿತಾಃ ಪ್ರಾವುರುಗ್ರಂತ್ವರ
ಣ್ಯಮ್ ||

ಟೀ|| ಈ ಹರಿರಾತನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದೋಡಿಸಿದ ಚತುರ್ದೇದಿಯ ಮನೆ ಯಲ್ಲೋ ಅಂದರೆ ನಿಮಂತ್ರಣದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗ್ರಭೋಜನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಒಂದುಹಾವು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವಿಷವನ್ನು ಕಕ್ಕಿತ್ತು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಸತ್ತರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಜಭಟರು ಚತುರ್ದೇದಿಯನ್ನು ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದರು. ಅವನು ಸತ್ತನು. “ತಮ್ಮನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕೊಲ್ಲುವರು” ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳೂ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದರು.

ಶ್ಲೋ|| ಕೂವೋ ವೃಕ್ಷಃ ಕರೀ ದ್ವೀಪ್ಯಭವದತಿ ಮೃತೌ ಕಾರಣಂ ತತ್ರ ತೇ
೩೩ ಪಾಂ ಪತ್ನೀಚೋದ್ಭದ್ಯ ಕನ್ಯಾದ್ವಯಮಪಿ ಸದನೇ ನೃಸ್ಯ ವಹ್ನಿಂ ಮ
ಮಾರ | ನಧ್ರಾಽ ಬಧ್ವಾಽಥ ವಾದೌ ಯಮಸವಿಧಮಸೌ ತದ್ಭಟ್ಟಿಃ
ಪ್ರಾಪಿತೋ ಭೂದನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಮೇ ತ್ವಯೇದಂ ಕೃತಮಿತಿ ಚ ಮು
ಹುಃ ಪಾಹ ನೈವಸ್ತುತಂ ಸಃ||

ಟೀ|| ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಮರ ವನ್ನೇರಿ ಬಿದ್ದೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕಾಡಾನೆಯ ಕೈಗೆ ಸಿಲುಕಿಡುಗೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿಡುಗೂ ಸತ್ತರು. ಚತುರ್ದೇದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು ಮನೆಯೊಳಗೆ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗಿಯರು ಬಾಗಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಕದಾತಾಳುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡವು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹುಡುಗನ ಶಾಪದಂತೆಯೇ ನಿರ್ಮೂಲವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಯಮಭಟರು ಚತುರ್ದೇದಿಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಮಿಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಯಮನ ಸವಾಪಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ಈ ಚತುರ್ದೇದಿಯು ಯಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ ನೀನು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಓದಿದೆನು. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನಹಾಕಿದೆನು. ಇಂಥಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾದ ನನಗೆ ಇಂಥಾ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೊಡಬಹುದೇ ?” ಎಂದನು.

ಶ್ಲೋ|| ಏತನ್ನಾಲಂ ಭವತ್ವಂ ಸಪರಿಜನ ಇಹ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷೋ ಯಮೇನೇತ್ಯೇ
೨೪ ನಂ ಶವೋ ಯಯಾಚೇಽವಧಿಮಥ ಸ ಜಗಾದೇಕ್ಷಣಂ ಮೈಷ್ಠವಾನಾ
ಮ್ | ರಕ್ಷೋರೂಪೇಣ ತಸ್ಮಿನ್ನಿವಸತಿ ಸುಚಿರಂ ವಿಂಧ್ಯಭೂಮೌ
ಸಬಂಧೌ ಕಾತ್ರೀರಂ ಗಂತುಕಾಮೌ ಯದುತಿಬರಿತಟಾದ್ವೈಷ್ಣವೌ
ಸಂದದರ್ಶ ||

ಟೀ|| ಅದಕ್ಕೆ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು “ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ದಂಭಕೃತ್ಯಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಭಗವತ್ಸೇವಾರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆಯೇ ? ಹೆಳು ಅದಿರಲಿ ಆ ಯಾದವಗಿರಿವಾಸಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನಡೆದು ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೋ ? ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟುಸಾಲದು. ಅನೇಕ ಸರಕಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಏಕಾವರ್ತಿ ಗೋವಿಂದನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದುದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಸರಕಬಾಧೆಯು ತಪ್ಪಿತು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಾಸ್ಯಾಗಿ ಹೋಗಿರಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಭೋಜನ ಮಾಡಿದವರು ರಣಹದ್ದುಗಳಾಗಲಿ” ಎಂದು ತಪಿ

ಸಿದ ಒಡನೆಯೇ ಚತುರ್ದೇದಿಯು ಯಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ “ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಅವಧಿಯನ್ನೂ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಸಂದರ್ಶನವಾಗುವುದೇ ಅವಧಿ ” ಎಂದು ಯಮನು ಹೇಳಲು, ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಸಪರಿವಾರನಾದ ಚತುರ್ದೇದಿಯು ತಕ್ಕ ವೇಷಭಾಷಾರೂಪವುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸಾಗಿ ಎಂಧ್ರಸ್ವರತದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬಹಳ ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದೇಶ ಯಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಶ್ವಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರನ್ನೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಕೆಲವರು ವೈಷ್ಣವರನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

ಶ್ಲೋ|| ತತ್ಪಾದಾಂಭಸ್ಯಪೀತ್ವಾ ಜನಿತಪರಜನುಸ್ಸಂಸ್ಕೃತಿಸ್ಪೇತಿವೃತ್ತಂತಾ
೩೫ ಭ್ಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಧಿತಸರಣಿತಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಮ್ |
ತದ್ವಾಸಾತ್ಸುಪ್ರಸನ್ನೇ ಭಗವತಿ ವಿಜಹಾ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ತ್ವಮೇಷ ಪ್ರಾಪ್ಯ
ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವತ್ವಂ ಜಯವಿಜಯಮುಖಾನ್ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಾವ||

ಟೀ|| ಆ ವೈಷ್ಣವರು ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಮಾಡಿಕೊಂಡ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವರ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವರು ಊಟ ಮಾಡಿ ಚಲ್ಲಿದ ಅಗಲುಗಳನ್ನು ತಿಂದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸಿಗೆ ಪೂರ್ವಜ ನೃಸಿಂಹನೆಯುಂಟಾಗಿ “ ಇವರೇ ನಮ್ಮ ಶಾಪವಿಮೋಚನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತರು ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲು ವರಮದಯಾಳುಗಳಾದ ಅವರು ಇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿ “ ನೀನು ಯಾದವಾದ್ರಿನಿವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಚಾರಪಟ್ಟದಿಂದ ಬಂದ ಕಷ್ಟವು ಆ ಯಾದವಾದ್ರಿ ವಾಸದಿಂದಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಿರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರುಗಳ ಶ್ರೀಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತಿರನಾವಹಿಸು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಶಾಪವಿಮೋಚನವಾಗುವುದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅನಂತರ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸು ಸಪರಿವಾರನಾಗಿ ಯಾದವಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ದ್ವಾರವಾಲಕರಾದ ಜಯವಿಜಯರನ್ನು ಕರೆದು ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸಾದ ಜಹು

ರೈದಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮ ಬಂದಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ತಪ್ಪಚಕ್ರಾಂಕನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವೈಷ್ಣವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಮ್ಮತಾನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕರತರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಜಯವಿಜಯರುಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಸಪರಿವಾರನಾದ ಚತುರೈದಿಯನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಕಳಾಕ್ಷಿಸಿ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ಯಾದವಾದ್ರಿನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರುವುವು ಆದೂ ಅವರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೇ ಮುಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು ಎಂದು ನಾರದರು ವ್ಯಾಸಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಅನಂತರ ಶರಣಾಗತಸಂರಕ್ಷಣಧರ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ನಾರದರು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ಲೋ|| ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮೀಮಾಂಸಮಾನೇ ಸತಿ ಸಹ ಮುನಿನಾ ತತ್ರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನಾ
೩೬ ನ್ನಾ ದತ್ತಾತ್ರೇಯೈಸ್ತು ತಿಷ್ಠಾಃ ಕೃತಭುವನಜಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣತೀರಮ್ | ಚಿತ್ರಂ ಕಿಂಚಿಜ್ಜರಿತ್ರಂ ಸ್ವನಯನವಿಷಯಃ ಕುತ್ರಚಿತ್ತಾನನೇ ಯತ್ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತುಮಸ್ತೀರಚಿತ್ತಾಃ ಪುರತ ಇಹ ತಯೋರ್ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಪ್ರಕಾರಮ್ ||

ಟೀ|| ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯರೂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಮಹರ್ಷಿಯೂ ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಶಿಷ್ಯರು, ತಾವು ಬರುವಾಗ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮುಂದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ|| ವ್ಯಾಘ್ರೋ ವಿವ್ರಾವ್ಯ ಕಂಚಿನ್ಮೃಗಯುಮನುಯಯು ಸೋಪಿ ಕಂ
೩೭ ಚಿತ್ರರುಂ ದ್ರಾಗಾರೂಢಸ್ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿತ್ಕುಪಿರಭವದಮುಂ ವ್ಯಾಘ್ರವಿವಂ ಯಯಾಚೇ | ಮಧ್ಯಕ್ಷ್ಯಂ ಪಾತಯ್ಯನಂ ತ್ವಿತಿ ಶರಣಗತಂ ನೈವ ದದ್ಯಾಮಿತಿದ್ರಾಙ್ನಾದ್ರಾಣೇ ವಾನರೇನಾ ಕಪಿಮಪನುಸುದೇ ವ್ಯಾಘ್ರವಾಕಾತ್ಕೃತ್ಯತಘ್ನಃ ||

ಬೀ|| ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಯು ಒಬ್ಬ ಬೇಡರವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನಲು ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು ಅವನು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪಿ ಇತ್ತು. “ ಈ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಡು ” ಎಂದು ಹುಲಿಯು ಕಪಿಯನ್ನು ಕೇಳಿತು. “ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನನ್ನು ನಾನು ತಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಕಪಿಯು ಹೇಳಿ, ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಹುಲಿಯು “ ಕಪಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಡು, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವೆನು ” ಎಂದು ಬೇಡರವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿತು. ಕೃತಘ್ನನಾದ ಬೇಡರವನು ಕಪಿಯನ್ನು ಮರದಿಂದ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ಶ್ಲೋ|| ವ್ಯಾಘ್ರೇಣಾಥೋಗೃಹೀತ್ವಾ ಕಪಿರಭಿಜಗದೇ ಪಾತಯಾದ್ಯಾಪಿ ವೈನಂ
೩೮ ಮುಂಚಾಮಿ ತ್ವಾಮೀತ್ಥಂ ಭವತು ಕಪಿರಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಸೋಪಿ ವ್ಯಮುಂ
ಚತ | ಆರುಹ್ಯಾಥೋ ಕಪಿಸ್ತಂ ತರುಮವದದಮುಂ ವ್ಯಾಘ್ರಮೇನಂ
ನ ದದ್ಯಾಂ ಮದ್ಗೇಹಾಯಾಗತಂ ತ್ವಂ ವ್ರಜ ನಿಜಸದನಂ ತ್ವಿತ್ಯಹೋ
ಧರ್ಮಸಾರಃ ||

ಬೀ|| ಆಗ ಹುಲಿಯು ಕಪಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ ಈಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ನಿನಗೇ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದ ಈ ಕೃತಘ್ನನನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ತಳ್ಳುವಿಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಕಪಿಯು “ ಇಂಥಾ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಈಗ ತಳ್ಳದಿರುವೆನೇ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹುಲಿಯು ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮರದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು “ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ತಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ನೀನು ಹೋಗು ” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿತು. “ ತಿರ್ಯಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಧರ್ಮವುಂಟೇ? ಇದೇನಾ ಶ್ವರ್ಯ ಎಂದು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಶಿಷ್ಯರು ಅವರಿಬ್ಬರೊಡನೆಯೂ ಹೇಳಿದರು. ದತ್ತಾತ್ರೇಯಶಿಷ್ಯರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು, ‘ ಇದು ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ ಧರ್ಮವೆಂಬುದು. ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದುದು. ಇದು ಪಶುಪಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗಲ್ಲ, ಒರತಕ್ಕದು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಶ್ಲೋ|| ನಾಳೀಷಂಘಾಘ್ರಿಹಂಸ ಸ್ತರುವಸತಿ ರಘೂತ್ಕೃತಚಿತ್ತಾನನೇಮುಂ
೩೯ ವೃಕ್ಷಂ ವಿಮೋಚತಿದೀನಶ್ಮಮಲುಲಿತತನುಃ ಪ್ರಾಪ ವಿಶಾಂತಿಹೇತೋಃ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾಸ್ಯದೈನ್ಯಂ ನ ತು ವಿಹಗವರ ಸ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಕಂಚಿತ್ಸಪಾ
ಯಂ ಕ್ರವ್ಯಾದಂ ಪ್ರೋಚ್ಯ ಗತ್ವಾ ತಮನುಹರ ಧನಂ ಯಾವದಿಷ್ಟಂ
ತವೇತಿ ||

ಶ್ಲೋ|| ಪ್ರಾಹಾಸೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಪ್ರಮುದಿತಹೃದಯಸ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಯ
೪೦ ಛೇಷ್ಟಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಯಯಾ ತಂ ಖಗವನತಿತರುಂ ಸೋಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿ
ದದೌ || ತಂ ಹತ್ವಾಽಭುಜ್ಜ ಪಕ್ತ್ವಾಽಕ್ಷುಧಉಪತಮನಾಯಾತು ವಿ
ಪ್ರಃ ಕೃತಘ್ನಸ್ತಾವ ತ್ತ್ರವ್ಯಾದ ಭೃತ್ಯಾಃ ಖಗಮಿಹ ದದೃಶುರ್ನೈವ ತ
ತ್ರಾಗತಾಸ್ತಮ್ ||

ಶ್ಲೋ|| ಒಂದು ಅಥವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದಮೇಲೆ “ ನಾಳೀಜಂಘ ” ನೆಂಬ
ಒಂದು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಹಳ ದರಿದ್ರನಾದ ಒಬ್ಬ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಹಶಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮಾರ್ಗಶ್ರಮ ಇವುಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಕಂಗೆ
ಟ್ಟು ಎತ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆತನಿಗೆ ಆ ಹಂಸವು ಸರೋಪಚಾರ
ಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಅವನ ದುರ್ದಶೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿ ದಯೆಯಿಂದ “ ಎಲೈ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಇಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ರಾಕ್ಷಸರಾಜನಿಧಾನ. ಅವ
ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಬಂದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗು ” ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಹಳ ಸಂತುಷ್ಟ
ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಹೊರುವಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಈ
ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಪಕ್ಷಿಯು ಮರದಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆಮಾಡು
ತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬೇಯಿಸಿ ತಿಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ
ರಾಕ್ಷಸಭೃತ್ಯರು ಬಂದು ಮರದಮೇಲೆ ಆ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ|| ವೃಕ್ಷಾಧಸ್ತಸ್ಯ ಪತ್ರಾಣ್ಯಥ ಧನನಿವಹಂ ತಂ ವಹಂತಂ ಚ ವಿಪ್ರಂ ದೃ
೪೧ಷ್ಟ್ವಾಕಾರೈರ್ವಿದಿತ್ವಾ ಖಗನಿಧನಕರಂ ತಂ ನಿಜಘ್ನಃ ಕ್ರುಧಾ ತೇ| ನಾ
ಳೀಜಂಘಸ್ತು ನಾಕಂ ನಿರಯಮಪಿ ಯಯೌ ಬಾಹ್ಮಣಸ್ಸಸ್ಯಕೃತ್ಯಾ
ನ್ನಾಳೀಜಂಘಸ್ತು ವಿಪ್ರಂ ದಿವಮನಯದಹೋ ದೇವತಾಃ ಪ್ರಾರ್ಥ
ಯಿತ್ವಾ ||

ಟೀ|| ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ರಕ್ತ ಪುಕ್ಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
 “ಈಗ ಬಂದಿದ್ದವನೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು.” ಎಂದು ಊಹಿಸಿ
 ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಮುಖವಿಕಾರ, ಭಯ, ಮಾಂಸಶೋಷ, ಇವು
 ಗಳಿಂದ ಅವನೇ ಹಂಸವನ್ನು ಕೊಂದವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದರು.
 ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ನಾಳೀಜಂಘನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
 ಸರಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಾಳೀಜಂಘನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸರಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ
 ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ನೀವು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ ಕವಿವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಸಿಯು
 ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಳ್ಳಿದರೂ ಆಗಲೇ ಅವನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿತು. ನಾನು
 ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋಯಿತು. ಲೋಕಾಂತರ ದೇಹಾಂತರ
 ಗಳಲ್ಲೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿತು. ಅದು ವಾನರ ಇದು ಪಕ್ಷಿ. ಶರಣಾಗತ
 ಸಂರಕ್ಷಣ ಧರ್ಮವಿಧಾತೃ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾಗಿ ಸರ್ವ
 ಸ್ವಾವಿಯಾದ ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯಲ್ಲಿ ಜೇತನನು ಸ್ವರೂಪಚ್ಛಾನವುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಶರ
 ಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಫಲದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವುಂಟೇ? ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು
 ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಶಾಂಡಿಲ್ಯೇನೈವಮುಕ್ತೇತ್ವಿಹ ಸಮುಪಯಯಾ ಶಕ್ತಪುತ್ರಸ್ಸಿಷ್ಯೋ
 ೪೨ ನುನ್ನೋ ನಾರಾಯಣೇನ ಪ್ರಕಟಯತು ಭವಾನ್ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ಬದರಾ
 ಮಾ | ತತ್ವಾನಾಂ ಬೋಧಕಂ ತತ್ಸಕಲಮುತಿಕರಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಸತ್ಪುರಾ
 ಣಂ ತ್ವಿತ್ಯೇವಂ ಸೋಪಿ ಹೇತುಂ ಸಮವದದಿಹ ಸೈನ್ಯಾಗಮೇ ಪೃಷ್ಠ
 ಹೇತುಃ ||

ಟೀ|| ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಸರ ತಂದೆಯಾದ
 ಪರಾಶರಮಹರ್ಷಿಯೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವೈಶ್ಣೇಯಮಹರ್ಷಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ
 ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು
 “ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು” ಎಂದು ದತ್ತಾತ್ರೇಯರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ
 ಪರಾಶರರು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ನಾನು ಉತ್ತರಬದರಿತಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು.
 ಅಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಯು “ಎಲೈ ಪರಾಶರರೇ ? ದಕ್ಷಿಣಬದರಿಕಾಶ್ರಮ

ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ತತ್ತ್ವ ಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗ
ಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿವಾದಿಸುವ ಪುರಾಣರತ್ನವಾದ ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಭೂತವಾದ
ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಮೈತ್ರೇಯರಿಗೆ ಪ್ರವಚನಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ನನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಇನ್ನು ನಾರದರು ಸಪ್ತಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು.

ಶ್ಲೋ || ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥತಃ ಪ್ರಾಗ್ಗಿರಿವರಶಿಖರೇ ಪ್ರಾದುರಾಸೀಷ್ಟ ಸಿಂಹಃ
೪೩ ಪ್ರಹ್ಲಾದವ್ರಾರ್ಥತಸ್ತನ್ನಧ ಇಹ ತು ಗಿರೇಃ ಪ್ರಾಕ್ತಟೀಸ್ಯಾಸ್ತರಸ್ಯಾಃ |
ವಾರಾಹಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಕ್ತಂ ಬಹುವಿಧಪದವೀಸಿದ್ಧಿದಂ ಸರ್ವವುಂ
ಸಾಂ ಯತ್ರಾಂತಶ್ಲೋಕಯುಗ್ಮಂ ಸಮದಿಶದತುಲಂ ಕ್ರೋಚರೂಪಃ
ಪೃಥ್ವಿವೈಷ್ಣಂ ||

ಬೀ || ಶ್ರೀಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ
ಯೋಗಾಸುಸಿಂಹನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರವರ ಇಷ್ಟಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನಾದ್ದರಿಂದ ಇದು
ನಾರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರವು. ಈ ಪರ್ವತದ ಕೆಳಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ತೀರದಲ್ಲಿ
ವಾರಾಹಕ್ಷೇತ್ರವು. ಇಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಜಪ ದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶೀಘ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗು
ವುದು. ಈ ವಾರಾಹಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಅದಿವರಾ
ಹಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಎಡತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ವರಾಹಚರಮಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಕೂಲೇ ಭೂದಕ್ಷಿಣೇಸ್ಯಾ ರಘುಪತಿವಸತಿಃ ಪರ್ಣಶಾಲಾಪುರಾತ
೪೪ ಸ್ನೇತಾರಣ್ಯಂ ಪ್ರಚಕ್ಷ್ಮೇ ಸ್ಥಲಮಿಹ ಹಿ ಜನಃ ಪಶ್ಚಿಮೇಸ್ಯಾಸ್ತಟೀಸಿ |
ಜ್ಞಾನಾಶ್ವತ್ಥಸ್ತತೋಧಃ ಪ್ರಣಿಹಿತಮನಸಃ ಪಂಚಭಕ್ತಾಹ್ಯವಾತ್ಸನ
ಸ್ತೇನೇದಂ ಕ್ಷೇತ್ರವರ್ಯಂ ತದತಿಶಯಃ ಪಂಚಭಕ್ತಾಹ್ಯಮಾಹುಃ ||

ಬೀ || ಈ ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥದ ದಕ್ಷಿಣತೀರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಚಿತವಾದ
ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ

“ಸೀತಾರಣ್ಯ” ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಲ್ಲಿನ ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಅತಿಪ್ರಶಸ್ತ. ಈ ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥದ ಪಶ್ಚಿಮತೀರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವಾರಕವೆಂಬ “ಜ್ಞಾನಾಶ್ವತ್ಥ” ವಿದುವುದು. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಶುಕ, ಪುಂಡರೀಕ, ರುಕ್ಮಾಂಗದ, ಅಂಬರೀಷ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಈ ಐದು ಭಾಗವತರುಗಳು ನಾರಾಯಣಧಾ ನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಪಂಚ ಭಾಗವತಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಶ್ಲೋ|| ಕಿಂಚಿದ್ಗುರೇಸ್ಯ ಸಶ್ಚಾತ್ಮಗಪತಿನಿಹಿತಾಶ್ವೇತಮೃತ್ಸ್ಮಾ ಕ್ಷಯಾಃ ಸ್ತೇ
೪೫ ಶ್ವೇತದ್ವೀವಾದೃತಾಃ ಜ್ಞಾನಶತ ಇಹ ಹರೇಃ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸೇತುತಾ
ಕ್ಷ್ಮ್ಯಮಾ | ಅತ್ರತ್ಯ ಶ್ವೇತಮೃತ್ಸ್ಮಾ ಕೃತ ನಿಲಿಲಮುಖದ್ವಾದಶೋ
ರ್ಧ್ವಪ್ರಪುಂಡ್ರಾಯೇ ತೇ ಸೂರಿಪ್ರದೃಶ್ಯಂ ಪದಮನುಭವಿತುಂ ಬದ್ಧದೀ
ಕ್ಷಾಹ್ಯಯತ್ನಾತ್ ||

ಟೀ || ಈ ಪಂಚಭಾಗವತಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರದಲ್ಲಿ “ತಾಕ್ಷ್ಯ” ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಪ್ಪಣೀಪ್ರಕಾರ ಗರುಡನು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಿಂದ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಇರಿಸಿದನು. ಅದು ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಕ್ಷಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಲಲಾಟ ಮುಂತಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕವರು ಸೂರಿದೃಶ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿಧಾರೆ.

ಈಗ ಐದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇನ್ನೆರಡು, ಪರಿಧಾನ ಶಿಲಾಕ್ಷೇತ್ರ,
ನಮನಕ್ಷೇತ್ರಂ ಇವೆರಡೂ, ವೇದವುಷ್ಕರಿಣೀ, ನಾರಾಯಣತೀರ್ಥ
ಇವುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಎರಡುತೀರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಇನು ಅಷ್ಟತೀರ್ಥಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಶ್ಲೋ || ನಗ್ನೈರ್ಭಗ್ನಾಂಸ್ಮು ವೇದಾನವಿತುಮಿಹ ಹರಿಸ್ತಾನ್ವಿಧಾಯ ಸ್ವಶಿಷ್ಯಾಃ
೪೬ ಸ್ತತ್ತಾತ್ರೇಯಶ್ಚ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವಯಮದಿಶದಿಮಾನಂಗಮೂರ್ಧಾದಿ ಪೂ
ರ್ಣಾಃ | ತೇನೇದಂ ವೇದತೀರ್ಥಂ ಎದು ರಿಹ ದೃಷದಿ ನೃಸ್ಯ ಕಾಷಾ
ಯವಾಸೋ ಧತ್ತಾತಕ್ಷೇತ್ರಮೇತದ್ವಿದುರಪಿ ಪರಿಧಾನಾಶ್ಚ ನಾಮ್ನಾ ಧ
ತದ್ವಾಙ್ಮಃ ||

ಟೀ || ನಾಸ್ತಿಕರು, ವೇದಬಾಹ್ಯರು, ಕುದೃಷ್ಟಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದ
ವನ್ನು ದೂಷಿಸಲು, ಆ ವೇದೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವು ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾವತಾರ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಂಗೋ
ಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಈ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರಾದುದರಿಂದ ಈ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ. “ವೇದ
ಪುಷ್ಕರಿಣೀ” ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಲೆಯು
ಇದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಷಾಯವನ್ನಿಟ್ಟು ದತ್ತಾತ್ರೇಯರು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವಾದು
ದರಿಂದ ಈ ಶಿಲೆಗೆ “ಪರಿಧಾನಶಿಲೆ” ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ “ಪರಿ
ಧಾನಶಿಲಾಕ್ಷೇತ್ರ” ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪರಿಧಾನವೆಂದರೆ ಉಡುವ ವಸ್ತ್ರ.

ಶ್ಲೋ || ದತ್ತಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ದರ್ಭಗ್ರಹಣಮಿಹ ಪುರಾ ಸಿತ್ಯಮಾಸೀಸ್ತಹರ್ಷೇಃ
೪೭ ತೇನೇದಂ ದರ್ಭತೀರ್ಥಂ ಎದುರಿಹಜಕುಶಾನಾಸ್ತೃಣಾನಾಃ ಪ್ರಯಾ
ಣೇ | ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಸಂತಿ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪುನರಿಹ ಹಿ ಪಠಂ ಪಾಂಚ
ರಾತ್ರಂ ತು ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಃ ಪ್ರಾಹ ನಾಥಾಯಣಪದಯುಗಳಾ
ರಾಧಸ್ಥೈಕಪ್ರಮಾಣಂ ||

ಟೀ || ದತ್ತಾತ್ರೇಯರು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೆಳದಿದ್ದ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿ
ತ್ಯಾಸುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ “ದರ್ಭತೀರ್ಥ”
ಎಂದು ಹೆಸರು. ಯಾರು ಪ್ರಾಣಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹಾ
ಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಮತ್ತು
ಇಲ್ಲಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಭೂತ
ವಾದ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ಲೋ|| ತಸ್ಯೋದೀಚ್ಯಾಂ ಪಲಾಶೈಸ್ತು ರುಭಿ ರಭಿವೃತಂ ತೀರ್ಥಸಾಹುಃ ಪಲಾಶಂ
೪೮ ವಾಸಿಷ್ಠಾ ಯತ್ರ ಮುಕ್ತಾಃ ಕುಶಿಕತನುಭವಪ್ರಾಪ್ತ ಚಂಡಾಲಭಾ
ವಾತ್ | ಪಶ್ಚಾತ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಕಾಚಿತ್ಪ್ರವಹತಿ ತಟಿನೀ ಯಾದವೀತಿ ಸ್ವನಾ
ಮ್ನಾ ಯತ್ರೇಷ್ವಾ ಯಾದವೇನ್ದೋ ನರಪತಿರಭಜತ್ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾ
ಜ್ಯಭೋಗಾಃ ||

ಟೀ || ಈ ದರ್ಭತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ “ ಪಲಾಶತೀರ್ಥ ” ಎಂದು
ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಲಾಶ (ಮುತ್ತುಗ) ವೃಕ್ಷಗ
ಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು. ನಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಶಾಪದಿಂದ ಚಂಡಾಲ
ರಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಶಾಪವಿಮೋಚನವಾಯಿತು. ಈ
ತೀರ್ಥದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ “ ಯಾದವೀ ” ಎಂಬ ಒಂದು ನದಿ ಇರುವುದು. ಇದರ
ತೀರದಲ್ಲಿ ಯಾದವೇಂದ್ರನೆಂಬ ದೊರೆಯು ಯಾಗಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ನಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ “ ಯಾದವೀ ” ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಶ್ಲೋ || ತಸ್ಮಾತ್ತೀರ್ಥಾದುದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಕಮಲಸರಃ ಪದ್ಮತೀರ್ಥಾಭಿಧಾನಂ
೪೯ ಯಸ್ಮಿನ್ನುಚ್ಚಿತ್ಯ ಪದ್ಮಾನ್ಯನುದಿನಮಭಜನ್ಯಹ್ಮಸೂನುಃ ಕುಮಾರಃ |
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಾಂಸ್ಪ್ರೀಕಮಲಮಣಿವರೈರತ್ರಜಾತೈಃ ಕೃತಾಂ ಯೇ
ಮಾಲಾಂ ವಿಭತ್ಯಹೋ ತೇ ಸೃಜಮಮರವಧೂಸಂಯತಾಂ ದಿವ್ಯ
ಧಾಮ್ನಿ ||

ಟೀ || ಆ ಪಲಾಶ ತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ “ ಪದ್ಮತೀರ್ಥ ” ಎಂಬ
ತೀರ್ಥವಿದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇಡ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಸೆಸೆತ್ತುಮಾರರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
ಯಣನನ್ನು ನಿತ್ಯಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು “ ಪದ್ಮತೀರ್ಥ ”
ಇಲ್ಲಿಯ ಕಮಲಮಣಿಗಳ ಸರವನ್ನು ಯಾರು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರೋ ಅವರು
ಮೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸ
ಲ್ಪಡುವರು.

ಶ್ಲೋ || ಕಲ್ಯಾಣ್ಯಾ ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಸತು ಭಗವಾನ್ವ್ಯಾಸಿತಾತಃ ಪುರಾಣಂ
೫೦ ಮಿತ್ರಾಪುತ್ರಾಯ ಯಸ್ಮಾತ್ಸಮದದದಿಹ ತದ್ವೈಷ್ಣವಂ ತೇನ ತೀ
ರ್ಥವತ್ | ಮೈತ್ರೇಯಂ ಕುಂಡಮಾಹುಃ ಕತಿಜನ ವಿಬುಧಾ ದಾಕ್ಷಿಣಾ

ತತ್ಯಾ ಉದೀಚ್ಯಾಃ ಕೇಚಿತ್ಪಾರಾಶರಂ ತಜ್ಜಗದುರಥ ಗುರೋಸ್ಸಂಜ್ಞ
ಯಾ ದೇಶಭೇದಾತ್ ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀಕಲ್ಯಾಣೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ “ ಮೈತ್ರೇಯತೀರ್ಥ ”
ಇರುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಪರಾಶರನುಹರ್ಷಿಯು, ಮೈತ್ರೇಯರಿಗೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು
ಪುರಾಣವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದವರು ಶಿಷ್ಯರ
ಹೆಸರನ್ನುಟ್ಟು “ ಮೈತ್ರೇಯಕುಂಡ ” ಎನ್ನುವರು. ಉತ್ತರ ದೇಶದವರು ಆಚಾ
ರ್ಯರ ಹೆಸರನ್ನುಟ್ಟು “ ಪರಾಶರತೀರ್ಥ ” ಎನ್ನುವರು.

ಶ್ಲೋ || ತಸ್ಯೋದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶೀಯಂ ವಿಲಸತಿ ಸರಸೀ ಸ್ಪಷ್ಟನಾರಾಯಣಾ
೫೧ ಖ್ಯಾ ಯತ್ರಾಂಕೇ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಗಾಸ್ತದವಧಿತನವಸ್ತೂರಿಸಂಘೇ ಮಿಳಂ
ತಿ| ಯಸ್ತಪ್ತಾನ್ವ ಸೈಮಿಶೇ ಪ್ರಾಗವಮತ ಸ್ಯಪತಿಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಷ್ಟ್ರವರ್ಗ
ಸ್ತೋಧೂನ್ಮುಕ್ತೋತ್ರ ವರ್ಣೇ ಸಪರಿಚರ ಹರಿಪ್ರೇಕ್ಷಣಾದ್ವಿಷ್ಣು
ಚಿತ್ತಃ ||

ಟೀ|| ಈ ಮೈತ್ರೇಯತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ “ ನಾರಾಯಣತೀರ್ಥ ”
ವಿರುವುದು. ಇದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಚರಮಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬ್ಬಡುವರೋ
ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ಚರಮಶರೀರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇದರ ತೀರ
ದಲ್ಲಿಯೇ “ ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತ ” ರೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯ
ಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು— ಈ ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತನ
ಕಥೆ ಏನಂದರೆ:—ಈ ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತನು ಈ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಂಗವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳು
ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಲು ಸೈಮಿಶಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ
ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಧೈರಿಯು ತನಗೆ ಗಂಡು
ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ
ಕರೆಯಲು, “ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದೆಯೇ? ಮಲಮೂತ್ರ ರಕ್ತ
ಮಾಂಸಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಕ್ಷುಷದ ಬೀಲವಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವು
ರಾಜ್ಯವೇ? ಅನೇಕ ಕ್ಲೇಶಕರವಾದ ನರಕವಲ್ಲವೇ? ಇದು ಯಾರಿಗೆಬೇಕು ” ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಇವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಇದನ್ನು ಕಡಿಸಬೇ

ಕೆಂದು ಇಂದ್ರನು ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರನ್ನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ ಕಪಿಗಳಾಗಿರಿ ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ರುದ್ರನು ಬಂದು “ ವರ ವನ್ನು ಬೇಡು ” ಎನಲು, ಇವನು “ ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಬೇಕು ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ ಅದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ರುದ್ರನು ಹೇಳಲು, ಇವನು “ ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ ” ಎಂದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂದು “ ನನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು ಬಾ ” ಎಂದು ಕರೆಯಲು, “ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಯಾರೋ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಇಂತಹ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು ಯಾರೋ ಅಂಥಾ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಒಂದು ವಸ್ತುವೇ? ದಯವಿಟ್ಟು ದಯಮಾಡಿಸಿರಿ ” ಎಂದನು. ಅನಂತರ ಇವನಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೋಪದೇಶಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯನು ಬಂದು “ ಇನ್ನು ನೀನು ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡು ” ಎನಲು, ಆಗ ಪುನಃ ನಾರಾಯಣಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದು ಈ ನಾರಾಯಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ನಯನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ದಿವ್ಯಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಯುಧ ದಿವ್ಯಮಹಿಷೀ ಸಹಿತ ಗರುಡಾ ರೂಢನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಅವನ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಶ್ಲೋ || ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಸಾಸುಭಾಗೆ ನಯನಮಿತಿ ಜನ್ಮರುಚ್ಯತೇ ಕ್ಷೇತ್ರಮೇತ
೫೨ ದ್ಯೇನೇದಂ ಸ್ವಾಶ್ರಿತಾಸ್ವೈ ನಯತಿ ನ ಸುಲಭಾಂ ಮುಕ್ತಿಮಂತೇಹ್ಯ
ಯತ್ತಾತ್ | ಮಂತ್ರಾದಿಶ್ಚಾತ್ರ ಸಿದ್ಧೈತ್ಯನವರತ ಭವಾತ್ಸನ್ನಿಧೇಃ ಕೇಶ
ವಸ್ಯೈ ಪ್ರಾಯೇಣಾಶ್ರೈವ ತಪ್ತಾ ತಪ ಉಪಗತವಾನ್ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತಃ
ಪದಂ ತತ್ ||

ಟೀ || ಈ ತೀರ್ಥದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೇಲುಭಾಗದ ಪರ್ವತದ ಸಾಸುವಿನಲ್ಲಿ “ ನಯನಕ್ಷೇತ್ರ ” ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. “ ನಯತೀತಿ ನಯನಂ ” ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು. ಅಂದರೆ ಸ್ವಾಶ್ರಿತರನ್ನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತೆಂದು ಅರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ

ದಲ್ಲೇ ಮಂತ್ರಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ.

ಶ್ಲೋ || ಪಾದೇ ತ್ರೈವಿಕ್ರಮೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಷಣ್ಮಹಾಕಲಶಕ್ತಾಃ ತೇ ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ಗಂ
೫೩ ಗಾಢೋ ನಿತ್ಯವರ್ಗ್ಯಃ ಪುನರಪಿ ವಿರಜಾತೋಯಸಂಕ್ಷಾಳಿತೇಂಭಃ |
ಸ್ಥನಂ ಕಿಂಚಿದ್ಧದದ್ರೇರ್ಧ್ರವದಿಶಿ ತಟಿಸೀ ಸಾಪಿ ವೈಕುಂಠಗಂಗಾ ಯ
ಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ತಪಸ್ವೈರಮಪದಮಗಾಧ್ಭಕ್ತಿಸಾರೋ ಮುನೀಂಸ್ತಃ ||

ಟೀ | ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲು ತೀರ್ಥದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದಾಗ ಗಂಗಾನದಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳಾದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರು ವಿರಜಾನದೀತೀರ್ಥದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ತೀರ್ಥವು, ಈ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ಅದು “ವೈಕುಂಠ ಗಂಗ” (ತೊಟ್ಟಲು ಮಡುವು) ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸಾರರಂಭ ಮುನೀಶ್ವರರು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟತೀರ್ಥಗಳೂ ಸಪ್ತಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ನಾರದರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಶ್ಲೋ || ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ನಾಥದೇನ ಪ್ರಮುದಿತಹೃದಯಾ ವ್ಯಾಸಮುಖ್ಯಾಃ ಪ್ರ
೫೪ ಯಾತಾಸ್ನಾಕಂ ತೇನೈವ ಗಂಗಾಂ ಪ್ರಬಲಮರುದಭಿಕ್ರಾಂತನಾಕಾಂತ
ರೇತುಂ | ನೋಶಕ್ತಾ ವೀತತ್ಯಷ್ಟಾ ಯದುಗಿರಿಗಮನೇ ವ್ಯಾಸವಾ
ಕ್ಯಾದ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ವಾಃ ಕ್ಷೇಪಣೋನಾವಿಕೃತ್ಯೈಸ್ಸುಖಮಥ ಮುನಯಃ
ಪಾರಮಾಪುಃ ಪರಂತೇ ||

ಟೀ || ಹೀಗೆ ಕಲಿಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಉತ್ತರಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಯಾದವಗುರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳಲು ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳೂ ಬಹು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಆ ಯಾದವಾದ್ರಿಗೆ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆ ನಾರದರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು

ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ನಡಿಸು ವುದಕ್ಕಾಗದೆ, ದೋಣಿಯು ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಯಾದವಾದ್ರಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರು ವಾಗ, ವ್ಯಾಸರು ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡಿಸುವ ಬಿಸ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು, “ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಜಳವೆ, ಹುಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆದುಬಿಡಿರಿ” ಎಂದೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದೇವ ಶನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿರಿ” ಎಂದೂ ಹೇಳಲು, ಅದಂತೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡುತ್ತಿ ತಲು, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಆಚೆಯ ದಡಕ್ಕೆ ದೋಣಿಯು ಬಂದುಸೇರಿತು. ಋಷಿ, ಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ದೋಣಿಯಿಂದಿಳಿದು, “ಇದೇ ನಾಶ್ವರ್ಯ” ಎಂದು ಕೇಳಲು “ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ, ಬೇಕು” ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಾಂತವು, ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ನಂಬಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೇನೂ, ಇರಬೇಕು. ಇವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವಾಗಲಾರದು. ಇದರ ಮುಖ್ಯಸಾರಾಂಶ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವರಿಗೂ ದೇವರು ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ನಾವು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅವನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು” ಎಂದು, ವ್ಯಾಸರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ದೇಶಾಽ ಶೈಲಾನ್ನದೀರಪ್ಯತಿಗಹನವನಾನ್ಯಾಶು ತೇ ಲಲಿಘಯಿತ್ವಾ
೫೫ ಗತ್ವಾ ನಾರಾಯಣಾಧ್ರಿಂ ಪರಿಹೃತದುರಿತಾಸ್ಸಾನತಸ್ತೀರ್ಥತೋ
ಯೈಃ | ಪ್ರಾಪ್ಯಾನಂದಂ ವಿಮಾನಂ ತದುದರಗೃಹಗಂ ದರ್ಶಿವಾಂಸಃ
ವುಮಾಂಸಂ ಸಂಸಾರೋತ್ತಾರಸೇತುಂ ಕಮಪಿ ಮುದಮಧುಃ ಕಾಮಪಿ
ಸ್ವಾಸ್ತೃರಂಗೇ ||

ಟೀ || ಆ ನಾರದ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ನದಿಗಳನ್ನೂ, ದುರ್ಗಮವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾದ ಯಾದವಗಿರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ

ಮಾಡಿ ಪಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದು, ಆನಂದಮಯ ದಿವ್ಯವಿಮಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ತದ್ಗರ್ಭಗೃಹಮಧ್ಯವನ್ನಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವಂಥ ಅಶ್ರಿತ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತು
ವಾದಂಥ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಕುಮಾರ್ಯ, ಲಾವಣ್ಯ, ಸಾಶೀಲ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ
ಗುಣಗಳಿಂದ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ
ವಾಙ್ಮನಕಾಗೋಚರವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾದರು.

ಶ್ಲೋ || ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರ್ಮುಕ್ತಿಮೇಕೇ ಕತಿಚನ ಭಗವನ್ನೂರ್ತಿಮಸ್ತದ್ಧರಾಣಾ
೫೬ ಸ್ತತ್ತತ್ಸಾನ್ನಾನಿ ಜಗ್ಮುಃ ಕತಿಚನ ವಿರಹಂ ದುಸ್ಸಹಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಃ |
ತತ್ಪ್ರವಾವಾತ್ಸುರೇವಂ ಹ್ಯನುಗುಣಫಲದ ಸ್ವರ್ದರಕ್ಷಾಕೃದೇಷ ಶ್ರೀ
ಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ತತ್ಪ್ರಕಟಿತ ವಿಭವೋ ಮೋದಮಾನಸ್ಸದಾಸೀತ್ ||

ಬೀ || ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಗವದ್ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಸಕಲಕರ್ಮ
ಕ್ಷಯವಾಗಿ “ ಚಿಂತಯಂತಿ ” ಎಂಬ ಗೋಪಿಕೆಯಂತೆ ಆಗಲೇ ಮೋಕ್ಷಹೊಂದಿ
ದರು. ಮತ್ತೆಕೆಲವರು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ
ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರು. ಮತ್ತೆಕೆಲವರು ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದೆ ಆ ಯಾದವಾದ್ರಿ, ಸುಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವನ
ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
ಯಣನು ಸರ್ವಸುಲಭನಾಗಿ ಸರ್ವಸೇವ್ಯನಾಗಿ ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ
ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾ
ಪರಮಾನಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದನು.

ಶ್ಲೋ || ಇತ್ಥಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಬದ್ಧಾ ಸುರಮುನಿಕಥಿತಾದ್ಯಾದವಾದ್ರೇರ್ಮಹಿಮೋ
೫೭ ಮಾಲೇಯಂ ಸ್ವಗ್ಧರಾಣಾಂ ಭವತು ಚರಣಯೋರ್ವಾದವಾದ್ರೀತಿತುರ್ನಃ |
ತಾಮೇನಾಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಾದನಿತರಸುಲಭಾಂ ಧಾರಯಂತು ಸ್ವಕಣ್ಣೀ
ಸನ್ತೋ ಯಾಚೇಷ ಮೇತದ್ಯದುಗಿರಿವಸತಿರ್ದೈಜ್ಞಟಾರ್ಯಾಖ್ಯದಾಸಃ ||

ಬೀ || ಹೀಗೆ ನಾರದೀಯ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ಯಾದವಗಿರಿಮಾಹಾ
ತ್ಮ್ಯದ ಹನ್ನೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಈ
ಐವತ್ತಾರು ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವಗ್ಧರಾವೃತ್ತಗಳ ಈ

ಮಾಲಿಕೆಯು ಶ್ರೀಯದುಗಿರಿನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾಗಿ ಇತರರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಮಹನೀಯರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯದುಗಿರಿ ವಾಸಿಯಾದ ಜಗ್ಗು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಈ ಭಕ್ತನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಯೈನಮಃ.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ನಮ್ಮ “ ಗುರುಪರಂಪರಾಪ್ರಭಾವ ” ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ “ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಮೇಲುಕೋಟಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಹುತ್ತು ಮೂಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆನಂದಮಯ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹುತ್ತುನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು ” ಎಂಬದಾಗಿ ಬರೆದು ಇದಾರೆಂದುದರಿಂದ ಇದು ಅರಣ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಯಾದವಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ “ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರು ವಾಸದಾಗಿದ್ದರು ” ಎಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ? ಅಂದರೆ, ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ಲೋ || ದ್ವಿತ್ರೇಷ್ಟೇವಂ ವ್ಯತೀತೇಷ್ಟತಿ ಕಲುಷಕಲಾ ವತ್ಸರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷ್ಟ
೫೮ ಸ್ಯಸ್ಮಾದೇವ ಹೇತೋರ್ವಿಧಿಬಲನಿಹತೇ ತತ್ರ ತಸ್ಮಿನ್ ಜನಾರ್ಘೇ |
ಮೈಚ್ಛಪ್ರಾಯೇಷು ರಾಜಸ್ವತಿತರಘ್ನಾಣಿಯಾಚ್ಛನ್ನರೂಪೇಷು ಯೋಗಿ
ಷ್ಠಾನನ್ನೋಭೂದ್ವಿಮಾನಸ್ತ್ವತಿಗಹನಲತಾಗುಲ್ಮವಲ್ಮೀಕಗೂಢಃ ||

ಟೀ || ಹೀಗೆ ನಾಪಿಯಾದ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಸಹಸ್ರ ವರುಷಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ದೈವಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಂಟಾದ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಗಳು ನಷ್ಟರಾಗಲು, ಮೈಚ್ಛರೇ ಬಹಳ ಕಡೇ ರಾಜರುಗಳಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಯೋಗಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳ ದುರಾಚಾರಾಚ್ಛಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟು ಯಾರಕಣ್ಣಿಗೂ ಗೋಚರವಾ

ಗದೆ ಮಾನಸಾರಾಧನಪರರಾಗಲು, ಆ ಆನಂದಮಯ ದಿವ್ಯವಿಮಾನವು ಗಿಹ, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಪೊದೆ, ಹುತ್ತಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಈ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಜೇರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಶ್ಲೋ || ಅತ್ರತ್ಯಂ ಮಾಂ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಪರಿಚರಸಿ ಸದಾ ಚಿತ್ತವೃತ್ತ್ಯಸ್ತವೇ
೫೯ ಕ್ಷೋ ಭೂಮ್ಯಾಮೇವಂ ಜನಿತ್ವಾ ವಿಶದಯತು ಭವಾನ್ಸರ್ವವೇದಾನ್ತ
ಭಾಗಾ೯ | ತೇಷಾಮನ್ಯೋನ್ಯಬಾಧಃ ಕಥಮಪಿ ನಭವೇದನ್ಯತೋವಾ
ಪ್ರಮಾಣಾದಿತ್ಯಾದಿಷ್ಟಸ್ತೈಹೀಂದ್ರಃ ಫಣಿಪತಿಶಯನೇನಾವಿರಾಸೀತ್ಪೃ
ಥಿವ್ಯಾಮ್ ||

ಖೇ || ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯಾದ ಪರಮಪದನಾಥನು ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಕುರಿತು. “ ಎಲೈ ಶೇಷನೇ ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವರೀತಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ವವಿಧ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆಯೂ, ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ ಬಾರದಂತೆಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದಂತೆಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೂ, ಉಪದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡು ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು, ಆದಿಶೇಷನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವತರಿಸಿದ್ದು, ಕಾಂಚಿಗೆ ಬಂದದ್ದು

ಶ್ಲೋ || ತುಣ್ಣೀರೇ ಮಂಡಲೇಶ್ವಾಃ ಪ್ರಥಿತತರಮಹಾಭೂತಪುರಾಣಂ ಕುಲೀನಾ
೬೦ ತ್ಸಮ್ಭುತಃ ಕೇಶವಾರ್ಯದ್ಗುಣಗಣಜಲಧೇಃ ಕಾಂತಿಮತ್ಯಾಂ ಗುಣಾ
ಧ್ಯಃ | ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಖ್ಯಾಂ ಸಹಜಮಧುರಯಾ ಪ್ರಾಪ
ವಿಷ್ಣು ಮಹತ್ಯಾ ಕಾಂಚೀಂ ಶುಶ್ರುಮ ರಾಗಾಚ್ಛ್ರತಿಖಿರವಚೋ
ಘುರಪವಾದೇಃದಂದಾತ್ ||

ಟೀ || ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಭಠತಖಂಡಭೂಮಿಯ “ ತುಂಡೀ ರಮಂಡಲ ” ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಮದ್ರಾಸ್ ಪಟ್ಟಣದ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ) “ ಶ್ರೀಪೆರುಂಪೂದೂರು ” ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ಕೇತವಸೋ ಮಯಾಜಿ ಎಂಬವರಿಂದ ಕಾಂತಿಮತೀದೇವಿಯವರ ಗರ್ಭಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿ ಸಿದರು. ಇವರು ಜನನ ಮೊದಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದಂತೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮಹಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ “ ರಾಮಾನುಜ ” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹೆಸರೇ ನಾಮಧೇಯವಾಯಿತು. ಇವರು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನರಾಗಿ ಉಪನೀತರಾಗಿ ಸಾಂಗವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿಯಾದವಪ್ರಕಾಶರೆಂಬ ಏಕದಂಡ ಸನ್ಯಾಸಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಾನ್ತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು “ ಕವ್ಯಾಸ ” ಶ್ರುತಿಗೆ ಅರ್ಥಹೇಳಿದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಜಾತ್ವೇಷೋಽಭ್ಯಜ್ಯಮಾನಾತ್ಕಪಿಗುದಸದೃಶಂ ಪದ್ಮಮಿತ್ಯರ್ಥಮೇತಂ
೭೧ “ ಕವ್ಯಾಸಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ” ತ್ವಿತಿ ವಚನಗತಂ ಶುಶ್ರುವಾನ್ನಾಹುಃ
ನ್ನಃ | ಗಂಭೀರಾಂಭಃ ಪ್ರಜಾತಂ ರವಿಕರದಳಿತಂ ಮೃಷ್ಟನಾಳಂ ಯಥಾ
ಬ್ಜಂ ತದ್ವತ್ಸತ್ಯಾಕ್ಷಿಣೀಸ್ತಃ ಕನಕಮಯ ಪುಮಾನ್ಯೋರವೇರ್ಮಂಡ
ಲಸಃ ||

ಟೀ || ಒಂದು ದಿವಸ ಶಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ ಒತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು “ ಕವ್ಯಾಸಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ “ ಕಪಿಯ ಗುದದ್ವಾರದಂತೆಯೂ (ಪುಂಡರೀಕ) ಕೆಂದಾವರಿಯಂತೆಯೂ ಭಗವಂತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿವೆ ” ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಲು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರುಬಿಟ್ಟು, ಏತಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ ಅರ್ಥವು ಹೀನೋಪಮಾದೂಷಿತವಾಗುವುದು, ಹೀಗೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದರೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದು. “ ಅಳವಾದ ನೀರಿ

ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ನಾಳದೊಡನೆ ಇದ್ದು ಆಗತಾನೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅರಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಂದಾವರೆ ಹೂವಿನಂತೆ ಆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು,
ಇವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಎತಜ್ಞಾದೇವ ಕೋವಾಡ್ಯತಿರಮುಮನಯದ್ಧಸ್ತುಕಾಮೋಢ ಕಾಶೀಂ
೬೨ ಮಾತೃಷ್ಠಸ್ರೀಯವಾಕ್ಯಾತ್ಸಪದಿನಿವೃತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯೇಣ ವಿಂಧ್ಯಾ
ತಾ | ಏಕಾಕೇ ತತ್ರ ಸಾಯಂ ದಿಶಮಪಿ ನ ವಿದ್ ಭಿಲ್ಲಮಾಲೋಕ್ಯ
ಭಿಲ್ಲೀಂ ಚಾಭ್ಯಾಮಭ್ಯರ್ಥಿತಸ್ಸನ್ನಲಿಮನುಶಯಾತ್ತತ್ರ ಶೇತೇಸ್ತತಾ
ಭ್ಯಾಮ್ ||

ಟೀ || ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರಿಗೆ ಅಸೂಯೆಯೂ, ಕೋಪವೂ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಎಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಇವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಯಾವುದೋ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಾಗಿ ಇವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಮಾನುಜರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟು ತಾವು ಮುಂದೆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರುಗಳೊಡನೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋದಮೇಲೆ ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಕಾಣದೆ "ಈ ಘೋರಾ ರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಮೃತಪಟ್ಟಿರಬಹುದು" ಎಂದು ಊಹಿಸಿ ಅವರಿಲ್ಲರೂ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ಮಾನುಷ್ಠವಾಗಿಯೂ, ದುಷ್ಟಮೃಗಭರಿತವಾಗಿಯೂ, ದುರ್ಗಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ವಿಂಧ್ಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ತಿಳಿಯದೆ ಶ್ರಮ, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಫೀಡಿತರಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಆಗಿ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬರಲು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಕ

ಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾ ವ್ಯಾಧಿ ದಂಪತಿಯರು (ಬೇಡರ ಗಂಡಹೆಂಡರು) ಒಂದು, “ಒಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ತಂದುಕೊಡಿ” ಎಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಲು, ಒಂದು ಅಡಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೂ ಕತ್ತೆ ಲೆಯು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಾ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಆ ದಂಪತಿಗಳೂ ಇವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾಂಚೀಪುರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಉತ್ಥಾಯ ಪ್ರಾತರೇತಃ ಸರಣಿಮಪಿ ದಿಶಂ ವೈಷ ಸೈವೋಪಲೇಭೀ
೬೩ ತೂಷ್ಟೀಂ ಗತ್ವಾತು ಕಿಂಚಿತ್ಸಮಲಭತ ಜನಾನ್ಮಾಂಶ್ಚಿ ದೇತೇತಮೂಚುಃ |
ಭೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ರಿಂ ನಪಶ್ಯಸ್ಯನುತಟಮಿಹತಾಂ ವೇಗವತ್ಯಾಸ್ತು ಕಾಂಚೀಂ
ಕಿಂವಾ ಪುಣ್ಯಂ ನಿಮಾನಂ ಪ್ರಹಿವರಮಥವಾಶಾಲನಾಮ್ನಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್ ||

ಟೀ || “ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ನೀರು ಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಅವ ರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನೀರು ತಂದುಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಇವರು ಉಷಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದುನೋಡಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಮಾರ್ಗವೂ, ದಿಕ್ಕೂ ತೋಚದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಂಚದೂರ ಹೋಗಲು, ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವರನ್ನು “ಇದು ಯಾವಸ್ಥಳ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವರು “ಇದೇನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ? ವೇಗವತೀ ನದಿಯನ್ನೂ, ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚೀಪುರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಎಂಬ ನವನ್ನೂ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಶಾಲಕ್ಶಿಣಯಿ’ ಎಂಬ ಭಾವಿಯನ್ನೂ ಕಾಣೆ ಯಾ? ಇನ್ನೆಲ್ಲವೂ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು? ನೀನು ಯಾವದೇತ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರುತ್ವೈತತ್ಕುತ್ರವಿಂಧ್ಯಃ ಕ್ವಚ ಭವತಿ ಪುರೀ ಸೇಯಮಾಶ್ಚರ್ಮತ
೬೪ ತ್ರಾಪಂ ರಾತ್ರೈಕಯೇಮಾಂ ಸಹಿ ವರದವಿಭುರ್ಭಿಲ್ಲರೂಪೇಣದೃಷ್ಟಃ |
ಕೋಸೌ ರಕ್ಷಾಪ್ರಕಾರಸ್ತ್ವಿತಿ ಬಹು ಕಲಯನ್ನೇಷ ರಾಮಾನುಜಾರ್ಯೋ
ನಿತ್ಯಂ ಪಾನೀಯದಾನಾದ್ವರದಮುರುದಯಂ ಪರೈಚಾರೀತ್ಯತಜ್ಞಃ ||

ಟೀ || ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜನಗಳು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು “ ಎಂಧ್ಯಪರ್ವತವೆಲ್ಲಿ? ಕಾಂಚೀಪುರವೆಲ್ಲಿ? ಎಷ್ಟುಸಾವಿರ ಮೈಲಿಗಳ ದೂರ? ರಾತ್ರಿ ಎಂಧ್ಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಎದ್ದು ನೋಡಿದರೆ “ ಇದು ಕಾಂಚೀಪುರ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲವೆ? ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎಷ್ಟುಮೊದಲು ಎದ್ದು ನೋಡಿದರೂ ಆ ಬೇಡರ ದಂಪತಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವರದರಾಜದೇವರೂ ಅವರ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಪೆರುಂದೇವಿ ಅಮ್ಮನವರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅವರೇ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ತಿಳಿಯದಹಾಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೇಹೋಯಿತಲ್ಲಾ. ಆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾದ ಛಯೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ” ಎಂದು ಇದೇ ಮೊದಲಾದುದನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅದುಮೊದಲು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ “ ಶಾಲ ಕೈಣಯಿ ” ಎಂಬ ಭಾವಿಯಿಂದ ಅಗ್ರೋದಕವನ್ನು ತಂದು ವರದರಾಜರಿಗೂ ಪೆರುಂದೇವಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷ ಸೈನ್ಯ ಬಿಡಿಸಿದುದು.

ತೋ || ಗಚ್ಚತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷೋ ಭಣತಿ ಯತಿರಯಂ ಯಾದವೋ ಮದ್ವಚೋ
೬೫ ಛಿಃ ಕಸ್ಮಾನ್ಮೈಷೋಽಪಯಾಯಾನ್ಮಮ ಬಲನಿಹತಃ ಪಾತ್ಯಸೆ ಜಾಲ್ಮ
ನೋಜೀತ್ | ಜಾನೇಮಂತ್ರಂ ತವಾಹಂ ತನ ಮಮ ಚ ಜನುಃ ಪ್ರಾ
ಕ್ತನಂ ವೇತ್ಸಿ ಕಿಂ ತ್ವಂ ನೋತಹ್ಯಾಚಕ್ಷ್ವ ಸರ್ಪಸ್ತ್ವಮಹಮಪಿ
ಪುರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಾಯಜೂಕಃ ||

ಶೋ || ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಪ್ರಾಶನೇನ ದ್ವಿಜಜನುರಭಜಃ ಪ್ರಾಗ್ಜನಾ ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಲೋ
೬೬ ಪಾನ್ತಂತ್ರಕ್ರಿಯಾದೇ ರಹಮಪಿ ಯಜನೇಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ತ್ವಮಾಪಮಾ |
ಗಚ್ಛೈವಂ ತರ್ಹಿ ಹಿ೦ಶಾ ಕುತಃಕಯಮಸತೀ ತ್ವದ್ವಚೋಭಿರ್ನಯಾ
ಯಾಂ ನೋಜೀದ್ಗಂತಾಸಿ ಕಸ್ಮಾದ್ಗುಣಗಣಜಲಧೇ ಲಕ್ಷ್ಯತಾರ್ಥಸ್ಯ
ವಾಕ್ಯಾತ್ ||

ಟೀ || ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನಡೆಯದೇ ಹೋದುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡದೇ ಇರಲು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಪೂರ್ದದಂತೆಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ದೇಶದ ರಾಜನ ಮಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸು ಹಿಡಿದು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೂ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗದೇ ಇರಲು, ಈ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧರೆಂತಲೂ, ಅವರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತೆಂತಲೂ ರಾಜನು ಕೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲು ಅವರು ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು, ಆ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರಿಗೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸಿಗೂ ಹೀಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಯಿತು. “ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸೇ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರನ್ನು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆಯಾ? ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು.” “ಎಲೈ ಸನ್ಯಾಸಿಯೇ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವೇ ಏತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಬಾರದು?” “ಎಲೈ ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನೇ ನನ್ನ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಬೀಳುವಿ” “ಓಹೋ! ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಹೇಳಲೆ ಕೇಳು. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಷ್ಟೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ನಾನೂ ಏನಾಗಿದ್ದೆವು ಅದನ್ನು ಹೇಳುವಿಯಾ?” “ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ನೀನು ಹೇಳುವಿಯಾ?” “ಆಹಾ! ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ನೀನು ಮಧು ರಾಂತಕವೆಂಬ ಊರಿನ ಕೆರೆಯ ಹತ್ತರ ಒಂದು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ (ಅಥವಾ ಉಡ) ನಾಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆನು.” “ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಜನ್ಮಗಲು ಯಾತರಿಂದ ಬಂದವು; ಹೇಳುವಿಯಾ?” “ಎಲೈ ಸನ್ಯಾಸಿಯೇ ಕೇಳು. ನೀನು ಸರ್ಪವಾಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಶೇಷಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೀನು ತಿಂದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮ ಬಂತು. ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವಾಗ ಮಂತ್ರಲೋಪ ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ ದ್ರವ್ಯಲೋಪಗಳುಂಟಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮ ಉಂಟಾಯಿತು.” “ಎಲೈ ರಕ್ಷಸ್ಸೇ ನೀನಿಷ್ಟು ತಿಳಿದೂ ಕ್ರೂರವಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಿ? ಬಿಡು” “ಓಹೋ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿಂದ ಹೋಗುವೆನೆ?” “ಆದರೆ

ಇಷ್ಟೇತರಿಂದ ಹೋಗುವಿ? ” “ ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಅಂಶ ಪುರುಷರಾದ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ” ಎಂದು, (ಸಂವಾದ)

ಶ್ಲೋ || ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಃ ಪದಕಮಲಯುಗಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯಸ್ಯ ಧೃತ್ವಾ
೬೨ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಧ ರಾಜ್ಞೋ ದುಃಖತರಮಗಮದ್ವೋಧಿತಾಖಾಂ
ಜ ಭಜತ್ವಾ | ಏತದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ರಾಜಾ ಸ ಜ ಯತಿರತುಲಂ ವಿಸ್ಮಯಂ
ಪ್ರಾಪ ಸರೋ ಮೇನೇ ರಾಮಾನುಜಾರ್ಯಂ ಜನ ಇಹ ಜಗತಿ ಪ್ರಾಯ
ಶೋಂತಾವತಾರಮ್ ||

ಶ್ರೀ || ಅನಂತರ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು, “ ಹಾಗಾದರೆ ಎಲೈ ರಾಮಾನು ಜರೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷ ಸ್ನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ನೀವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, “ ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನೇ ದೊಡ್ಡವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಕಾರ ಈ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗು ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷ ಸ್ನು ಆ ಗೋಷ್ಠೀಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮಾನುಜಾ ಚಾರ್ಯರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ರಾಜ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದಕ್ಕೆ ಗುರುತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಳಿ ಮರದ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿದುಹಾಕಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೊರೆಯೂ ಆ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಗಳೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು “ ಅಂಶ ಪುರುಷರು ” ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು (ಆಳವಂದಾರ್ಯ) ಯಾಮುನಾ
ಚಾರ್ಯರ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಜಿಡಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ಭೂಯಾದಾಚಾರ್ಯವದ್ಯಸ್ತ್ವಯಮಿತಿ ಸಿವುಣಂ ವೀಕ್ಷಿ ತೋ ಯಾಮುನಾ
೬೮ ಯೈರಾಹುತಃ ಪೂರ್ಣವಯೈಸ್ತದುದಿತವಚನಾತ್ಪ್ರಾಪ ರಂಗಂ ಮು
ದಾಸಃ | ಪಾರೇಕಾವೇರಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜನಮಥ ಬಹುಳಂ ಯಾಮು
ನಾರ್ಯಾನ್ವರಾಸೂಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಿಸ್ತೋಂಗುಳೇಸ್ತತ್ಕರತಲಸಮಿತಾ ವೀ
ಕ್ಷ್ಯ ಚೈತಾನುವಾಚ ||

ಬೇ || ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು “ ಕವ್ಯಾಸಂ ” “ ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ”
 ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ
 ಸಿದ್ಧ ಶ್ರೀ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು ಕೇಳಿ ಆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮ
 ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಪ್ರವರ್ತಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ
 ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ವರದರಾಜರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯ
 ರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ
 ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೂ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ
 ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, “ ಇವರು ವಿಶಿ
 ಷ್ಟಾದ್ವೈತ ದರ್ಶನಸ್ಥಾಪಕಾಚಾರ್ಯರಾಗಲಿ ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ
 ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಪುನಃ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆದರೂ ಅದೇ ಚಿಂತೆಯ
 ಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ತಮಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಉಂಟಾದುದರಿಂದಲೂ,
 ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
 ಬರುತ್ತದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ “ ಪೆರಿಯನಂಬಿ ” ಎಂಬವರನ್ನು
 ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು, ಅವರು ಬಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕ್ರಮ
 ವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕಾವೇರಿಯ ಈಚೆಯ
 ದಡದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಆಚೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಜನಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ, “ ಇದೇನು
 ಗುಂಪು ” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, “ ಆಳವಂದಾರ್ರವರು ಪರಂಪರಿಸಿದರು ” ಎಂದು
 ಕೇಳಿ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವರ
 ಚರಮವಿಗ್ರಹವನ್ನಾದರೂ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಾವೇರಿ
 ಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಆಳವಂ
 ದಾರ್ರವರ ಚರಮವಿಗ್ರಹವನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ದರ್ಶನಮಾಡಿದಾಗ
 ಅವರ ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಮೂರು ಮಾತ್ರ ಮಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ
 ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕೇಳುನಾಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳು
 ವಂತೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯಿತು.

ಶ್ಲೋ || ಕಿಂವಾಭೂತ್ಪೂರ್ವಮೇವಂ ನ ಹಿ ಪುನರಭಿನಾಕುಂಚಿತಾಸ್ತಹಿ ಪೂರ್ವಂ
 ೬೯ ಭೂಯೋಭೂಯಃ ಪ್ರಸಂಗೇಷ್ಟಪಿ ಕಥಿತಮಭೂದೇಭಿರಪ್ಸಂ ಪುರೋ

ವಃ | ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನೇ ತತ್ತಿತರಿ ಚ ನಿತರಾಮಾದರಸಂಪ್ರದರ್ಶ್ಯಸ್ತ
ದ್ವಚ್ಚರ್ಷಾಶಠಾಂ ತದುದಿತವಿಧಯಾ ಸ್ಯಾದ್ವಿಶಿಷ್ಟೈಕೈಭಾಷ್ಯಮ್ ||

ಶ್ಲೋ || ತ್ರೀನೇತಾನ್ಯಾಮುನೋರ್ಥಾನ್ಪ್ರಕಟಯತಿ ಮುಹುಸ್ತ್ಯೇತಿ ತೇ ಪ್ರಾಹು
೭೦ ರೇತಚ್ಛ್ರತ್ವಾ ರಾಮಾನುಜಾಯೋ ಯದಿ ಬಹುಚಪಲಾಚ್ಛೇವಿತಾ
ನ್ನಚ್ಯವೇಮ | ದೈವಂ ಪ್ರಾಧ್ವಂ ಯದಿಸ್ಯಾದ್ವಯಮಿದಮಖಿಲಂ ಸಾಧ
ಯೇಮೇತ್ಯನೋಚತ್ತಸ್ಯಾಂಗುಳ್ಳೋಪಿ ಋಜ್ವ್ಯಸ್ಸಮಮಭುರಥ ತೇ
ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತತ್ರಸರ್ದೇ ||

ಟೀ || “ ಇವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೂರು ಬೆರಳುಗಳು ಬಗ್ಗಿಯೇ ಇದ್ದ
ವೋ ? ” “ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಹೀಗೆ ಇವೆ. ” “ ಹಾಗಾದರೆ ಪೂರ್ದದಲ್ಲಿ ಇವರು
ಗ್ರಂಥಪ್ರವಚನಾದಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು
ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಪದೇಪದೇ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ? ” “ ಹೌದು. ಉಂಟು.
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ವ್ಯಾಸ
ಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ತತ್ವತ್ರಯಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವಿಷ್ಣು
ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು
ತೋರಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ, ಭಗವನ್ನಿ ಹೇತುಕ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪರೂಪ
ಗುಣ ವಿಗ್ರಹವಿಭೂತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಆ ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹರೂಪ
ವಾದ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಿಂದ ಪರಮೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ಯಲ್ಲಿ
ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ಯವರ ಸಂಪ್ರ
ದಾಯದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಪರವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷ್ಯ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂದೂ, ಈ ಮೂರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪದೇಪದೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ”
ಎಂದು (ಸಂವಾದ). ಅನಂತರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿ, “ ಅತ್ಯಂತ ನಶ್ವರವಾದ ಈ ಜೀವಮಾನವು ನಮಗೂ ಇದ್ದರೆ ದೈವಾ
ನುಕೂಲ್ಯವೂ ಉಂಟಾದರೆ ನಾನು ಈ ಮೂರು ಕೊರತೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವೆನು ”
ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಂಬೀ
ಆ ಮೂರು ಬೆರಳುಗಳೂ ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ
ಅತ್ಯಾತ್ಮರೈಪಟ್ಟು “ ಇವರು ಮಹಾನುಭಾವರು ” ಎಂದು ತಿಳಿದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಗಳಿಂದ ಆರು ವಿಷಯ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಯಷ್ಟು ಸ್ವಸ್ವಮುಖಗಾತ್ರವು ದಿತಮಿಹವಿಭುಂ ತಾಳವೃಂತ್ಯೆಸಿ ಪೇವೇ
೭೧ ನಿತ್ಯಂ ಯೋಭಾಷತೇದ್ಧಾ ಪ್ರಿಯಸಖಮಿವ ತಂ ದೇವರಾಽಂ ಮಿಥೋಪಿ |
ತಂ ಕಾಂಚೇವೂರ್ಣಮೇತ್ಯ ಸ್ವಮನಸಿ ನಿಹಿತಾನ್ತಾಂಶ್ಚಿದರ್ಥಾನ್ವಿದಿತ್ವಾ
ದೇವಾದಾಜ್ಞಾಪ್ಯತಾಮಿತ್ಯಮನುಯಯುಚೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯೋರ್
ವಿನೀತಃ ||

ಬೀ || ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞದ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ವರದ
ರಾಜ ದೇವರಿಗೆ ತಾಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಬೀಸಣಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಅಂತರಂಗಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡೋ
ಣದರಿಂದಲೇ ಯಾವ ತಿರುಕ್ಕಂಚಿನಂಬಿಯೂ, ವರದರಾಜದೇವರೂ, ಪರಸ್ಪರ
ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಮಾತನಾಡುವರೋ ಅಂಥಾ ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ
ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, “ಆಚಾರ್ಯರೇ ನಾನು ಯಾವದೋ ಕೆಲವು ಅರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೇನೆ. ಆ ಅರ್ಥಗಳು ಇಂಥವುಗಳು ಎಂಬುದನೂ ಅವು
ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥಗಳೋ ಅಲ್ಲವೋ? ಎಂಬದನ್ನೂ ತಾವು ವರದರಾಜರನ್ನು
ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಸೋಪಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾರ್ಥ ರಾತ್ರಾ ಮುಷಸಿ ಸಮವದ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಥಾಥ
೭೨ ಪಟ್ಟಂ ತ್ವಚ್ಚಿತ್ತೇ ಭಾವಿತಂ ತದ್ವಿಶದಮಿಹ ವದಾಮ್ಯಾತು ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ
ತಚ್ಚೇತ್ | ತತ್ತ್ವಂ ನಾರಾಯಣೋ ದರ್ಶನಮಿಹ ಚ ಭಿದಾ ತತ್ತ್ವವತ್ತಿ
ಹ್ಯುಪಾಯೋ ನಾಂತ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಸ್ತಪೇಕ್ಷಾ ಚರಮತನುರಿಯಂ ವೂರ್ಣ
ವರ್ಯಂ ಭಜೇಥಾಃ ||

ಬೀ || ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ವರದರಾಜರಿಗೆ
ಬೀಸಣಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರು ಮಲಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ರಾಮಾ
ನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಯಾವುದೋ ಕೆಲವು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ. ಅವು

ಯಾವುವು ? ಅವು ನಿಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದವುಗಳೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ವರದರಾಜರು, “ ರಾಮಾನುಜರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ ಅವು ಇಂಥವುಗಳು, ಅವುಗಳು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮ್ಮತಗಳಾದುವು. ಅವೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಾರ್ಥಗಳು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ — “ ಏಲೈ ರಾಮಾನುಜರೇ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅವು ಭಗವತ್ಸಮ್ಮತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳು. ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುವ ಅರ್ಥಗಳೂ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೂ, ಒಂದೇ ಆಗುವದೇ ? ನೋಡಿ ಹೇಳಿ. ಆ ಆರು ಅರ್ಥಗಳು ಯಾವು ಬಂದರೆ — (೧) ಸಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ತ್ವ. (೨) ಭೇದವೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ. (೩) ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಭಗವತ್ತ್ವಪತ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. (೪) ಇಂತವ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಸಾಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. (೫) ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಉಪಾಸಕನಂತೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಫಲವಾದ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಶರೀರಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಶರೀರ. (೬) ಪರಿಯನಂಬಿ ತಿರುಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರುತ್ವೈತಲ್ಲಕ್ಷಣಾರ್ಯ ಶ್ರೀತಜನಸುಲಭಂ ಸರ್ವವೇತ್ತಾರಾದ್ಯಾ ಜ್ಞಾ
೭೩ ತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸ್ತಯಾಳುಂ ವರದಮಥ ಗುರೋರ್ಗೌರವಂ ಚಾಸ್ತವೇಕ್ಷ್ಯ
ಪೃಷ್ಠೋಭೂತ್ವಾಂತರಂಗೇ ಶ್ರುತಿಶತಶಕಪಾಸ್ಥಾನಯಾಮಾಸ ಭೂ
ಯೋ ಲೋಕಾನುಜ್ಞೇವಯಿಷ್ಯನ್ನರಮಕರುಣಯಾ ಜ್ಞಾನದೀಪೇನ
ಸರ್ವಾನ್ ||

ಬೀ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆಶ್ರಿತಮುಖಭಕ್ತವನ್ನೂ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವನ್ನೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪರಮಕೃಪೆಯನ್ನೂ, ಅಂಥಾ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಚಾರ್ಯನ ಗೌರವಾತಿಶಯವನ್ನೂ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಉಜ್ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಗಳಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ಪ್ರಕ್ಷೇಪಾತ್ಪ್ರೇಷ್ಟಕಾಂಚೇಮುನಿವಿಘನಲವಸ್ಯಾಶು ತತ್ಪ್ರವರ್ತಶೌಚಂ
೭೪ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ವುದ್ವಾಧಿತಾಭ್ಯಾ ಮವಲಸನವಶಾದ್ಯಾತಯಾಮಾನ್ವದಾ
ನೇ | ತೀರೇಕೂಪಸ್ತೀರೋದ್ಧೃತಿ ಕೃತಕಲಹಾತ್ಪೂರ್ಣವರಾಧ್ಯಪ
ತ್ನಾ ಹಿತಾ ಭಾರ್ಯಾಂ ಶುರೀಯಾಶ್ರಮಮಯಮಗಮ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯ
ಸ್ತದೈವ ||

ಟೀ || ಹೀಗೆ ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯವರ ಶಾಂತತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳೇನು, ನಿರಂತರ
ರಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯೇನು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರೋಣವೇನು
ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅತಿಶಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು
ಅವರ ಭೋಜನಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಭುಕ್ತಶೇಷವಾದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು
ಬಹಳ ದಿವಸದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಒಂದುದಿನವೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿ
ಸಿದ್ದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂ
ಡುಬರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇವರೊಂದು ಬೀದಿಯಿಂದ ಹೋಗೋಣ, ಅವರೊಂದು
ಬೀದಿಯಿಂದ ಬಂದು ಊಟಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದರು ರಾಮಾನುಜಾ
ಚಾರ್ಯರು ಮನೆಗೆ ಒರುವಷ್ಟರೊಳಗೆ ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವರು ಊಟಮಾಡಿದ
ಎಲೆಯನ್ನು ಕೋಲಿಸಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುವಾಗ ಎಂಜಲು
ಹಾರಿತೆಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕ್ಷುಳಿತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಮನೆಗೆಬಂದ
ಇಬ್ಬರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹಸಿವಾಗಿರಲು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವರಿಗೆ
ಆ ದೇಶಾಚಾರದಂತೆ ತಂಗಣವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ
ದಾಗ ಅವಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ತಾವೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಳಗೆ
ಪರ್ಯುಷಿತಾನ್ನವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ
ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಯೂ, ಇವರಿಗೆ ರಹಸ್ಯಾ
ರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದುಕಡೆ
ವಾಸವಾಗಿದ್ದ “ ಪರಿಯನಂಬಿ ” ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೆಂಡತಿಗೂ. ಇವರ

ಹೆಂಡತಿಗೂ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರುಸೇರುವಾಗ ಬಹಳ ಕಲಹವುಂಟಾಗೋಣ ಇವರ ಆಚಾರ್ಯಪತ್ನಿಯು ತಮ್ಮ ಪತಿಯೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಅವರು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಂತಲೂ ತಮಗೆ ಭಾಗವತಾಪಜಾರ ಒದಗುವುದೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿದೆಯೇ ಸಕುಟುಂ ಬರಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಾಣದೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ತನಗೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಪತ್ನಿಗೂ ಕಲಹವಾದುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದರಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಬಹುದೇನೋ ಎಂದಂದಳು, ಆಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, “ ನೀನು ಹಿಂದೆಯೇ ಎರಡಾವರ್ತಿ ಭಾಗವತಾಪಜಾರಪಟ್ಟೆ. ಈಗಲೂ ಅಪಹ್ಯಾಪಜಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ. ನೀನು ಸಹವಾಸಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಆಕ್ಷಣವೇ ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಒಡನೆಯೇ ತಾವು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ವರದರಾಜರು ಇವರಿಗೆ “ ರಾಮಾನುಜಮುನಿ ” ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು.

ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿದಂಡಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಭಿಲ್ಲಿ ಭಿಲ್ಲಾ ವಲೋಕಾಚ್ಛ್ರತಿಶತವಿವೃತೇರ್ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷೋವಿವೋಕಶ್ಚಾ
೭೫ ನಾತ್ಮತುರ್ವಾಕ್ಯಾಚ್ಛ ಕಾಂಚೇಮುನಿ ವರದವಜೋಬೋಧನಾತ್ಪ್ರಾಮರ
ಸ್ಯಾತ್ | ಜ್ಞಾತ್ವಾ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯಂ ಪರಗತಿಸುಹಿತಂ ಯಾದ
ವೋಸಾ ಯತಿಸ್ತ್ರೀನ್ಧಂಡಾಸ್ತೋವಿಂದ ಸಂಜ್ಞಾಮಭಜತ ವಿನತಸ್ಸಂ
ಸ್ತೃತೀಃ ಪಂಚಚಾನ್ಯಾತ್ ||

ಬೀ || ಅನಂತರ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರ ತಾಯಿಯು “ ನೀವು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರಂತೆಯೇ ತ್ರಿದಂಡಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿರಿ ” ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭ

ದಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಿಂದ ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ವರದರಾಜನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಧಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿರೋಣದರಿಂದಲೂ, “ಕಪ್ಪಾಸಂ” “ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಇವರು ಸಮೀಚೀನವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರೋಣದರಿಂದ “ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ” ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, ತನಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸ್ಸನ್ನು ಇವರು ವಿವೋಚನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅದರ ಮೂಲಕವಾ ಯೇ ಇವರು ಅಂಶಪುರುಷರೆಂದು ತಿಳಿದುದರಿಂದಲೂ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಹೊರತು ತನಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ತಿಳಿದು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾದರೂ ಇದುವರಿಗೂ ತಾನು ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ವೃದ್ಧನಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ತನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಹೇಳಲು ಆಕೆಯು, “ಎಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಿ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಇವರು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನಪಡುತ್ತಾ “ಉಭಯಭ್ರಷ್ಟನಾದೆನಲ್ಲಾ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಒಂದು ದಿವಸ ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯವರನ್ನು “ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಷಯವಿದೆ. ಅದು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನೂ ನೀವು ವರದರಾಜರನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯವರು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ವರದರಾಜರನ್ನು ಕೇಳಲು, ವರದರಾಜದೇವರು, “ಈ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶನು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಾನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿರುವಾಗ ಅವನ ತಾಯಿಯು “ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನಪಡುತ್ತಾ ಇದಾನೆ. ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿಯೂ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಲು, ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಆ ರಾಮಾನುಜರ ಮತ, ಆಚಾರ ಇವು

ಗಳ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ತ್ರಿದಂಡಸನಾ ಸೆವನ್ನೂ ಪುಗ್ರಹಿಸಿ, “ಗೋವಿಂದಜೇಯಂ” ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ಪಡೆದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಂಚೀಪುರದಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ
ದಯಮಾಡಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರೀರಂಗೇಶಾರ್ಥವಿಜ್ಞಪ್ತಿ ಕರಗುರುವರಃ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ರಂಗಾತ್ಮು ಲಿಲಿಚೇಂ
೭೬ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವ್ಯಾಮೋಹ್ಯ ಹೃದೈರ್ವರದಮಥ ಪರಾಲ್ಪಜ್ಞ ರಾಮಾನು
ಜಾರ್ಯಃ | ನೀತ್ವಾ ಶ್ರೀರಂಗಮೇನಂ ಪ್ರಮುದಿತಹೃದಯಂ ರಂಗನಾಥಂ
ತಥಾರ್ಯಾ ಕೈಂಕರ್ಯಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದಾನಾದಪಿ ಚ ಸ ನಿಧಧೇಯಾಮುನಾ
ರ್ಯಾನ್ಸುಪೂರ್ಣಾನ್ ||

ಟೀ || ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಳವಂದಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು “ನಮ್ಮ
ಅಪಾರ್ಥರ ಮನೋರಥ ಪೂರ್ತಿ ಇನ್ನೂ ಆಗಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು
ಇಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೂ ನಡಿಸುವುದು,
ಉಭಯವೇದಾಂತ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೇತನೇಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು
ಇವುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವು
ದೆಂದೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದ
ಕ್ಕೋಸ್ಕರ “ತಿರುವರಂಗಪ್ಪರುಮಾಳರೈಯರ್” ಎಂಬವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು,
ಅವರು ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸು
ವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟಪಡದೇ ಇರುವ ವರದರಾಜರನ್ನು, ಅರ್ಥದಿಂದಲೂ
ಗಾನದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಮರುಳು ಮಾಡಿ
“ನೀವು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರಿಂದ
ಮೊದಲು ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅನಂತರ “ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನನಗೆ
ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪು
ವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗದೇ ವರದರಾಜರು ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಅವರ ವಶಕ್ಕೆ ಕಳು

ಹಿಸಿಕೊಡಲು, ಅವರು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನು ಸೆರ್ದವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಜನರನ್ನೂ ಉಭಯವೇದಾಂತಪ್ರವಚನದಿಂದಲೂ, ಸಂತುಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಆಳವಂದಾರ್ಯ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಐದು ಆಚಾರ್ಯರಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ಸಂನ್ಯಾಸಾನ್ವಯ ಲೇಭೇ ಸ ತು ವಿಮಲಮಹಾಪೂರ್ಣವರ್ಯಪ್ರಸಾದಾ
೨೨ ಬೋಧ್ಯೋಪೂರ್ಣಾಚ್ಛ ಲೇಭೇ ಪ್ರಪದನಮುದಿತಾದಂತ್ಯಪದ್ಯಾರ್ಥಜಾತಮ್ | ಲೇಭೇ ಮಾಲಾಧರಾರಾಚ್ಛ ಲರಿಪುಫಣಿತೇ ರರ್ಥಜಾತಂ ರಹಸ್ಯಂ ಲೇಭೇ ಶ್ರೀಶೈಲಪೂರ್ಣಾತ್ಯಥಮ ಕವಿಕೃತೇರರ್ಥಜಾತಂ ತು ಹಾರ್ದಮ್ ||

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರೀರಂಗೇಶಾರ್ಥ ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ ಕರಗುರುವರಾದಂತಿಮೋಪಾಯನಿಷ್ಠಾಂ ಲೇ
೨೮ ಭೇ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯೋ ಗುರುಷು ವಿನಿಹಿತಂ ಯಾಮುಸ್ತೈಸ್ತಂ ತಮರ್ಥಮ್ | ರಾಜಾ ಲಬ್ಧಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಕನಿಹಿತಂ ಮಂತ್ರಿಮ ಸ್ತಂ ಯಥಾ ಸ್ತಂ ತೇ ತು ಪ್ರಾಪ್ತ ಸ್ವಸತ್ತಾಂ ಗುರುವಚನಕೃತೇರಾರ್ಯಮುನಾರ್ಯೈಕಲವ್ಯಾತ್ ||

ಶ್ರೀ || ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ಹೇತುಕವಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತವಾಗಿ ತಮಗಾಗಿಯೇ ದಯಮಾಡಿಸಿದ “ ಸರಿಯನಂಬಿ ” ಎಂಬವರ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. “ ತಿರುಕ್ಕೋಟೈಯೂರನಂಬಿ ” ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ದದಿಸಂಟಾವರ್ತಿ ಹೋಗಿ ಅವರ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಅವರಿಂದ ಚರಮಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದರು. “ ತಿರುಮಾಲೈಯಾಂಡಾಲ್ ” ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ತಿರುನಾಯ್ ಮೊಳಿಯ (ಭಗವದ್ವಿಷಯ) ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು. “ ಸರಿಯತಿರುಮಲೈನಂಬಿ ” ಎಂಬವರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ ತಿರುವರಂಗಪ್ಪರುಮಾಳಯರ್ ” ಎಂಬವರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಚರಮಪರ್ದನಿಷ್ಠೆ ಅಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಈ ಏವರಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಪಡೆದದ್ದು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದರೆ—ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನಾದ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ ತನ್ನ ಬಾಲನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಪ್ತರಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರತ್ನ ಅಭರಣ, ಮೂಲಧನ, ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲು ರಾಜಪುತ್ರನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಬಂದಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವನೋ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅಂತವುರುಷರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ತಾವೇ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ “ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಂದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ತನಗೆ ತೋರಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು ” ಎಂಬದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಬಂದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಾಸೆದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗಿಂತಲೂ ಸಮರ್ಥನಾದ ಎಕಲವ್ಯನೆಂಬ ಬೇಡರವನೊಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಓದದೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಕಲಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಈ ಏವರೂ ಸ್ವರೂಪಸತ್ತೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮತ್ತು ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದುದರಿಂದಲೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು.

ಶ್ಲೋ || ಕೂರೇಶಶ್ಚಾಂಧ್ರವೂರ್ಣೋ ದಶರಥತನಯೋ ಯಾದವೋ ಸಂತಸೂರಿ
೭೯ ಗೋವಿಂದಸ್ಸರ್ವವೇತ್ತಾ ಗುರುರಪಿ ಕುರುಕೇಶಾರ್ಯನಾಮಾ ತಥಾಸ್ಮೇ |

ತಚ್ಛಿಷ್ಯಾಸ್ತಪ್ತತಿಸ್ತೀ ಚತುರಧಿಕತರಾಸ್ವರ್ವ ಏವಾಂತರಂಗಾಶ್ಯಾಂತಾ
ದಾಂತಾ ಎರಕ್ತಾಸ್ತಕಲಮಿತಿವಿದ ಶ್ವಾಂತಿಮೋಪಾಯನಿಷ್ಠಾಃ ||

ಟೀ || ಕೂರತ್ವಾಳ್ವಾನ್, ವಡುಹನಂಬಿ, ಮುಧಲಿಯಾಂಡಾನ್, ಗೋವಿಂ
ದಬೇಯರ್, ಅನಂದಾಳ್ವಾನ್, ಎಂಬಾರ್, ಅರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳೆಂಬಿರುಮಾ
ನಾರ್, ತಿರುಕ್ಕುರುಹೈಪ್ಪಿರಾನ್ ಪಿಳ್ವಾನ್ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು
ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷರು ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ
ಶಿಷ್ಯರುಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿಯೂ, ಮನೋಜಯ
ವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಪರಮವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇ
ಯಗಳನ್ನರಿತವರಾಗಿಯೂ, ಹೀಗಿದ್ದರೂ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಾಂತ
ರಂಗರಾಗಿಯೂ, ಆಚಾರ್ಯನೇ ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳೆಂಬ ಚರಮೋಪಾಯನಿಷ್ಠ
ರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಇವರುಗಳಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಎಳುನೂರು ಸನ್ಯಾ
ಸಿಗಳೂ, ಹನ್ನೆರಡುಸಾವಿರ ಏಕಾಂಗಿಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಜನ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷ್ಟತನುತ ವಿತತಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತನೀಪಸಾರಾವೇ
ಲಂ ಕೋಪನ್ಯಾಸಭಂಗ್ಯಾ ಶ್ರುತಿಶತವಚಸಾಮರ್ಥತಸ್ಸಂಗ್ರಹಂ ಚ | ಗೀತಾ
ಯಾ ಭಾಷ್ಯಮೇಕಂ ಪ್ರಪದನಮನುರಾಡರ್ಥತೋ ಗದ್ಯಬಂಧಾನ್ನಿತ್ಯಂ
ಚಾರಾಧನಾರ್ಥೇ ವ್ಯತನುತ ಭಗವಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯೋ ದಯಾಳುಃ ||

ಟೀ || ವ್ಯಾಸಪ್ರಣೀತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ರೂಪವಾದ " ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ " ಒಂದು, ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯವು ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದ
ರಿಂದ ಆ ಅರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಸುಖವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧಿ
ಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ವಿಷಯ, ಸಂಶಯ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ, ಯುಕ್ತಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸೂತ್ರಾ
ರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ " ವೇದಾನ್ತದೀಪ " ಎಂಬ ಅದೇ
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಒಂದು, ಸೂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ವಿಶೇಷ
ವಾಗಿ ಉಪನಿಷದ್ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾದ " ವೇದಾನ್ತಸಾರ " ಎಂಬ

ಅದೇ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬಂದು, ಸಕಲ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಸೂತ್ರ ಪುರಾಣಾದಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಒಂದೇ ಉಪನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ “ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ” ಬಂದು, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮಯವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಭಾಷ್ಯ ಬಂದು, ಶರಣಾಗತಿಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾದ “ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ” ಬಂದು, ಅದನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವ “ಶ್ರೀರಂಗಗದ್ಯ” ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲೇ ಉತ್ತರಖಂಡಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನಿತ್ಯವೂ ಅನುಸಂಧಾನಕರ್ತೃಗೆ “ನೈಕುಂಠಗದ್ಯ” ಬಂದು, ನಿತ್ಯವೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜೋಧಿಸುವ “ಸಿತ್ಯ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಬಂದು, ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪರಮ ದಯಾಳುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಜೇತನೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

‘ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿ “ಭಾಷ್ಯಕಾರರು”

ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಯಾತ್ರಾಪ್ರಾಪ್ತೋನ ತತ್ತಜ್ಜನಪದನಿವಹಾ ನ್ಯಾವಯಂದ್ರೃಷ್ಟಿದಾಸ್ತು
 ೮೧ ರ್ವಾಗೇಪೀತೇ ಸ ವಾಣ್ಯಾ ಸುವಿಧಿತಮಹಿಮಾ ಭಾಷ್ಯಕೃತ್ಸಂಜ್ಞಿತೋಽ
 ಭೂತಾ | ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯಂ ಸಭೂಮೇರ್ವ್ಯತನುತ ಯತಿನಾ ಯಾದವೇನಾ
 ರ್ಪಿತಂ ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಶ್ಚಿತ್ತಪ್ರಸಂಗೇದದದಿವ ತದಿದಂ ಭೂಮಿದೇವೈತ್ತ
 ವುನಶ್ಚ ||

ಟೀ || ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವದೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಆಯಾಯ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದಲೂ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸರಸ್ವತೀ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯಿಂದ “ಕವ್ಯಾಸಂ” “ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದ ಅಂತರಂಗವಾದ ಗ್ರಂಥಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, “ಭಾಷ್ಯಕಾರರು” ಎಂಬ ಹೆಸರು ನಿಮಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು “ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ” ಎಂದೇ ಇವರನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಆಸೇತುಹಿಮಾ ಚಲ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಶುದ್ಧರಾದ ಇವರು ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ಅಂದರೆ ಕವಿಯು ಅದನ್ನು ಉತ್ತೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲವೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಿದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು ಭೂದೇವಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವೆಂಬ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಭೂದೇವಿಯ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಭೂದೇವಿಗೇನೇ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೋ ಎಂಬಂತೆ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಶ್ಲೋ || ರಂಗಕ್ಷೇತ್ರೇಥ ರಾಮಾನುಜಮುನಿಜಲದೇ ವರ್ಷತಿ ಪ್ರಾಣಿಸಸ್ಯಾನಿಷ್ಠಾ
೮೨ ಸಾರ್ವೇದಮೂರ್ಧ್ವಯವಿವೃತಿಮಯೈ ಶ್ವಂಡಪಾರಸ್ತ್ಯವಾತಃ |
ಚೋಳೋಭೂತ್ಕ್ರೂರ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚಿವಪರತರತಾ ಲೇಖಹಸ್ತಾಕ್ಷರಾರ್ಥೀ
ಭಾಗ್ಯಾದುತ್ತಾನಕರ್ಣಾಟಕಜನರಚಿತಾದ್ಭುತಾತ್ಮಾಗ್ಭವೀಯಾತ್ ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಗದ್ದೆ); ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಜನಗಳೇ ಭಕ್ತ ದಪೈರುಗಳು. ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೇ ಜಲಭರಿತವಾದ ಮೇಘ; ಅವರು ಹೇಳುವ ಸುಸ್ವೃತ ದ್ರಾವಿಡ ವೇದಾನ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೇ ದೊಡ್ಡಮಳೆ; ಹೀಗೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಚೋಳರಾಜನೇ. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಕ್ಕೆ ನೀಸುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯಾದನು. ಅಂದರೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾವಕಡೆಗೆ ಬೀಸುವುದೋ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕಡೆಗೆ ಮೋಡವೂ ತುಂಬೋಗುವುದು. ಆಕಡೆ ಮಳೆಯೂ ಸುರಿಯುವುದು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಚೋಳನ ಬಾಧೆಯಿಂದ

ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಬಿರುಗಾಳಿ ನೀಸುವದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಬೋರೆಯಾದ ಮೇಲು ದೇಶದವರು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆತ್ಮರೈವಾದ ಪುಣ್ಯವೇಕಾರಣ ಅದರಿಂದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಜೋಳಿನಿಂದ ಯಾತಕ್ಕೆ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಅಂದರೆ ಅವನು “ ಶಿವಾತ್ಮರತರಂ ನಾಸ್ತಿ ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಗಿಂತಲೂ ಪರಾತ್ಪರನನ್ನು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ರುಜುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಳುಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಇವರಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಆಗ ಇವರಿಗೆ ಏನು ಅಪಾಯಸಂಭವ ಸುವುದೋ ಎಂದು ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕೂರತ್ತಾಳ್ವಾನು ಇವರ ತ್ರಿದಂಡಕಾಪಾಯಗಳನ್ನು ತಾವು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಪರಿಯನಂಬಿಯವರೊಡನೆ ಜೋಳಿನ ಸೆಳೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೂ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವರ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಹೊರಟರು.

ಶ್ಲೋ || ಗತ್ವಾ ರಂಗಾತ್ಪ್ರತೀಚೇಂ ತ್ರಮಗಲಿತಗತೈಃ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರೀತ್ಯ ವಫ
ಲಃ ಸ್ವರ್ವಾರ್ಥೈಶ್ಚ ಧೂತೈಸ್ಸಹ ಸ ಸಹಚರೈರಂಥಕಾರೇತಿದೂರಾತಾ | ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾ ವಹ್ನಿಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಜನವಸತಿಮಿಹಾತಂಕಮಾನೋಢ ಭಿಲ್ಲೈಃ
ಫಲ್ಲಾಘಂ ತತ್ರೋಪಹೂತೋ ಜನರವವಿದಿತಃ ಪ್ರಾಪ ತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾರ್ಯಃ ||

ಬೀ || ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸುಮಾರು ಸಲವತ್ತೈದು ಜನ ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಹಳದೂರ ಹೋಗಿ ಹತ್ತಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಬಳಲಿಕೆ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗವೂ ತಿಳಿಯದೇ ಒಂದುಕಡೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿರಬಹುದೆಂದೂಹಿಸಿ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಬೇಡರು, “ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಅವೇಳಿಯಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ

ಇವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೇಲಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮಾರ್ಗಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲಿನ
ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ಅದರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ವಾಸೋ ವಿವ್ಲೋಷ್ಯ ವಹ್ನಾ ತನುಮತನುಜಡಾಂ ತಾಪಯಿತ್ವಾ ತತಃ
೮೪ ಸ್ತದ್ಧತ್ತೈರ್ನೂತ್ನೈಸ್ಸತ್ಸೃಷ್ಟೈಸ್ಸಮಧುಕಣಿತಕೈಃ ಕಿಂಚಿದಾವ್ಯಾಯುಷ್ಯ
ವಹ್ನಿಮ್ | ಔದಾರ್ಯಂ ತತ್ಕೃತಜ್ಞಾ ಇವ ತದನು ಚ ತೇ ಭಿಲ್ಲತೋ ವ್ಯಾ
ದ್ರವೃತ್ತಾಃ ಸರ್ವಕ್ಷೇಶಾಪಹನ್ತ್ರಾಃ ಸ್ವಯಮವಿದಿತಯಾ ಸಿದ್ರಯಾ
ಸಂಗೃಹೀತಾಃ ||

ಬೀ || ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಂದ ನೆನದುಹೋಗಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ
ಕಾಯಿಸಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಳಿಯಿಂದ ಬೆರತುಹೋಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ
ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ ದೇಹವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರು
ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಜೋಳದ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ
ಕಲಸಿ, ಹೀಗೆ ತಮಗೆ ಹೊರಗಿನ ಅಗ್ನಿಯು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಜಾತಿ
ಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ತಮ್ಮ ಜಠರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಅದರಾದ
ಸ್ವಲ್ಪ ಆವ್ಯಾಯನಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿ
ರುವಾಗಲೇ ಆ ಬೇಡರಿಗಿಂತಲೂ ದಯಾಶಾಲಿನಿಯಾದ, ಸಮಸ್ತ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ
ಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಸಿದ್ರಾದೇವಿಯಿಂದ ಇವರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆಕೆ
ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಶ್ಲೋ || ಅನ್ಯೇದ್ಯುಗ್ರಾಮಮನ್ಯಂ ಸವಿಧಗತಮವಿಾ ಪ್ರಾಪಿತಾಸ್ತೃಪ್ತುಭಿಲ್ಲೈಃ
೮೫ ಪ್ರಾಪುಃ ಕಂಚಿದ್ಗೃಹಸ್ಥಂ ಬಹುವಿನಯಗುಣಾ ತತ್ಪ್ರಿಯಾಭ್ಯೇತ್ಯ ನತ್ವಾ |
ಭೋಕ್ತುಂ ಸ್ವಾನ್ಯಯಾಚೇ ಸಪದಿ ವಿಮೃಶತಃ ಪಾದುಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ
ರ್ದ್ಯಸ್ಯೈಷಾ ಪ್ರಖ್ಯಾಪ್ಯ ತಂ ಚ ಸ್ವಗುರು ಮನುಮತಾ ಭೋಜಯಾ
ಮಾಸ ಭಕ್ತ್ಯಾ ||

ಬೀ || ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಗೆ ಇವರನ್ನು
ಆ ಬೇಡರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಡಲು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಹಳ
ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ “ ನಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆ
ಲ್ಲರೂ ಊಟವಾಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, “ ಇವಳ ಕೈಯಿಂದ ತಾವು

ಹ್ಯಾಗೆ ಉಟವೊಡುವದು” ಎಂದು ಇವರು ಅನುಮಾನಪಡಲು, ಆಗ ಅವಳು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಮಳೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ತಾನು ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸವಾಸವಾಗಿದ್ದುದನ್ನೂ, ತಾನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರಲು ತಾನು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಪಡೆದು ಅದು ಮರತುಹೋಗಲು, ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸದಲ್ಲೂ ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಉಪದೇಶಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡದುದನ್ನೂ, ಪುನಃ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, “ನಾನು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೋಗಿಬರುವೆನು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ದಯವಾಲಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ವಾರ್ಥಿಸೋಣ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನೂ ಹೇಳಿ “ನಾನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯಳು. ಅನುಮಾನಪಡಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ಬಿಳಿವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ತ್ರಿದಂಡವಿಲ್ಲದೇನೂ ಇರುವ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಇವಳನ್ನು ಅಧಿಗೆ ಮಾಡಹೇಳಿ, ಬಿಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು “ಇವಳು ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎನಲು, ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೂ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಕೇಳಲು, “ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಾರವಿಂದವೇ ಗತಿ” ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಅದು ದೇವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕವ್ಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದುಕೆಗಳಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತರಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ನೋಡಿ ಹೇಳಿನಲು, ಆಕೆಯು ದೀಪಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ, ಬಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರೇ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು. ತ್ರಿದಂಡಕಾಪಾಯಗಳು ಇಲ್ಲದಾದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಅದು ಸರಿ

ಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ “ ಇನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ, ತಾವೂ ಹಣ್ಣು ಹಾಲುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಶ್ಲೋ|| ಧನ್ಯಾ ಸಾ ಯೈವಮೇತಾಸುಪಚರಿತವತೀ ಪಂಚಷೋಮೋಷಿತಾಂ
೮೬ ಸ್ತಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತೈರೇವ ಸೌಖ್ಯಂ ನ ಹಿ ಸುಲಭಃ ಸಾಸ್ತಾದೃಶಾಸ್ತಾ
ದೃಶಾರ್ತಾ | ತಸ್ಯಾಸ್ತೇಷಾಂ ಜ ಬಂಧಃ ಪಯಸ ಇವ ಗವಾಂ ತರ್ಕ
ರಾಯಾಶ್ಚ ನಸ್ಯಾದಸ್ಯೇಷಾಮೇವ ಭೋಗ್ಯೇ ಯತ ಇಹ ಭವತಸ್ತೇಷ್ಠ
ಯಂ ಸದ್ಭೋಗ್ಯಃ ||

ಖೇ|| ಆ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸೇ ಪರಮಧನ್ಯಳು. ಏತಕ್ಕಂದರೆ ಐದು ಆರು ದಿನಗಳಿಂದ ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವಳಂತಿಹ ಧನ್ಯಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರುಗಳೇ ಅಂತಹ ಮಹಾ ಸಂತೋಷವನ್ನನುಭವಿಸಿದವರು. ಏತಕ್ಕಂದರೆ, ಅಂತಹ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪರಮಾಪ್ತರಾಗಿ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಶುದ್ಧರಾಗಿರತಕ್ಕವರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ದೊರಕುವರೇ? ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟಾದ ಸಂಘಟನವನ್ನು ಗೋಕ್ಷೀರವೂ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ ಆ ಹೋಲಿಕೆಯು ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕಂದರೆ ಆ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆಗಳು ಕುಡಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಲಿಗೂ ಸಕ್ಕರೆಗೂ ಆ ರುಚಿ ತಿಳಿಯುವದೇ? ಅಥವಾ ಹಾಲು ಕುಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದೀತೇ? ಇವರುಗಳ ಸಂಘಟನವೂ ಅಂದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೂ ಈಗ ಕಥೆ ಕೇಳುವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹೋಲಿಕೆಯು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸಾಲಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದು.

ಶ್ಲೋ|| ಪ್ರಾಪ್ಯಾಥೋ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗೈಸ್ಸಹ ಸ ತು ಮಿಠಿಳಾಂ ಮೂರ್ಖಶೈವಾಭಿ
೮೭ ಪೂರ್ಣಾಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ್ಯಾಮ್ಮುಖ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ದಶರಥತನಯಂ ನಾಮಶಿಷ್ಯಂ

ಸ್ಯಯುಬ್ಧಿ | ಏತದ್ಗ್ರಾಮಾಣಪೇಯಾಂಬುನಿ ಚರಣಯುಗಂ ಸ್ಯಸ್ಯ
ತಾವತ್ತ್ವಮಾಸ್ಯೇತ್ಯೇತಸ್ಮಿನ್ಮಹಬಂಧೇ ಪಟಿಮನಿ ಚಗ್ಗಹೇ ಹ್ಯಾನ್ಧ್ರ
ಪೂರೋದ್ವಿಜಾಗ್ರಾಃ ||

ಖೀ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಗಳೊಡನೆ “ ಮಿರಿಳಾವುರಿ ” ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಗಳು ಮೂರ್ಖರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಇವರನ್ನು ಆದರಿಸದೇ ಇರಲು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ “ ದಾಶರಥಿ ” (ಮುದಲಿ ಯಾಂಡಾಣ್) ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು, “ ನೀವು, ಈ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲಿ ” ಎಂದಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಲು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು. ಈ ಕೊಕ್ಕರೆ ಹಿಡಿಯುವ ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ “ ಆಂಧ್ರ ಪೂರ್ಣ ” (ವಡುಹನಂಬಿ) ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರು (ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು) ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ “ ವಡುಹನಂಬಿ ” ಎಂಬವರು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಅತ್ಯಂತರಂಗಸ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದರು.

ಶ್ಲೋ || ತತ್ರ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥಂ ಯಶ ಇವ ಸಕಲಂ ಸ್ತ್ರೀಯಮಾಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚೋ
ಲಲ ಳಂ ಲೋಕಾದಸ್ಥಾನಿರಸ್ಯನ್ನರಹರಿನಿಲಯೇ ತತ್ರ ಮನ್ತ್ರಾನ್ವಜಾಪ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನಾಶ್ರಯಾತೋ ಯದುಗಿರಿಸಿಕಟೇ ಭಕ್ತಪೂರ್ವಾಂ ಪುರೀಂ
ತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಸೌ ತತ್ಸ್ಥ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥಿತ ಇಹ ತು ನೃಪಂ ಬಿಟ್ಟಿಲಂ
ಪ್ರಾಪ ನಾಮ್ನಾ ||

ಖೀ || ಆ ಮಿರಿಳಾವುರಿಗೆ “ ಸಾಲಗ್ರಾಮ ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥದ ಕೊಳ, ಅದರ ತೀರ್ಥ, ಅದರ ಮಹಿಮೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಯು

ಇನ್ನೆಷ್ಟಿರಬಹುದು? ಎಂಬುದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞವೇ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಬರುವುದು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಲ್ಲಿರುವ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧು ತಮಗೆ ಶ್ರೀರಂಗವಾಸ, ರಂಗನಾಥರ ಸೇವೆ ಉಭಯವೇದಾನ್ತ ಕಾಲ ಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದ ಆ ಚೋಳರಾಜನು ಈ ಲೋಕವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಯಾದವಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ “ತೊಂಡನೂರು” ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾದ “ತೊಂಡನೂರುನಂಜಿ” ಎಂಬವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಧೊರೆಯಾದ “ಬಿಟ್ಟಿಲದೇವ” ಎಂಬ ಜೈನರಾಜನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಅಂಗುಳ್ಯಾ ಹೀನಮೇನಂ ಸ್ವಜನಪರಿಹೃತಂ ಜೈನಮಾಧಾಯವಿಷ್ಣೋ
ಆ ನಾಮ್ನಾ ತಂ ವಿಷ್ಣುವೂರ್ವಂ ಪರಿಣತಹೃದಯಂ ವರ್ಧನಾಂತಂ ವಿಧಾ
ಯ | ಭೂತಾವಿಷ್ಣ್ವಾಂ ವಿಮುಕ್ತಾಂ ಸ್ವಚರಣಸಲಿಲೈಸ್ತತ್ಪ್ರತಾಮಾ
ಶು ಕೃತ್ವಾ ತತ್ಪ್ರವಾಸೀತ್ಸತ್ಪಿಷ್ಠಾನ್ನರಹರಿ ನಿಲಯೇ ಬೋಧಯ
ನ್ನರ್ಥಜಾತಮ್ ||

ಟೀ || ಆ ಧೊರೆಯನ್ನು ಮೈಜ್ಞರಾಜನು ಜಯಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದರ ಸೂಚನೆಗಾಗಿ ಆ ಧೊರೆಯ ಕೈಬೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ “ಬಿಟ್ಟಿಲ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಅಂಗಹೀನನೆಂದು ಅವನ ಬಂಧುಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಲು, ಆರ್ತನಾದ ಆ ಧೊರೆಯು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಅವರು “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ತ್ವವು, ಅವನ ದಾಸ್ಯವೇ ಪಕಟಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು, ಅಂತಹ ಪದ್ವಿಸ್ವಾಮಿಯು ಪದ್ವಿವಿಧ ಸೇವೆಯೇ ಪದಮಪುರುಷಾರ್ಥವು” ಎಂದಿವೇ ನೊದಲಾದ ಅನೇಕಾರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಆ ಬಿಟ್ಟಿಲದೇವನಿಗೆ “ಇಂತಹ ತತ್ತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಮಾಡಿದ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪರದೈವವುಂಟೇ?” ಎಂಬಷ್ಟು ಹೃದಯಪರಿಪಾಕ ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಮೈಷ್ಣವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ “ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ

ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಅವನ ಮಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ರೂರವಾದ ಗೃಹ ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಬಿಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಭಯವೇದಾಂತ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸಾವಿರಾರು ಜೈನರುಗಳನ್ನು
ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ಶ್ರುತ್ವೈತಜ್ಞೈನವೃದ್ಧಾ ಏವದಿತುಮನಸಃ ಪ್ರಾಪ್ತುರೇನಂ ಸಹಸ್ರಂ ಸಂ
೯೦ ಶಮಾಃ ಕೃಷ್ಣಸೂತಂ ಸರಮಿವ ಯುಗಪತ್ತತ್ರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯಃ |
ಸ್ವಂ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಗ್ಭವೀಯಂ ಪ್ರಮುದಿತಹೃದಯಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಕ್ತ್ರೈ
ಸ್ಸಹಸ್ರೇಣಾಂತರ್ನೇಪಥ್ಯಸುಸ್ಥೋ ಹೃಜಯದರಿಗಣಾನ್ವಾದಿದಾವಸ್ಯ
ದಾವಃ ||

ಬೀ || ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೇವನನ್ನು ವೈಷ್ಣವನ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, “ ಪದ್ಮಗಿರಿ ” (ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ) ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಜೈನಮತ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ಒಂದೇಸಲ ಒಂದು “ ನಮ್ಮನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿ ಸದೇನೇ ನಮ್ಮ ರಾಜನನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ ? ನಮ್ಮೊಡನೆ ವಾದಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ “ ಸಂತಪ್ತಕ ” ರೆಂಬುವರು (ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೊಂದುಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ತಾವೇ ಸಾಯುವದೊಂದು ಪಕ್ಷ, ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ವರು) ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರೋ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಒಬ್ಬರೇ ಅನೇಕ ಜನಗಳೊಡನೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾದಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗದ ಕಾರಣ “ ಸೋತುಹೋದರು ” ಎಂಬ ಅಪವಾದ ವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ತೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಒಳಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ತಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತೆರೆಯ ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಲೂ

ಎಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಹಸ್ರಮುಖನಾದ ಆದಿಶೇಷನ ರೂಪವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ
ಗೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕರ ಹೇಳಿ ಅವರ ಮತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖಂಡಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿ ಆ ಬೆಟ್ಟಲ
ದೇವನ ಮೈಷ್ಣವತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಪ್ನ ಕಂಡದ್ದು.

ಶ್ಲೋ || ಪುಂಡ್ರಾರ್ಥ ಶ್ವೇತಮೃತ್ಸಾ ಕ್ಷಯಮಿಹ ತು ಗತಾ ಕಿಂ ನು ಕರ್ತ
೯೧ ವ್ಯ ಮಸ್ಮಾದಿತ್ಯೇವಂ ಚಿಂತಯೈನಂ ಕಬಳಿತಮನಸಂ ಸಂಚಕ್ಷಾರ್ಥ
ನಿದ್ರಾ | ತಾವತ್ಸ್ವಪ್ನೇತ್ರ ಶೈಲೇ ಖಗಃತಿ ನಿಹಿತಾ ಶ್ವೇತಮೃತ್ಸಾಽಕ್ಷ
ಯಾಸ್ತೇ ಕಲ್ಯಾಣಂ ತೀರ್ಥಮೇತತ್ಪಟಗತಮಿಹ ಮಾಮುದ್ಧರೇತ್ಯಾಹ
ವಿಷ್ಣುಃ ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಆ ತೊಂಡನೂರಿನಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ
ಸಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನವೆ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಧರಿಸುವ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿಕೆಯು
(ಬಿಳಿನಾಮದ ಮಣ್ಣು) ಮುಗಿದುಹೋಗಲು, “ ಎಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದೆಂದು
ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮಲಗಲು, ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೋಟೆ ತಿರುನಾರಾ
ಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬಂದು “ ಈ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೇಪ್ರಕಾರ
ಗರುಡನು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಿಂದ ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿ
ಕೆಯು ಇದೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ, ಈ ಕಲ್ಯಾಣೀ ತೀರವಾಸಿ
ಯಾದ ನನ್ನನ್ನೂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ಲೋ || ಉತ್ಥಾಯ ಸ್ವಪ್ನಮೇತಂ ಸ ತು ಸರಪತಯೇ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಾಯ ಚೋ
೯೨ ಕ್ತಾಪ್ತಾ ವಿಸ್ಮೇರಶ್ಲೋತ್ತರಾಂತಾಂ ಹರಿತಮನುಸೃತಶೈಲಮಾರುಹ್ಯ
ದುರ್ಗಮ್ | ಸ್ನಾತ್ವಾ ವೇದಾಖ್ಯತೀರ್ಥೇ ದೃಷದಿ ಚ ಪರಿಧಾನಾಭಿ
ಧಾಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಂಡಂ ಕಾಷಾಯವಾಸೋ ಹರಿಮಧ ಯತಿರಾ
ಟ್ಮಂ ವಿಚಿನ್ವನ್ನಲೇಭೇ ||

ಟೀ|| ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಈ ಸ್ವಪ್ನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆ ರಾಜನಿಗೂ ತಮ್ಮ
ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ

ಹೊರಟು ದುರ್ಗಮವಾದ ಆ ಯಾದವಾದ್ರಿಯನ್ನು ಎರಿ, ವೇದಪುಷ್ಕರಿಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಧಾನಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿದಂಡ ಕಾಷಾಯಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ ಇರುವ ಸ್ಥಲವು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ || ಚಿಂತಾವಿಷ್ಣೋಽಥ ಸೋಯಂ ಪುನರಭಿಜಗದೇ ತೇನ ನಾರಾಯಣೇನ
೯೩ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾ ಕಾರವಾಣ್ಯಾ ತುಲಸಿತತಿಕ್ರುತಂ ಜಿಹ್ವ ಮಾಯಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ |
ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥತೋಸ್ಮಾನ್ನಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ ಮಾಂ ತುಂಗವಲ್ಮೀಕಗೂಢಂ
ವೃಕ್ಷನ್ಯಾಧಸ್ತುಲನ್ಯಾಃ ಕೃತವಸತಿಮಿಹಾಲೋಕಯೋತ್ತಿಷ್ಠ ಚೇತಿ ||

ಟೀ || ಆದುದರಿಂದ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ “ ಏತಕ್ಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಿರಿ ? ಇಲ್ಲಿಂದ ತುಲಸೀಗಿಡಗಳ ಸಾಲಿನ ಗುರುತಿನ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ನೈಪುತ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಹುತ್ತವಿರುವುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತುಲಸೀಗಿಡವಿರುವುದು. ಆ ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ನಾನಿರುವೆನು. ಈ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿಕೆ ಇರುವುದು. ಜಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಶ್ಲೋ || ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣತೀರ್ಥೇ ಮೃದನುಪಿ ಧವಳಾಮೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾಣಿ
೯೪ ಧೃತ್ವಾ ಗತ್ವಾ ವಲ್ಮೀಕಸಂಸ್ಥಂ ತುಲಸಿತರುಮಧೋ ಪಾನಯಿತ್ವಾಶು
ತತ್ರ | ದೃಷ್ಟ್ವಾನಂದಂ ವಿಮಾನಂ ತದುದರಗೃಹಗಂ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಂ
ಚ ಮೋದಕ್ಕೀರಾಂಛೋಧೌ ನಿಮಗ್ನಸ್ವಯಮಧ ತಮಪಿ ಕ್ಷೀರ
ಕುಂಭೈರ್ನ್ಯಸಿಂಚತ್ ||

ಟೀ || ಅನಂತರ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ತುಲಸೀಗಿಡಗಳ ಸಾಲಿನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿರುವ ತಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ನೈಪುತ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ತುಲಸೀಗಿಡ

ವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಹುತ್ತವನ್ನು ಗುಡ್ಡಲಿಗಳಿಂದ ಕಡಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ಆನಂದಮಯದಿವ್ಯವಿಮಾನವನ್ನೂ ಅದರ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಆನಂದವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮುಳುಗಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವರನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಕಲಶಪೂರಿತವಾದ ಕ್ಷೀರಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿದರು.

ಶ್ಲೋ|| ಗಾಢಾಸಾಹಸ್ರಮಧ್ಯದ್ವಿಯುಗಮಿತತತೀ ಪ್ರಾಗ್ಭವಾನಾಂ ದಶಾನಾಂ
೯೫ ಪದ್ಮಾನಾಂ ವಾಚ್ಯಭೂತಂ ಶತರಿಪುಹೃದಯಾದ್ವಾ ನದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಿದಿ
ತ್ವಾ | ಐಶ್ವರ್ಯಾತ್ಮಾನುಭೂತೀ ತ್ಯಜ ಭಜ ಚರಣಾವಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ಯೇ
ತ್ಯರ್ಥಾ|| ಶ್ಲೋಕಾನಯಚ್ಛತ್ಪಿತುರಿವ ತನುಭೂರರ್ಥಮಾಚಾರ್ಯವರೈಃ ||

ಬೀ|| ಹೀಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಆ ದಿವ್ಯಸುಂದರದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಪರವಶರಾಗಿರಲು, ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಮುನಿಗಳು (ನಮ್ಮ ಇವರು) “ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ, ‘ ಬರುವನಾಯಕ ’ ಎಂಬ ತಿರುವಾಯಮೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೀವು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ಮಾನಸಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಲು ತಿರುವಾಯಮೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಕದ ಮೊದಲನೆಯ ಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು, ಪಿತೃಬಿ-ತವಾದ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಮಗನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಆ ಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ “ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಅಲ್ಪಾಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿ ದೋಷಗಳಿಂದಲೂ, ಕೈವಲ್ಯವು ನಿತ್ಯಾಲ್ಪಸುಖವಾದುದರಿಂದಲೂ, ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು. ಅದುದರಿಂದ ತಿರುನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾರವಿಂದ ಸ್ಮರಣಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಪೂಜೆಗೆ ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದು.

ಶ್ಲೋ|| ಆರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀಣ್ಯಹಾನಿ ಸ್ವಕರಕಮಲತಸ್ತ್ವೇಷ ರಾಮಾನುಜಾರ್ಯಃ
೯೬ ಶ್ರೀರಂಗಾದ್ರ್ಯಂಗಭಟ್ಟಾರಕಮತಿಸಿವುಣಂ ಪಾಂಚರಾತ್ರೇ ಚ ತಂತ್ರೇ |
ಅನಾಯಾಸ್ಯಾಸ್ಥಾಪಯತ್ತಂ ವಿಧಿವದತಿಮುದಾ ಸಾತ್ಯತಪೋಕ್ತರಿತ್ಯಾ
ಯಾತ್ರಾಬಿಂಬಾರ್ಥ ಚಿಂತಾತ್ಪಮುಮಥ ಸಜಹಾವುತ್ಸವಾರ್ಥೇತಥಾಪಿ ||

ಟೀ|| ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಮೂರುದಿವಸಗಳವರಿಗೆ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಆರಾಧನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನಿತ್ಯವೂ ಆರಾಧನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೀಣರಾದ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಭಟ್ಟರೆಂಬ ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕರತರಿಸಿ ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೋಕ್ತಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ನಿತ್ಯಾರಾಧನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾದರೂ “ಈ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಿರುವರೊ ” ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಇವರನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ|| ಯಾತ್ರಾಬಿಂಬಂ ಮಮಾಸ್ತೇ ತದುಪನಯ ಮಹಾವೀರಧಿಲ್ಲಿಶಗೇಹೇ
೯೭ ಭೂಯಶ್ಚೈವಂ ನಿಯುಕ್ತಃ ಪರಮಪುರುಷತಃ ಪ್ರಾಪಧಿಲ್ಲಿಶಮಾಶು |
ಪೃಷ್ಠಸ್ತೇನಾಪಿ ಹೇತುಂ ಸಮಕಥಯದಥ ಸ್ವಾಗಮೇ ಪೂಜಿತಸ್ಸೇ
ಸ್ವೇನ್ಯೈವಾಸೌ ವಿಚಿನ್ವನ್ನಲಭತ ನಹಿ ತಂ ತತ್ರ ರಾಮಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಮ್ ||

ಟೀ|| ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ. ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ “ನಮ್ಮ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯು ಧಿಲ್ಲಿ ಪಾದುಸಾಹಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಜಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಧಿಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಪಾದುಸಾಹಸನು ಕೇಳಲು ಹೇಳಿ “ಅವನ ಅಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರ ತಾವೇ ಹೋಗಿ, ಅನೇಕಕಡೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದಾಗ್ಯೂ ರಾಮಪ್ರಿಯರೆಂಬ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ|| ಚಿಂತಾಮಗ್ನಸ್ಸಚಾಯಂ ಪುನರಪಿ ಜಗದೇ ತೇನ ರಾಮಪ್ರಿಯೇಣ
೯೮ ಪ್ರಾಸಾದಾಂತಃಪುರೇಹಂ ನೃಪದುಹಿತೈಭವಂ ಭೋಗವಾಸೇವಮಾನಃ |
ವರ್ತೇ ಚಾಹೂಯ ಮಾಂ ತ್ವಂ ನಯ ಸವಿಧಮಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಚಾಸೌ
ಯತೀನ್ದ್ರೋ ರಾಚಾನಂ ತಂ ತ್ವದಂತಃಪುರಕೃತವಸತಿಂ ದೇಹಿ ರಾಮ
ಪ್ರಿಯಂ ನಃ ||

ಟೀ|| ಆಗ ಪುನಃ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮಲಗಿರಲು, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು “ ನಾನು ರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಧ್ವೇಷಿಸ್ತನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕೂಗಿ ಕರದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ” ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆ ರಾಜನೊಡನೆ “ ನನ್ನ ದೇವರು

ನಿಮ್ಮ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿಧಾರಿ. ಅವರನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

ಶ್ಲೋ|| ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತೋಪಿ ನೀತ್ವಾ ಯತಿಪತಿಮವದತ್ತತ್ರ ಶುದ್ಧಾಂತಭೂಮಿಂ
೯೯ ಯದ್ಯೇವಂ ತರ್ಹಿ ರಾಮಪ್ರಿಯಮಿಹ ಸ ಭವಾನಾಹ್ವಯ ತಿತ್ಯ ಸಾ
ಚ | ಭೋಭೋ ರಾಮಪ್ರಿಯೈಹೀ ತ್ಯತಿಮುದಿತ ಉಸಾಜುಹ್ವದೇಷೋ
ಪಿ ಬಾಲೋ ಝಂ ಕುರ್ದತ್ಕಿಂಕಣೀಕ ಸ್ನೋಲಿತಮೃದುಪದೋ ಮುಗ್ಧ
ಭಾಷೀ ತತೇತಿ ||

ಶ್ಲೋ|| ಆಗತ್ಯಾಸ್ಯಾಂಕಮಧ್ಯೇ ನೃವಿಶತ ಯತಿರಾಟ್ರಾಹ ಸಂಪತ್ಕಮಾರೇ
೧೦೦ ತ್ಯಾಲಿಂಗನೂರ್ಧ್ವಜಿಘ್ರತ್ಪ್ರಮದಸಲಿಧಾ ಪಾರಶೂನ್ಯೇ ಮಮಜ್ಜ|
ರಾಜಾ ವಿಸ್ಮೇರಚೇತಾ ಬಹುತರವಿಭವೈರ್ದ್ವಿತಂ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ತಂ
ಸಂಪತ್ಪುತ್ರಂ ಯತೀಂದ್ರಂ ದುಹಿತರಮಪಿ ತತ್ಸಂಗ ವಿಚ್ಛೇದಭೀರುಮ್ ||

ಶ್ಲೋ|| ಅವರು ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ರಾಜನು ಇವರನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ “ ನಿಮ್ಮ ದೇವರು ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಕರದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ”
ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು “ ನನ್ನ ರಾಮಪ್ರಿಯನೇ ಬಾ ”
ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಲು ಆ ರಾಮಪ್ರಿಯನು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೂರು
ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಗುವಾಗಿ ಸ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಸದ್ದಿಮಾ
ಡಿಕೊಂಡು ಎಡವುತ್ತಾ ‘ ಏನು ತಂದೆ ’ ಎಂದು ಗೊಜಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಓಡಿಬಂದು
ಇವರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ‘ ನನ್ನ
ಸಂಪತ್ಕಮಾರನೇ (ಶಲ್ವಪ್ಪಿಳ್ಳಿ) ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಬ್ಬಿಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಸಿನೋಡುತ್ತಾ ಅಪಾರವಾದ ಆನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಹೋದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾದುಷಹನು
ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಚಾಮರಾಂದೋಳಿಕಾ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಂಧವುಷ್ಟು
ಫಲಧೂಪದೀಪಾದಿ ಸಕಲ ವಿಧೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ
ಯನ್ನು ಪಚರಿಸಿ ಪಾಲಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಬಹಳ
ಮೃತ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಗಡ ಸಕಲ ವಾದ್ಯಾದಿ ಬಿರುದುಗಳೊಡನೆ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ಆ ರಾಜವುತ್ರಿಯು ಈ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರ
ಲಾರದೆ ತಾನೂ ಹೊರಟಳು.

ಶ್ಲೋ|| ಅಸೀಯೈಸಂ ಸ ರಾಮಪ್ರಿಯಮತಿವಿಭವೈರುತ್ಸವಾನ್ತಾರಯಿತ್ವಾ
 ೧೦೧ ನಾಮ್ನಾ ಸ್ವೇನೈವ ಕಂಚಿಸ್ಮತಮಪಿ ರುಚಿರಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾಥ ತತ್ರ |
 ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿಪ್ರಬಂಧಾಮೃತಮನುದಿವಸಂ ಪಾಯಯನ್ಮುಮಿದೇವಾನ್
 ವರ್ಷಾಣಿ ದ್ವಾದಶಾಸೀದವಿದಿತವಿರಹೋ ರಂಗನೇತುಸ್ವಭರುಃ ||

ಟೀ|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಯತಿರಾಜಸಂಪತ್ತುಮಾರ
 ನನ್ನು ಬಹಳ ವಿಚ್ಛಂಭಣೆಯಿಂದ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಸಿತ್ಯೋತ್ಸವ
 ಪಕ್ಷೋತ್ಸವ ಮಾಸೋತ್ಸವ ಸಂವತ್ಸರೋತ್ಸವ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ನಡಿಸು
 ತ್ತಾ “ಯತಿರಾಜಮತ” ವೆಂಬ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿ
 ಪ್ರಬಂಧಾಮೃತವನ್ನು ಸಿತ್ಯಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿಗೆ ಪಾಸಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ತಿರುನಾ
 ರಾಯಣ, ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸರಸ್ವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸರಸ್ವಾಲಗ
 ನ್ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡಿಸುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ವಿರಹವನ್ನು
 ಮರೆತು, ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಕಾಲ ಈ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿ
 ದ್ದರು.

ಚೋಳಭೂಪನು ಸತ್ತುಹೋದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದುದು.

ಶ್ಲೋ || ತಾವಜ್ಜಾತ್ವೇಷತೀರ್ಥೇ ಕಪಟಕಿಟಿತನೂಸಂಭವೇ ಸ್ನಾತುಕಾಮೋ
 ೧೦೨ ಗತ್ವಾ ಶುಶ್ರಾವ ತತ್ರ ಕ್ರಿಮಿಜಟಿಲಗಳಶ್ಚೋಳಭೂಪೋ ಮಮಾರ |
 ಸೆತ್ರೇ ಯೇನಾನುಪ್ತೇ ಪ್ರಥಿತತರಮಹಾವೂರ್ಣಕೂರಾಧಿನೇತ್ರೋಃ
 ಇತ್ಯೇವಂ ರಂಗಭೂಮೇಸ್ಸ ಮುಪಗತವತೋ ಮಾರುತೇ ಸ್ಸೂರಿವರಾತ್ ||

ಶ್ಲೋ|| ನಾಮ್ನಾ ಕಲ್ಯಾಣಮೇತತ್ಸಪದಿ ಸಮಭವತ್ಸಾರ್ವಥ ತೋಷ್ಯೇ ವ
 ೧೦೩ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗತ್ವಾದ್ರಿತ್ಯಂಗಂ ನರಹರಮಥ ತಂ ಪ್ರಾಹ ಚಾ
 ರೂಢಯೋಗಮ್ | ಯೋಗಂ ಜಪ್ಯೇನ ಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಮಮ ನಚನಂ
 ಯತ್ಪುರಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಂ ಮೇ ಸಾಲಗ್ರಾಮೇ ತ್ವಯೀದಂ ಸಫಲಮಿಹ ದ
 ಯಾನೀರಥಾ ದೀನಬಂಧಾ ||

ಟೀ|| ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿವಸ ಕಾಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ
 ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಗ, ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ ದಯಮಾಡಿಸಿದ

“ ಮಾರುತಿಚ್ಚಿರಿಯಾಂಡಾ ” ಎಂಬವರು ಬಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ “ ತಾವು ಶ್ರೀರಂಗದಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕೂರತ್ತಾಳ್ವಾಸಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಅಚಾರ್ಯರಾದ ಪೆರಿಯ ನಂಬಿಗಳವರಿಗೂ ಯಾವ ಪಾಪಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳಿಸಿದನೋ, ಆ ಜೋಳನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಹುಣ್ಣಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಳುಬಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಸತ್ತನು, ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಈ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ “ ಕಲ್ಯಾಣ ” ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದುವರಿವಿಗೂ ರೂಢಿನಾಮಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಯಾಗಿಕವಾಗಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಶುಭಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದುದರಿಂದ, ಇದು ಕಲ್ಯಾಣಿಯೇ ಸು. “ ಕಲ್ಯಾಣ ” ಅಂದರೆ ಮಂಗಳ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯೊಡನೆ “ ಸ್ವಾಮೀ, ಯೋಗಾನ್ತಸಿಂಹನೇ ? ನಿಮ್ಮ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಂಚ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಈ ಸನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳಿರಿ. ನಾನು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಜೋಳನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು, ಪರಮದಯಾಳುವಾಗಿಯೂ ದೀನಬಂಧುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈಗ ಸಫಲಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ದೇವಸ್ಥಾನ ಪೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದುದು.

ಶ್ಲೋ|| ಆನಂದಾಬ್ಧಿಂ ವಿಮಾನಂ ವ್ಯರಚಯದಭಿತೋ ಮಂದಿರಂ ರಮ್ಯರೂಪಂ
೧೦೪ ಸೇವಾಯೈ ಪಂಚನಿಘ್ನಾಸ್ತ ಶತ ಉಪರಿತ್ವಾ ಚ ವಿಪ್ರಾನ್ವೈಯುಬ್ಧ |
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಾಸ್ಯ ನಾಮಾಸ್ಯಧ ಚ ವಸತಯೇ ವೇಶ್ಮ ತೇಭ್ಯೋಪಿ ದತ್ತಾ
ನ್ಯಾಸಂ ಸಂದತ್ಕುಮಾರಂ ಪ್ರಹಿತತಿಶಿತುಮಿತ್ಯೂಚಿವಾನ್ವತ್ಯತೇತಿ ||

ಬೀ|| ಅನಂತರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಆನಂದಮಯದಿವ್ಯವಿಮಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ರಮ್ಯವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು (ವಿಮಾನವೆಂದರೆ ಗರ್ಭಗುಡಿ, ಅದರ ಈಚೆಯ ಶುಕನಾಸ, ಇವೆರಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವಸ್ಥಾನವೆಂದರೆ ನವರಂಗ, ಚಿನ್ನದಬಾಗಲಿನವರಿಗೂ ಇರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ.) ಅನಂತರ ಧತ್ತ, ಚಾಮರ,

ಬೀಸಣಿಗೆ, (ಪೀಕ್‌ದಾನಿ, ಹಡಪ) ಕಳಾಚಿಕಾ, ತಾಂಬೂಲಕರಂಡ, ಕನ್ನಡಿ, ಕರಗ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಳ್ವಾರ್ ತಿರುವನಹರಿಯುಕಡೆಯಿಂದ ಜೋಳಿಯವರನ್ನು (ಪುರಶ್ಚಿಖಿಗಳನ್ನು) ಕರತರಿಸಿ ಅವರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ “ಐಂಬತ್ತಿರುವರ್”, ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟರು “ಐಂಬತ್ತಿರುವರ್” ಅಂದರೆ ೫೨ ಜನ ಎಂದರ್ಥ. ಆಗ ಇದ್ದವರು ೫೨ ಜನ ಅಥವಾ ೫೨ ಉಳಿಗಳನ್ನು (ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು) ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ೧, ೨, ೩, ೪ ನೇ ಸ್ವಾಮ್ಯಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಡ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ “ತಿರುವನಂದಪುರದಾಸರ್” “ತಿರು.ಮಾಲ್ಯೆದಾಸರ್” “ತಿರುಕ್ಕುರುಂಕುಡಿದಾಸರ್” “ಯತಿರಾಜದಾಸರ್” ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದಾಸ್ಯನಾಮಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, “ಜಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಭಾವಿಯು ತಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೊಗುವನ್ನು ಕಂಡಂತೆ, ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸದಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮಂಗಳಾಶಾಸನಪರರಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಡುವಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟರು

ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದುದು

ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಸಹಾ.

ಶ್ಲೋ|| ಇತ್ಥಂ ನಾರಾಯಣಂ ತಂ ಯತಿಪತಿತನೋತ್ಸರೈಶೋಭದ್ರಮಂತಃ
೧೦೫ ಸ್ಮೃತ್ವಾಜ್ಞಾಂ ರಂಗನೇತು ಸ್ವಪದಿ ಬಿಗಮಿಷುಸ್ತಂ ಯಯಾಚೇಥ ಗಂ
ತುಮ್ | ಸೋಽರಕ್ಷ ನ್ಮಾನಮುದ್ರಾಂ ಸುತರತಿರಪಿ ತಂ ಪ್ರತ್ಯಬದ್ಧಾ ದ್ವಿಪ್ಪ
ಪಂಚಾಶದ್ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರಾಹುರೇತಜ್ಜ ರಣಸರಸಿಜೇ ಸರ್ವವಿವಾವಗೃಹ್ಯ ||

ಶ್ಲೋ|| ತ್ವದೈವಂ ತ್ವಂ ತುಪಶ್ಯೇವಮಿಹ ಭವತಾ ತತ್ರನೇಯಾ ಯತಸ್ತ್ವಂ
೧೦೬ ಪೋಕ್ತಸ್ತೈವಂ ಸ ಚಿಂತಾಂ ವ್ಯತನುತ ಬಹುಧಾ ನಿರ್ಣಯಂ ಚಾಧ್ಯ
ಗಚ್ಛತ್ | ಅನ್ಯೂನಂ ನಾತಿರಿಕ್ತಂ ಬಹುಕುತುಕಕರಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಸ್ವ
ಬಿಂಬಂ ತತ್ರಾಪಿಶ್ಯ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ ಸಕಲಜನಮುದೇ ನಿತ್ಯವಾಸಂ ಪ್ರಚಕ್ರೇ||

ಬೀ|| ಹೀಗೆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಶ್ರೀಸಂಪತ್ಕುಮಾರನಿಗೂ, ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ತಮಗೂ, ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನಿಗೂ “ ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ ” ರೂಪವಾದ ಸಂವಾದ ನಡೆದಾಗ “ ಯಾವ ಜ್ಞರೀರಪಾತಮತ್ತೈವ ಶ್ರೀರಂಗೇ ಸುಖಮಾಸ್ವ ” (ಈ ಶರೀರವಿರುವವರಿಗೂ ಈ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿತ್ಯವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ) ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಜೋಳನ ಬಾಧೆಯೂ ತಪ್ಪಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳೂ, ಇಲ್ಲದಿರಲು, ತಾವು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರೀ ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಲು, ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೂ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ತಡೆ ಮಾಡಿತು. ಐಂಬತ್ತಿರುವರೂ ಕೂಡ ಈ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ ಆಚಾರ್ಯರೇ ? ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು ನಿಮ್ಮ ದೇವರು. ನಿಮ್ಮ ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ನಿಮ್ಮದು. ನಮ್ಮ ದೇವರು ನೀವು. ನೀವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರೋ ಅಲ್ಲಿಗೇನೇ ನಾವು ಬರತಕ್ಕವರೇ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಇಲ್ಲೇನು ಕೆಲಸ ? ” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅಡ್ಡಿಗಳು ಬರಲು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, “ ಆಕಡೆ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅಪ್ಪಣೆ ಈಕಡೆ ತಿರುನಾರಾಯಣನ ಅಪ್ಪಣೆ. ನನಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಐಂಬತ್ತಿರುವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಏನಾಗುವುದು ” ಎಂದು ಬಹಳ ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ, ಪರಿಹಾರಕ್ರಮವನ್ನೂ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಸರಿಹೋಗದೇ, ಕೊನೆಗೆ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾವಿದ್ದೇತೀರಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ಕರಸಿ, ತಮ್ಮ ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಭಾರದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವ ಒಂದು ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾಂಚರಾತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದ ಭಕ್ತವಿಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕ್ರಮದಂತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ವಿಗ್ರಹದೊಳಗೆ ಸಾಂನಿಧ್ಯಮಾಡಿ, ಆ ಐಂಬತ್ತಿರುವರ ನಂಬಿಕೆಗಾಗಿ ತಾವು

ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಆ ವಿಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿಭವಾವತಾರದಿಂದಲೇ ಇದ್ದೇವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ (ತಿರುನಾರಾಯಣ, ತಾವು, ಐಂಬತ್ತಿರುವರು, ನಮ್ಮಂಥವರು) ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ವಿಭವಾವತಾರದಂತೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಈಗ ಹಾಗಿದ್ದಾರೆಯೋ ? ಅಂದರೆ

ಶ್ಲೋ|| ಅದ್ಯಾಪ್ಯಾಸ್ತೇ ಸಪರಾಧಮನುದಿವಸಮಸೌ ತತ್ರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ
೧೦೭ ಸ್ವಂಪತ್ತುತ್ರಾಯ ಕುರ್ದಸ್ವಲಿಬಲಕಲಿತಂ ಕಲ್ಮಷಂ ಘಾತಯನ್ನಃ |

ಕಾಲೇಕಾಲೇ ಸ್ವಶಕ್ತಿಂ ಬಹುಕುತುಕಕರೀಂ ಭೋಜಯನ್ನ ಸ್ವೈ ಭಕ್ತಾಃ
ಅಂತಸ್ತ್ವಾನಂದಸಾಂದ್ರಸ್ಥಿ ತರುಚಿರಮುಷ್ಕಪ್ರಸನ್ನೋಗಭೀರಃ ||

ಶ್ರೀ|| ಈಗಲೂ ಪ್ರತಿವಿವಸವೂ ತಿರುನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಜಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರಾಗಿಯೂ, ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಏಕೀಶ್ವರನಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವರಾಗಿಯೂ, ಕಲಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಲೂ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅಂದರೆ ಆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯಸುಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದರೇನೇ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವರು ಅಂದರೆ, ಭಗವಂತನ ಸರ್ವವಿಧಾನುಭವದಿಂದಲೂ ಉಂಟಾದ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಪೂರ್ಣರಾಗಿಯೂ, ಅದರಪರಿವಾಹ ರೂಪವಾದ ಮಂದಸ್ಥಿ ತವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಅದರಿಂದಲೇ ತೃಣೀಕೃತಜಗತ್ತಯರೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಹಾಗಾಂಭೀರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಉಚ್ಚೇವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೃಪಾಮಾತ್ರಪ್ರಸನ್ನಾಚಾರ್ಯತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮುಖಪ್ರಸಾದವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪರತ್ವಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಕೊಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಈ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವಿಭವಾವತಾರದಿಂದಲೇ ಇದ್ದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬಹಳಭಾಗ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು
ಪ್ರಕೃತೋಚಿತವಾದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ಲೋ|| ಜ್ಞಾತುಂ ವಕ್ತುಂಚ ಶಕ್ಯೋ ಯತಿಪತಿಮಹಿಮಾ ಕಿಂ ನು ಯಾವಾನ್ಯಥಾ
೧೦೮ ವನ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಯಾದವಾದ್ರೇಃ ಕಥಯಿತುಮಿಹ ತದ್ವೃತ್ತಮುಕ್ತಂ
ಕಿಂಚಿತ್ | ಯದ್ಯೇವಂನಾಗಮಿಷ್ಯದ್ಯದುಗಿರಿ ಮಹಿರಾಡಂಶಭೂತೋ
ಯತೀಂದ್ರೋ ನಾಜ್ಞಾಸ್ಯತ್ಕೋಪಿ ಮೈನಂ ಗಿರಿಮಥ ಚ ಹರಿಂ ನಾಗ
ಮಿಷ್ಯಜ್ಞ ಕೋಪಿ ||

ಟೀ|| ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಯು ಎಷ್ಟಿದೆಯೋ ? ಅಷ್ಟು
ನ್ನೂ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಶಕ್ತಿಯು
ಇದ್ದೆಯೋ ? ಏನು ? ಆದರೆ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಉದ್ದೇ
ಶ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ
ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಯಾದವಗಿರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರವು
ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಹ್ಯಾಗಂದರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಈ ದಿವ್ಯ
ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಹುತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ
ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ “ ಇದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ ” “ ಇಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ
ಮಿಯು ಇದ್ದಾರೆ ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರುತಾನೆ
ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಕಥೆ ಆವಶ್ಯಕವಾಯಿತು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಹೀಗೆ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ

ದೇಶಾಧಿಪತಿಯ ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಹೇಳುವನು.

ಶ್ಲೋ|| ಸರ್ವಜ್ಞೋಪ್ಯಜ್ಞತುಲ್ಯ ಸ್ವವಶಜಗದಪಿ ಸ್ವಾನ್ಯತಂತ್ರಾಶನಾದಿಃ
೧೦೯ ಸ್ವಾವಿಸ್ವತ್ವಂ ಗತೋಯಸ್ಸಕಲಮಪಿ ಫಲಂ ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರೇಣ ದತ್ತೇ |
ಸೋಯಂ. ಯದ್ವದ್ರಿನಾಥೋ ಯದುಕುಲವಿವಶಸ್ತದ್ಭಸಾತ್ಕೃಷ್ಣಭೂಪಾ
ತ್ಸರ್ವಾಸ್ಥೋಗಾನವಾವೋತ್ಪನುದಿವಸಮಮುಂ ಪಾಲಯತ್ಪಾಕ
ಚಂದ್ರಮ್ ||

ಟೀ|| ಸಕಲ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡು
ತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಏನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆಯೂ, ಸರ್ವಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟು

ಕೊಂಡಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪರಾಧೀನವಾದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಗತಿಶಯನಸ್ಥಾನಾಹಾರಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ವಾಶಕ್ತನಂತೆಯೂ, “ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿ ” ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ “ ನಮ್ಮ ಚಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ ” ಎಂದು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿರಿಯೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಯಾದವಗಿರಿನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಚಲು ವರಾಯಸ್ವಾಮಿಯು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ತಂದೆಯಾದ ವಸುದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಹಿಂದಲಿಂದಲೇ ಯದುವಂಶದ ಧೊರೆಗಳಿಗೆ ಮನೆದೇವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ವರ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರುಗಳಿಂದ ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಅದರ ರುಜಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಅದೇ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜವೊಡೆಯರವರಿಂದಲೂ ಇತೋಪ್ಯ ತಿಶಯಿತವಾದ ಔಪಚಾರಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಭ್ಯವಹಾರಿಕಾದಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಆರಾಧಿಸುವ ಈ ದೇಶಾಧಿಪತಿಯಾದ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜವೊಡೆಯರವರನ್ನು ಸರ್ವಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಆಜಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಕನಿಯು ಸತ್ಪದಂಕಾರಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ತನ್ನ ಗೋತ್ರ ಪೆಸರು ಯೋಗ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮುಖೋಲ್ಲಾಸವಾದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ಲೋ|| ವಚ್ಚ್ಯಸ್ಮದ್ಗೋತ್ರಕರ್ತುಃ ಕುಶಿಕತನುಭುವಸ್ಯೈಷ್ಠ್ಯೈಶ್ಚಲೀತಿ ಕಿಂಸು
 ೧೧೦ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಕ್ಲಪ್ತಿಪ್ರಸಕ್ತೀರ್ಬಹುಸದಹಮುತಿ ಜ್ಞತ್ವದುರ್ಮಾನವೋಹಃ |
 ಕಿಂವಕ್ಷ್ಯೇ ವೆಂಕಟಾರ್ಹಸ್ತ್ವಿತಿ ನ ಹಿ ವದಿತುಂ ಯುಕ್ತರೂಪಂಸ್ವನಾಮ
 ವ್ಯಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂ ತು ಕಸ್ಮಾದಿತಿ ಯದಿ ಕುತುಕಂ ತತ್ಪ್ರ ಸರ್ವಜ್ಞವೇದ್ಯಮ್ |
 ಟೀ|| ಈಗ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಾಣವು ನಮ್ಮ ಗೋತ್ರ
 ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಕುಶಿಕರ ಸೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವೆಂದು ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ,
 ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಬಂದದ್ದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೆಂದ
 ಥವಾಗುವುದು. (ಈಗಲೂ ಜನರು “ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ” ಎನ್ನುವದಿಲ್ಲವೇ)
 “ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನಾನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ದುರಹಂ

ಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಅಜ್ಞಾನದ ಮಾತಾಗುವುದು. “ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯನಾದ ನಾನು ” ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, “ ಆತ್ಮನಾಮ ಗುರೋರ್ನಾಮ ” ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳಬಾರದ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದು ಯಾವುದೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, “ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು ? ” ಎಂಬ ಜನಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಬೇಕೋ ? ಬೇಡವೋ ? ಅಂದರೆ, ಅದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವೇದ್ಯವಾದರೆ ಸಾಕು.

ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಹೇಳದಷ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳವನಾದರೆ, ಅಂಥವನಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಆದುದರಿಂದ ಏನೋ ಪ್ರಯೋಜನವಿರಬೇಕು.

ಶ್ಲೋ|| ಖ್ಯಾತಿರ್ಲಾಭಃ ಪೂಜಾ ನ ಹಿ ಫಲಮಿತರಕ್ತಿಂಚಿದಪ್ಯಸ್ಯ ಬಂಧಸ್ಯಾ
೧೧೧ ಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ತು ಸೂಕ್ತಿಸ್ತಗಭಿವಹನಜಃ ಕಂಠತೋ ಗಂಧ ಏಷಃ |
ಕಿಂಚಾಸ್ಮತ್ಪ್ರಾತಪಾದಾರ್ಚಿತ ಹಯವದನಾ ಕೇಕರಾದಕ್ಷಿಣೇಯಂ
ವಾಸಸ್ಥಾನಾಭಿಮಾನೋ ಯದುಗಿರಿವಸತೇ ಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಾನುಜಸ್ಯ ||

ಟೀ|| ಕೀರ್ತಿ, ದ್ರವ್ಯಲಾಭ. ಪುರಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಯಾವವೂ ಈ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶ್ಯವಿಲ್ಲದಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು ? ಅಂದರೆ, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಪೂವಿನಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ವಾಸನೆ. ಅಂದರೆ ವಾಸನಾಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ತಾನಾಗಿ ಹೊರಟದ್ದು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಜಗ್ಗು ಶಿಂಗರಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಂದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯವದನನ ಚತುರವಾದ ಬಲಗಡೆಯ ಕಟಾಕ್ಷ. ಅಂದರೆ, ಎಡತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಎಡಗಡೆಯ ಕಟಾಕ್ಷವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲಗಡೆಯ ಕಟಾಕ್ಷವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಂತೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹಯಗ್ರೀವಠ. ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಇದು ಉಂಟಾಯಿತು. “ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ? ಯಾದವಗಿರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು ? ” ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮತೋದ್ಧಾರಕಾಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಈ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ “ ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯವಾಸಸ್ಥಾನ ”

ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ. ಅಂದರೆ, ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವಿಷಯವಾದದ್ದೇ ಸರ್ವದಾ ಅನುಸಂಧೇಯವೆಂದಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮತ್ತು ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಅಪುಂಕಾರಪಡುವುದಕ್ಕೇನೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ|| ಕ್ವಾಹಂ ಮಂದಃ ಕ್ವ ಚಿತ್ರಂ ಚರಿತಮಿದಮಹೋ ಸ್ವಗ್ಧರಾಃ ಕ್ವಾಪಿ
೧೨೨ ಶೈಲೀ ನಿಷ್ಕೋಶೀಭೂತ ಪಕ್ಷಪ್ರರಸಕದಳಿಕಾಖಂಡತುಲ್ಯಾ ಪದಾ
ನಾಮ | ಸೋಯಂ ರಾಮಾನುಜಾರ್ಯೋ ಹೃದಯಸರಸಿಜೇ ಒಡ್ಡಪ
ದ್ವಾಸನೋಮೇ ಸರ್ವಂ ನಿರ್ಮಾಯ ವೋದಂ ಸ್ವಯಮಿಹ ಲಭತೇ
ಸ್ವಾಂತರಂಗಸ್ಥವಿಶ್ವಃ ||

ಟೀ|| ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯಾದ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ? ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹಾ
ನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರವೆಲ್ಲಿ ? ಈ ಒರಟಾದ ಸ್ವಗ್ಧರಾವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ, ಕಳಿತಿರುವ ಸುಲಿದ
ರಸಬಾಳೆಯಹಣ್ಣಿನ ಜೂರುಗಳಂತಿರುವ ಲಲಿತವಾದ ಪದಗಳ ಶೈಲಿಯು ಎಲ್ಲಿ ?
ಸದಾ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನೈಕನಿರತರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನ ಹೃದಯ
ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ತಾವೇ ಮಾಡಿ ನನ್ನ
ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಕೇಳಿ ತಾವೇ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರದೇನುಹೆಮ್ಮೆ.

ಶಾಲಿವಾಹತಕಾಬ್ಧೀಷು ರಸಾಬ್ಧಿಭೇಂದ.ಸಂಮತೇ |

ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ ನಾಮ್ನೈಬ್ಧೇ ಮಾಸಿಜೇಷೇಧ ಶುಕ್ಲಕೇ ||೧||

ಪಕ್ಷೇ ತಿಥಾ ಚ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಭಾಮವಾರೇತ್ವಿಯಂಕೃತಿಃ |

ಸಂಪೂರ್ಣಾಯದುಶೈಲಸ್ತ ಯತಿರಾಜ ದಯಾವಶಾತ್ ||೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಯದುಗಿರಿ ವಾಘಾಲಮಹಾರ್ಯ ವಾತ್ರ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಗುರುಚರ
ಣಾಂಬುಜ ಷಟ್ಪರಣಸ್ಯ, ಐಂಬತ್ತಿರುವರಾ ಸ್ಥಾನೀಕಂ ಪಂಡಿತರತ್ನಂ
ಕುಪ್ಪಣ್ಣಾಸ್ವಾಮಿನಾಂ ಪ್ರಸಾದಾದಧಿಗತಜ್ಞಾನಸ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಲಂ
ಕಾರ ಸಾಂಖ್ಯ ಯೋಗ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವೇದಾಂತ ದ್ರಾವಿಡ

ವೇದಾಂತವಿದುಷಃ, ಕಲ್ಪತ್ತಾರಾಜಧಾಸೀಸಮಾಸಾದಿತ

ಸಾಂಖ್ಯತೀರ್ಥೋಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ, ಶ್ರೀ ಯದುಗಿರಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾಪಾರಶಾಲಾಧ್ಯಾಪಕಸ್ಯ.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹೀಶೂರ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಭೂಪಾಸ್ಥಾನೀವಿದುಷಃ

ಶ್ರೀಯದುಗಿರಿ ನಿತ್ಯವಾಸಿನಃ

ಜಗ್ಗು ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು

ಶ್ರೀ ಯಾದವಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ೧೧ ನೇ ಪುಟದಲಾಗಾಯಿತು ೬೪ ನೆಯ ಪುಟದವರೆಗೆ
ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

